

autor in

magazín OSA nejen pro autory

AUTOR IN VYCHÁZÍ
OD ROKU 2009

04/2024

strana 40

Jiří Trtík:
**„Česká klasická
hudba potřebuje
kreativitu a inovaci“**

strana 36

**Jubilejní
Michael Kocáb**

strana 50

D.Kop:
**„Nejsem vidět
a nelituju toho“**

Úvodní slovo

Vážené kolegyně,
vážení kolegové!

Nacházíme se na přelomu roků 2024 a 2025. Na jedné straně jsou vánoční svátky jako symbol narození nového života s obdarováním pro nás všechny; na straně druhé nový rok s nadějí, očekáváním, ale i s obavami – snažím se však být optimistou. Náš svět je vskutku hluboce polarizovaný. Svědčí o tom probíhající válečné konflikty, nestabilní ekonomická situace a celá řada lidských i jiných nedorozumění a střetů. Ale zanechme těchto úvah a konstatujme, že proběhla a probíhá též celá řada pozitivních událostí. Soustředme se nyní na některé z nich, které jsou nám blízké. Ve čtvrtém kvartálu roku 2024 si můžeme například připomenout Prague Music Week (od 31. 10. do 2. 11.), na jehož průběhu se OSA v letošním roce opět podílel. Jednalo se o druhý ročník této významné akce, která propojuje hudební umělce a profesionály z celého světa. Akce nabídla nejen bohatý program, včetně konference, technologického veletrhu a koncertů českých i zahraničních kapel, ale i možnost přátelského setkání a diskusí. Další, dle mého soudu pozoruhodnou aktivitou, na které bylo též ze strany OSA spolupracováno, bylo první vydání *Zpěvníku EU*, ve kterém je za Českou republiku (obdobně jako za každou z 27 zemí EU) prezentováno 6 písní – např. chorál *Ktož jsú boží bojovníci* či lidová *Černé oči, jděte spát*, z tvorby zastupovaných autorů např. *Modlitba pro Martu*, *Není nutno*

apod. Výběr byl učiněn též na základě hlasování veřejnosti. Více se zájemci mohou dozvědět na webu OSA. Z dalších aktivit připomeňme ještě důstojnou oslavu 105. výročí založení OSA – včetně udělení cen vynikajícím osobnostem zastupovaným OSA v souvislosti s tímto výročím (viz příslušný článek v tomto čísle magazínu Autor in) – či křest nové knižní publikace *Tradice v obrazech* uskutečněný dne 9. 10. u Vodárenské věže na Letné v Praze.

Další potěšující zprávou (pochopitelně z poněkud jiné oblasti než informace výše uvedené) je konstatování příznivé hospodářské situace OSA. Byl naplněn (a mírně překročen) hospodářský plán na rok 2024. Z toho vyplývá skutečnost, že zastupovaní autoři mohou očekávat odpovídající honoráře za svoji užitou autorskou tvorbu. Tato příznivá skutečnost vyrůstá nejenom z příkladné a odborně kvalitní práce představenstva OSA, ale též z dlouhodobější koncepce rozvoje technického zázemí a vybavenosti jednotlivých sekcí pracovišť OSA. V současné době je například intenzivně pracováno na projektu „technologického skoku“ – pracuje se na analýze stávajícího stavu z pohledu požadavků byznysu, vytváření příslušných datových modelů, precizaci a zadání nových funkcionalit celého IT systému OSA.

Blíží se Vánoce a následně konec tohoto kalendářního roku. V kontrastu

s uvedeným výběrem pozitivních událostí chci v této souvislosti ještě vzpomenout na prvního porevolučního ředitele OSA, pana JUDr. Josefa Slaninu, za jehož funkčního období (1990–2002) byl realizován „restart“ OSA a jeho návrat do rukou autorů. Pan JUDr. Josef Slanina již uzavřel pouhý na tomto světě – závěrečné smuteční rozloučení s panem doktorem Slaninou se konalo dne 6. 9. 2024. Budíž ještě zpětně vzdána čest jeho památce.

Vážené a milé kolegyně, vážení a milí kolegové, dovolte mně, abych závěrem tohoto úvodníku vyjádřil vůči vám všem svůj vnitřní postoj. U příležitosti vánočních svátků a vstupu do nového roku 2025 si dovoluji vyslovit přání pevného zdraví, nechtě se setkáváte s kladnými a dobrými úmysly, prováží vás láska a pravda, máte vše potřebné pro denní život a jste osvobozeni od problémů a nedostatků. Když je někdo z mimořádně obdarovaných schopen rozdat všechny talenty, které mu byly dány, má šanci stát se zářící hvězdou. Přeji to všem muzikantům – byl by to krásný vesmír.

Srdečně
Ivan Kurz
předseda dozorčí rady OSA

PF 2025

Ať je rok 2025 naplněný hudbou, která inspiruje, a tradicemi, které spojují.

OSA

Obsah

- 3 úvodní slovo
- 5 obsah
- 6 zprávy z OSA
 - 6 Umění (dlouhodobé) spolupráce
 - 8 105 let OSA s významnými českými autory
 - 14 Projekt Tradice v obrazech oživuje český folklor skrze umělecké fotografie
 - 18 Po devíti letech příprav vychází první Zpěvník EU, obsahuje i šest českých písní
 - 20 Anketa: Jaký byl váš kulturní zážitek roku 2024?
 - 22 Hvězdy filmové a gamingové hudby se opět sejdou v Praze, asijská megastar představí melodie nejúspěšnějšího seriálového hitu Netflixu
- 24 články a rozhovory
 - 24 Anna Vavřková: „Pokud neudělám to, co cítím, nedopadne to dobře.“
 - 28 Poddaný švédského krále Vlastimil Třešňák
 - 32 Bratři: „Elektronické hudbě jsou posluchači otevřenější na Západě“
 - 36 Jubilejní Michael Kocáb
- 40 Jiří Trtík: „Česká klasická hudba potřebuje kreativitu a inovaci“
- 48 Drobné radosti Milana Drobného
- 50 Pohled do zákulisí: D.Kop
- 54 Jazz Dock Orchestra
- 58 Ondřej Suchý
- 62 Hudba mi dala práci a občas i uznání
- 66 Autora hudby k Makové panence málem odsoudili k trestu smrti
- 70 Muzika v obrazech: Jan Nožička
- 74 šuplíky textařů
 - 74 Gabriela Osvaldová: Most přes minulost
- 75 nástěnka
- 76 nové projekty
 - 76 Nová alba
 - 78 Filmové premiéry
 - 79 Nové knihy
- 82 závěrník
 - 82 Studie dopadů umělé inteligence na kreativní obory

Magazín OSA
Číslo 04/2024
Obálka: Jiří Trtík
Fotografie: Roman Černý

Magazín Autor in vydává OSA, z.s., Čs. armády 20, 160 56 Praha 6, oddělení PR a komunikace, telefon: 220 315 304, e-mail: komunikace@osa.cz
Registrace MK ČR E 19237 / Náklad 8 000 výtisků, místo vydání Praha
Redakce si vyhrazuje právo upravovat a krátit příspěvky. Děkujeme za pochopení. / Toto číslo vyšlo 20. 12. 2024.
Redakce: Natálie Antoňáková, Šárka Chomoutová, Kateřina Růžičková
Redakční rada: Jan Krůta, Zdeněk Nedvěd (předseda), Michal Prokop, Tomáš Roreček
Koncept, design a sazba: Jiří Troskov / Korektury: Petra Helikarová

Vychází od roku 2009.

Letošní účastníci Songwriting campu

Umění (dlouhodobé) spolupráce

Aneb co také dovede stimulovat songwriting camp mimo vznik nových písní

Songwriting camp CZ pod hlavičkou OSA se v Česku uskutečnil už posedmé. Za ty roky se z něj stala respektovaná akce, které se účastní jak přední autorky a autoři z Česka, tak i ze zahraničí. Letos to bylo celkem 34 autorů a v mezinárodně složených týmech vzniklo celkem 40 skladeb. Neuvěřitelných jeden a půl hodiny nové hudby! Songwriting camp se ale za léta působení stal důležitou platformou nejen pro vznik nových písní, ale především pro vznik nových uměleckých spojení a spoluprací. Nejceněnější z nich jsou pak ty dlouhodobé.

Na začátku vždycky stojí dobrý hudební či textový nápad, bez něj to nejde. Ale nároky na to, aby se píseň prodala, se neustále zvyšují. Nebo se spíše obměňují. Životnost jakkoli velkého hitu je nyní kratší než kdy dřív. Určitě to souvisí s tím, jakým způsobem hudbu posloucháme, i s tím, jak se na nás valí všemožné informace. Jsme v podstatě

uprostřed nikdy nekončícího boje o pozornost, kdy hudební skladba je konkurencí jakémukoli videu na YouTube a hudební album soupeří třeba s dílem seriálu na streamovací platformě. Uprostřed této pomyslné bitvy vystupují do popředí vlastnosti a okolnosti, které jsou při tvorbě důležitější než kdy dřív. Umění spolupráce a umění dotahovat věci do konce. A právě songwriting camp jako platforma je může dovedně stimulovat.

„Od začátku jsme songwriting camp brali jako dlouhodobý projekt. Jednak podporuje vznik nových skladeb, ale především je to pro naše autory dlouhodobý vklad do nových mezinárodních spoluprací, aby se česká hudební tvorba opět stala úspěšným vývozním artiklem jako byl Antonín Dvořák, Jaromír Vejvoda nebo Karel Svoboda,“ říká k tomu Roman Strejček, předseda představenstva OSA.

Albert Černý, Lake Malawi

Jeho slova dokazují i konkrétní příběhy jednotlivých umělců, kteří se campu zúčastnili. Například skupina MYDY si ze songwriting campu v roce 2023 odvezla píseň *Red Flag Parade*, která hned pár měsíců nato soutěžila v národním kole Eurovision Song Contest a zajistila jí nárůst nových fanoušků ze zahraničí. Nyní aktuálně vydává píseň *Sinner*, která sice nevznikla přímo na campu, ale následně ve stejném složení týmu. Pro další takové sessions už kapela cestovala do polské Varšavy. Právě tento „vedlejší efekt“, kdy si tým takzvaně sedne a chce tvořit dál, je možná tím nejlepším příkladem.

„Songwriting camp nám hned s první návštěvou ukázal, že opravdu nemusíme spoléhat jen na svoje vlastní hlavy,

se campu účastnil. Na nich je pak nejlépe vidět, jak nabyté zkušenosti z předchozích let campu mohou nově zúročit. Jednou z takových „stálíc“ je i zpěvák Albert Černý. Příběh úspěchu písně *Friend of a Friend* (songwriting camp 2018) je vcelku dobře známý. Časem ale mimo samotný vznik písně začal nacházet i jiná pozitiva, která camp nabízí. „Napsat písničku dovede v dnešní době hodně lidí, ale dotáhnout ji k úspěšnému vydání vyžaduje nadšení a houževnatost. Je to dlouhodobější proces. Nejvíce si vážím toho, když vztahy z campu přetrvávají i dál. Pro úspěšné vydání skladby je nejlepší se po campu znovu potkat ve studiu a pověnovat se dané skladbě s odstupem. Často to znamená sednout

Žofie Dařbujánová, MYDY

v čemž jsme dlouho žili. Zvláštnost našeho žánru nám navíc hledání nových producentů opravdu neusnadňovala. Nebo jsme si to aspoň mysleli. S dvojicí Leon Krzesniak z Polska a Maria Broberg ze Švédska jsme si na campu lidsky i hudebně rozuměli natolik, že spolu skládáme dodnes. Společně s nimi si pořádně takové vlastní minicampy a zrovna tento měsíc nám vychází už třetí společný singl,“ popisuje dlouhodobou spolupráci zpěvačka MYDY Žofie Dařbujánová.

Kromě nových tváří songwriting camp každý rok přivítá i někoho, kdo už

na letadlo a zaletět do Paříže, Helsinek nebo do Varšavy,“ říká k tomu frontman skupiny Lake Malawi. A nezapomíná ani na to, v čem je objektivně velmi dobrý – dotahování písní od tvorby k vydání.

„Co se děje potom, co vznikne dobrá písnička na songwriting campu, by se dalo přirovnat k náročné cílové rovině. Z pohledu umělce nebo vydavatelství to často znamená další náklady spojené s nahráváním. U písničky *Mermaid Surf Club* jsme si do Prahy pozvali zpěvačku a spoluautorku Abi F Jones, která s námi později vystoupila na křtu desky

v Roxy. Díky tomu se v Česku propojujeme se zahraniční scénou, což zase pozvedá kvalitu naší hudby,“ doplňuje Albert.

U mladých, ještě neokoukaných umělců a autorů to platí dvojnásob. Tomáš Červinkovi, vystupujícímu pod uměleckým jménem Tomas Robin, se díky českému songwriting campu podařilo navázat spojení s dalšími producenty a autory po Evropě. „Už jen samotný networking ze songwriting campu je vklad k nezaplacení. Zkušenost s českým campem mi otevřela dveře na další podobné akce a zahraniční cesty, které i s podporou grantů OSA aktivně využívám k tvorbě dalších songů, a přirozeně tak vznikají další propojení,“ dělí se o své zkušenosti Tomas Robin. Jen letos byl třeba na songwriting campu v Norsku nebo měl tvůrčí sessions s hudebníky v Irsku, Velké Británii či v Berlíně. Aktuálně hledá i zahraniční label a další možnosti pro rozvoj svojí kariéry. Kontakty z campů mu v tom vydatně pomáhají. Nejlepší vizitkou jsou samotné písně, které si razí cestu skrz další okruhy lidí okolo svých tvůrců, jako jsou manažeři, A&R nebo booking agenti. „Najednou jsou dveře otevřené i tam, kam by se člověk jinak složitě dostával. Funguje to vlastně jako všude jinde – když je něco dobré, lidé si to mezi sebou řeknou. A ta komunita v Evropě vlastně není zase tak velká, jak by se mohlo na první pohled zdát,“ dodává k tomu. ☑

Zleva vpředu: Ondřej Suchý, Jana Koubková, Dagmar Andrtová-Voňková, Jan Málek; zleva vzadu: Lešek Semelka, Emil Viklický, Jaroslav Krček, Pavel Cmíral, Pavel Váně

105 let OSA s významnými českými autory

U příležitosti oslavy významného jubilea 105 let od svého založení OSA, z.s., také připomněl významné osobnosti české hudební scény a za celoživotní přínos ocenil výjimečné umělce, kteří přispěli k bohatství a rozmanitosti hudebních žánrů. Mezi oceněnými se objevili **Dagmar Andrtová-Voňková, Pavel Cmíral, Jana Koubková, Jaroslav Krček, Jan Málek, Vladimír Merta, Lešek Semelka, Ondřej Suchý, Miloš Štědroň, Pavel Váně a Emil Viklický.**

Devět hudebních tvůrců převzalo jedinečné ocenění v podobě první ohlášky skladby, kterou ve většině případů zapsali do Ochranného svazu autorského téměř před 50 lety. Slavnostní události se bohužel nemohli zúčastnit písničkář

Vladimír Merta a skladatel Miloš Štědroň. „Mezi oceněnými jsou jména, která jsou synonymem pro kvalitu české hudby napříč různými hudebními žánry. OSA jako klíčová instituce více než 100 let pomáhající autorům hudby

svobodně tvořit tímto způsobem vyjadřuje respekt a uznání všem, kteří kontinuálně pracují na obohacení kulturního dědictví,“ dodává Roman Strejček, předseda představenstva OSA.

Nezaměnitelná písničkářka **Dagmar Andrtová-Voňková**, jejíž jméno je pevně spjato s českou folkovou scénou, se proslavila osobitou hrou na kytaru plnou experimentů, je známá nejen u nás, ale i v zahraničí.

Pavel Cmíral, dramaturg, scenárista a textař, jehož práce obohatila českou populární hudbu.

Jana Koubková, výrazná osobnost české jazzové scény, jejíž hlas a interpretace jsou synonymem pro energii a vášně, které vnášejí nový život do každého jejího vystoupení.

Jaroslav Krček, dirigent, skladatel a hudební aranžér, jenž je známý svou vášní pro českou lidovou hudbu, kterou dokáže adaptovat a představit

současnému publiku v nové, moderní podobě.

Jan Málek, skladatel a hudební rozhlasový režisér, autor jak symfonických a komorních skladeb, tak dětských sborů a nepřeberného množství zpracování lidové hudby, čímž obohacuje českou hudební scénu.

Vladimír Merta, písničkář a hudební publicista, jehož texty, často reflektující společenské a politické události, se staly hlasem celé generace a dodnes jsou aktuální a inspirující.

Skladatel a zpěvák **Lešek Semelka**, jehož osobitý hudební rukopis a charismatický projev zanechaly výraznou stopu v českém rocku.

Novinář a textař **Ondřej Suchý**,

známý svou bohatou publikační činností a přínosem k české hudební publicistice, má na svém kontě přes 600 písňových textů.

Skladatel a hudební teoretik **Miloš Štědroň**, jehož tvorba, která zahrnuje široké spektrum hudebních forem a stylů, představuje významný příspěvek k moderní české hudbě.

Pavel Váně, kytarista, zpěvák a skladatel působící v oblasti rockové hudby, je klíčovou postavou s bohatou hudební historií a přínosem k české kultuře.

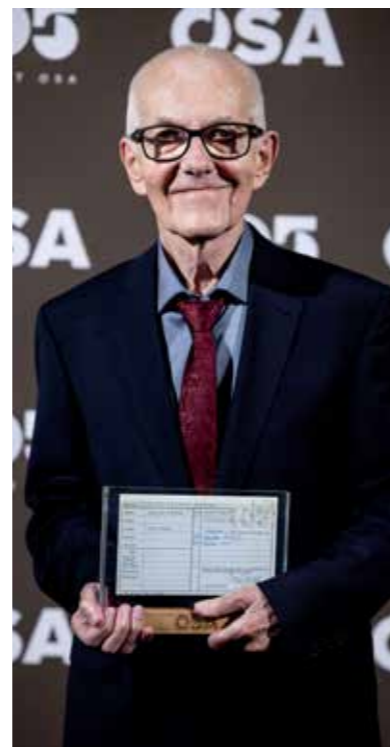
Emil Viklický, mezinárodně uznávaný jazzový pianista a skladatel, který se svým jedinečným stylem a improvizacním umem stal jedním z předních představitelů české jazzové scény.

Ocenění autoři

Dagmar Andrtová-Voňková

(* 1948)
Česká kytaristka, skladatelka a zpěvačka, která zahájila svou kariéru v roce 1971, kdy se zúčastnila soutěže Mladého světa. Její jedinečný experimentální přístup ke kytáře, který zahrnuje techniky jako hra se smyčcem a škrábání po strunách, ji odlišuje od ostatních umělců. Dagmar Andrtová-Voňková byla také členkou významného sdružení Šafrán a její hudba se objevila v divadelních představeních, včetně inscenace *Rok na vsi* v Národním divadle v 90. letech. Její umění bylo oceněno řadou vyznamenání, například prestižní mezinárodní hudební cenou Tais Awards, což potvrzuje její dlouhodobý přínos pro českou a slovenskou hudbu.

Pavel Cmíral

(* 1945)
Významný český textař, básník a dramatik, jehož kariéra začala v 70. letech. Vyrůstal v kulturním prostředí Uherského Brodu, kde ho otec vedl k divadlu a hudbě. V Brně spolupracoval s Československým rozhlasem a televizí a psal pro interprety jako Martha a Tena Elefteriadu nebo Bob Frídl. Po přestěhování do Prahy se stal autorem dětských pořadů, včetně večerníčků a populárních *Zpívánek*, a psal scénáře pro televizní soutěže jako *O poklad Anežky České*. V 80. letech se věnoval loutkovému divadlu a jeho texty interpretovali známí zpěváci jako Petr Novák, Petr Kotvald či Eva Pilarová. Od 90. let se podílel na dabingu zahraničních filmů, včetně snímků od studia Disney. Mezi jeho nejznámější písňové texty patří hity jako *Je v tahu* a *Milujem se čím dál víc*. Pavel Cmíral napsal přes dva tisíce písní a jeho dílo zůstává pevnou součástí české hudební a televizní scény.

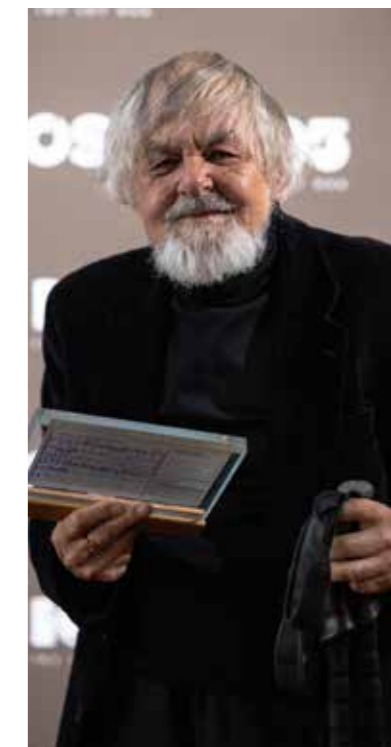
Jana Koubková

(* 1944)
Česká jazzová zpěvačka, často považovaná za nestorku českého jazzu. Její kariéra, která začala v dětství, zahrnuje zpěv ve sborech, vokálních skupinách i sólově, přičemž jako jazzová sólistka se prosadila v roce 1975 v Jazz Satoriu Luďka Hulana. Jana Koubková se věnuje široké škále hudebních stylů, včetně blues, swingu a fusion, a spolupracovala s mnoha významnými hudebníky. V současnosti vystupuje se svým kvartetem a experimentuje s menšími sestavami. Je zakladatelkou festivalu Vokalíza a působila jako pedagožka na Pražské konzervatoři. Kromě zpěvu skládá hudbu a moderuje pořad *Jazzové dopoledne* v Českém rozhlase. Jana Koubková je výraznou osobností české jazzové scény, která svým talentem ovlivňuje posluchače i mladé hudebníky.

Jaroslav Krček

(* 1939)
Uznávaný český skladatel a dirigent, jenž svou hudební kariéru zahájil již ve 14 letech. Jeho studium na pražské konzervatoři a spolupráce s významnými hudebníky ho vedly k založení souboru Musica Bohemica, který se specializuje na lidovou a historickou hudbu. Jeho osobité úpravy lidových písní obohacují koncertní repertoár a jeho skladby, jako například symfonie *Desiderata* a *Renesanční*, znějí na prestižních českých pódii. Jaroslav Krček tak spojuje tradiční prvky s moderní kompozicí a jeho hudební kariéra představuje důležitý odkaz v české kultuře.

Jan Málek

(* 1938)
Hudebník a skladatel specializující se na bicí nástroje a kompozici. Svoji kariéru zahájil studiem na pražské konzervatoři v roce 1956 pod vedením Alberta Peka a dále studoval skladbu u Miloslava Kabeláče, což mělo zásadní vliv na jeho vývoj. Působil jako hudební režisér Československého rozhlasu v Plzni a později se stal dramaturgem Plzeňského rozhlasového orchestru. V roce 1976 přešel do Prahy, kde pokračoval jako hudební režisér Českého rozhlasu. Na počátku své kariéry se zabýval kompozičními postupy tzv. nové hudby, ale postupně čerpal inspiraci z tradiční hudby a folkloru. Kromě vlastních skladeb se věnuje realizaci a úpravě děl starých mistrů, čímž obohacuje českou hudební scénu.

Foto: Ivan Prokop

Vladimír Merta

(* 1946)

Český písničkář, publicista, spisovatel a filmový režisér. Vystudoval architekturu na ČVUT a filmovou a televizní scenáristiku na FAMU, kde natočil film *Smrt krásných srnců*. Na konci 60. let se etabloval jako písničkář s albem *Ballades de Prague*. Až na konci 80. let mu vydavatelství Panton umožnilo vydat dvojdesku s živým koncertem. Byl členem folkového sdružení Šafrán a věnoval se také filmové hudbě, režíroval animované filmy a dokumentární pořady. Merta je dlouholetým členem OSA, zakládajícím členem Evropského kulturního klubu a autorem esejí pro různá periodika. Od roku 1991 působí ve vlastním nakladatelství ARTeM a vydal řadu knih a zvukových nosičů. Je známý svou všestranností v umělecké činnosti, která zahrnuje písničkářství, literaturu a film.

Lešek Semelka

(* 1946)

Český zpěvák, skladatel a klávesista. Hudbě se věnuje od mládí, kdy se učil hrát na klavír a violoncello, ale jeho kariéra v pop-music započala až v roce 1968, kdy se připojil ke skupině Cardinals. V roce 1970 nahradil Vladimíra Mišíka v kapele Blue Effect, kde zanechal výraznou stopu na albech *Nová syntéza* a *Nová syntéza 2*, která kombinovala rock s jazzovým big bandem Československého rozhlasu. V roce 1975 založil vlastní jazzrockovou kapelu Bohemia, ale po krátké pauze se vrátil do Blue Effectu, kde působil až do roku 1981. Ve stejném roce založil skupinu SLS (Společnost Leška Semelky), s níž vydal několik desek a vystupoval až do poloviny 80. let. Spolupracoval s předním textařem Pavlem Vrbou. Lešek Semelka se angažoval také v divadle a muzikálech, objevil se například v muzikálech *Kleopatra*, *Tři mušketýři* a *Angelika*. V roce 2008 se jako host překvapivě objevil na desce *Gorila vs. Architekt* rapera Vladimíra 518.

Ondřej Suchý

(* 1945)

Novinář, textař, scenárista a dokumentarista, který se dlouhodobě věnuje české populární kultuře a grotesce 20. století. Po vyučení uměleckým truhlářem se stal aranžérem a reklamním výtvarníkem. V 60. letech pracoval v Československé televizi, kde byl asistentem scény a produkce. V roce 1962 spoluzakládal skupinu Crazy Boys, kde hrál na kontrabas. V letech 1968–1970 byl redaktorem časopisu *Sedmíčka* a poté volným novinářem, redigoval humoristickou přílohu *Kvítek* deníku *Svobodné slovo*. Je autorem více než 600 textů písní a jeho televizní a rozhlasová tvorba zahrnuje pořady jako *Kavárnička dřívě narozených* a *Padesátník za korunu*. Získal řadu ocenění, včetně Prix Bohemia Radio.

Foto: David Konečný

Miloš Štědroň

(* 1942)

Významný český hudební skladatel, muzikolog a pedagog, jehož kariéra se vyznačuje hlubokým propojením teorie a praxe. Od mládí se věnuje jak hudební vědě, tak skladbě. Jeho skladatelské začátky jsou spjaty s Janáčkovou akademií múzických umění, kde studoval u předních českých skladatelů. V průběhu své kariéry se stal odborníkem na hudbu 20. století a na dílo Leoše Janáčka, o kterém napsal řadu studií a publikací. Miloš Štědroň komponuje pro různé hudební formy, od orchestrálních a komorních skladeb až po hudbu pro lidové nástroje. Charakteristickým rysem jeho tvorby je práce s hudbou starých slohů, kterou propojuje se současným hudebním uměním. Dlouhodobě spolupracuje s brněnským Divadlem Husa na provázku a je autorem hudby k mnoha divadelním a filmovým projektům. Jeho muzikologická činnost zahrnuje také rekonstrukci starých hudebních děl a editorskou práci, včetně přípravy kritických vydání děl Leoše Janáčka.

Pavel Váně

(* 1949)

Zpěvák, kytarista, skladatel a hudební producent. Svoji hudební dráhu zahájil v 60. letech v kapele Beatmongers a později ve skupině Fellows. V roce 1966 se stal hlavním zpěvákem skupiny Synkopy 61, kde se proslavil hitem *Válka je vůl*. Po odchodu z této skupiny založil formaci The Progress Organization, která se později přejmenovala na Progres 2. V srpnu 1969 byl zadržen během demonstrace za práva studentů. Po krátkém uvěznění a rozpadu skupiny v roce 1970 působil jako kytarista v kapele Collegium Musicum, poté se vrátil do Brna a zapojil se do doprovodných skupin. V 80. letech založil skupinu Bronz, která se stala populární, přestože byla v roce 1983 zakázána. Na začátku 90. let obnovil skupinu Progres 2. Pavel Váně zůstává klíčovou postavou s bohatou hudební historií a přínosem k české kultuře.

Emil Viklický

(* 1948)

Jeden z nejvýznamnějších českých jazzových pianistů a skladatelů, jehož hudba propojuje jazz s tradiční lidovou hudbou. Vystudoval matematiku na Univerzitě Palackého. Svoji hudební kariéru zahájil v 70. letech v jazzovém orchestru SHQ a Super Quartetu. V letech 1977–1978 studoval jazz na prestižní Berklee College of Music. V současnosti vystupuje především s formací Emil Viklický „Grand Moravia“ Trio. Kromě jazzu komponuje také opery a je mezinárodně uznáván za spojení jazzu s moravskou lidovou hudbou. ☒

Projekt Tradice v obrazech oživuje český folklor skrze umělecké fotografie

Publikace *Tradice v obrazech* vyšla 10. října u příležitosti 105. výročí založení OSA, z.s. Představuje tříleté putování Václava Šilhy napříč regiony Čech, od Karlovarska přes Prahu a okolí až po Doudlebsko. Pětičlenný tým v čele se zkušeným fotografem při něm zmapoval kroje, obyčeje a příběhy spojené s lidovou kulturou. Prostřednictvím 269 fotografií ve stylu fine art se čtenáři mohou ponořit do světa folkloru a lidových tradic a objevit, co i malý detail, jako je drobná krajka, může prozradit o naší bohaté historii. Pro mimořádný kulturní přínos knihy převzal nad jejím vydáním záštitu ministr kultury ČR Mgr. Martin Baxa.

Fine art fotografie s dotekem profesionální retuše

Jedním z klíčových prvků publikace je jemná práce Michaely Pupíkové, která se specializuje na digitální retuš. Odbornice nad každým snímkem strávila přibližně týden. Kromě standardní úpravy pleťových tónů, která je sama o sobě výzvou, musela často rekonstruovat i kroje, které byly poničené, nekompletní nebo chyběly jejich části. Šatstvo, které na fotografiích vidíme, pochází buď z depozitářů muzeí, od soukromých sběratelů, nebo je nově ušito folklorními soubory. „Obdivuji práci holandských mistrů a jsem

České domorodce objevil uprostřed pandemie

„Myšlenka projektu *Tradice v obrazech* se zrodila na začátku pandemie covidu, když jsem dokumentoval původní obyvatelstvo Amazonie, ale pak musel

zůstat dlouho v Česku,“ říká protagonista knihy Václav Šilha. „Uvědomil jsem si, že i my máme své vlastní domorodce a jejich historické ošacení. Kroje a jejich význam jsou součástí naší identity a zaslouží si být zachyceny a uchovány pro budoucí generace,“ dodává. Fotografie

z projektu zachycují nejen kroje, ale také atmosféru každodenního života i významných událostí ve 14 regionech Čech, od svateb přes masopusty až po pohřby. Fotograf chtěl mimo jiné ukázat, jak bohatý je český folklor, který někdy neprávem stojí ve stínu toho moravského.

rád, že se nám podařilo její atmosféru vnést díky Michaelce i do fotografií v naší publikaci, které lze zařadit do stylu fine art,“ vypráví Václav Šilha s tím, že někteří diváci dokonce považují obrazový materiál v první chvíli za malbu.

OSA a hudební propojení s folklorem

Projekt finančně i marketingově podpořil spolek OSA, z.s., který hraje klíčovou roli v ochraně autorských práv v Česku. „Folklor není jen o krojích

a tradicích, ale také o hudbě, kterou jsme do projektu naší podporou chtěli vnést,“ uvádí předseda představenstva OSA, z.s., Roman Strejček. Jde už o druhou publikaci vydanou OSA, tentokrát u příležitosti 105. výročí organizace. „Skrze QR kódy na panelech výstavy

i uvnitř knihy *Tradice v obrazech* se zájemci dostanou na interaktivní web, kde najdou videa a další doplňkové materiály.“ Střežek dále zdůrazňuje význam autorských práv i u folklorní hudby: „Lidé často zaměňují zlidovělé písně za lidové, kdy není autor znám. I zdánlivě folklorní skladba jako *Vínečko bílé* má svého tvůrce, kterým je Fanoš Mikulecký, vlastním jménem František Hřebačka.“

Perličky z projektu

- S Václavem Šilhou na projektu úzce spolupracovali: Michaela Pupíková, digitální tvůrkyně a retušérka; Jiří Vidman, technický fotograf a geodet; Veronika Thor, novinářka a textařka; Jan Kuča, etnograf a překladatel; Vladimír Mika, filmař a fotograf; Johana Kratochvíla, grafická designérka a fotografa.

- Před objektivem stálo v pojízdném fotografickém studiu zhruba 300 lidí, všichni zcela bez make-upu. Ne všichni se však objevili v knize.
- Na projektu se podílelo přes 350 lidí, včetně 13 folklorních souborů a 8 muzeí. Přesné číslo už nikdo nespočítá.
- Do projektu byli zapojeni také 4 koně, ovce, kozy, slepice, králíci a pes. Opět nejsou všichni v knize, ale můžete je vidět ve videích na webu www.tradicevobrazech.cz.
- Nejstarší focenou částí kroje je sukne z období 1790–1810, kterou našli obyvatelé objektu v Podještědí použitou jako vycpávku díry ve zdi.
- Jihlavské kroje se fotily v Rakousku, jelikož patří potomkům obyvatelstva odsunutého po druhé světové válce.

Knihu je možné zakoupit na e-shopu www.tradicevobrazech.cz a v on-line knihkupectví Kosmas.

Publikace *Tradice v obrazech* byla pokřtěna na vernisáži stejnojmenné výstavy, která byla k vidění po dobu dvou měsíců do konce listopadu ve Vodárenské věži Letná.

Více informací naleznete na: www.tradicevobrazech.cz

Tradice v obrazech

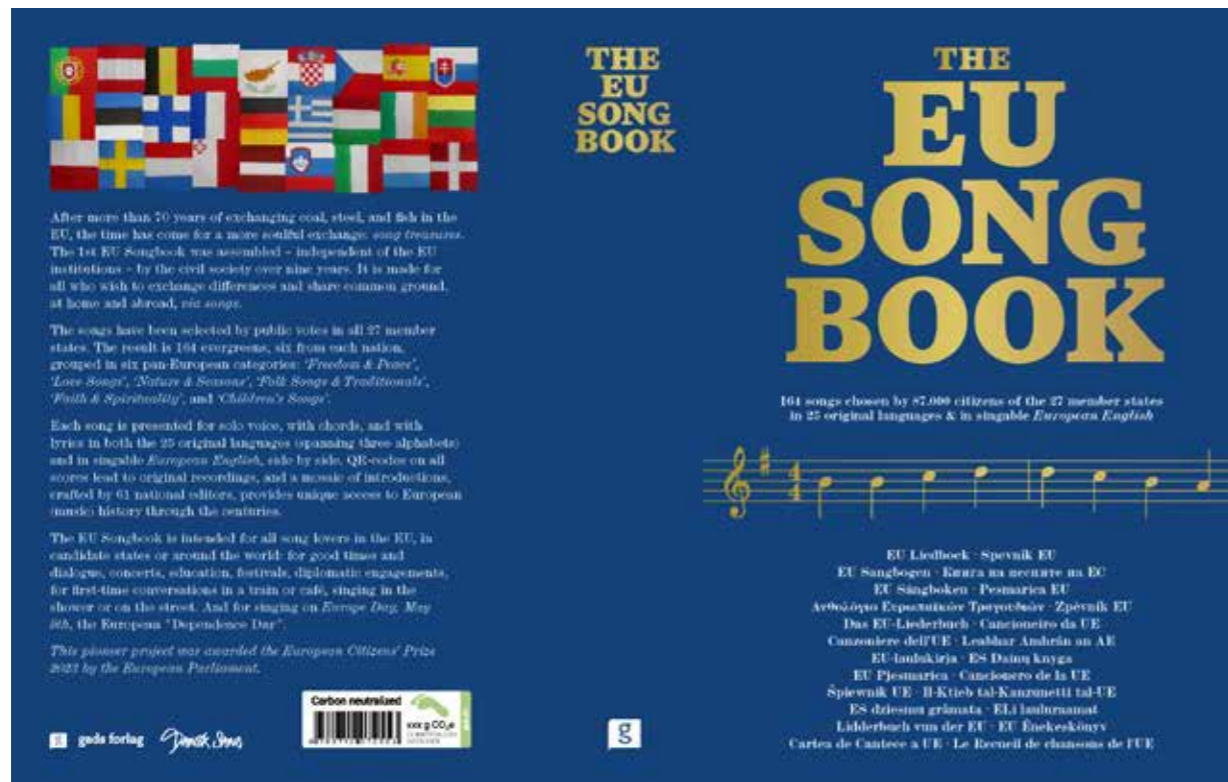
Objevte krásu lidových tradic, krojů i hudby

Knihu koupíte za 1 919 Kč v e-shopu na www.tradicevobrazech.cz

Po devíti letech příprav vychází první Zpěvník EU, obsahuje i šest českých písní

Po devíti letech příprav je na světě v knižní podobě první Zpěvník Evropské unie. Nezávislé hudební komunity a organizace ze všech 27 členských zemí daly dohromady unikátní výběr 164 písní, z nichž šest je českých. Za naši republiku se do výběru dostaly například skladby *Ktož jsou boží bojovníci*, *Černé oči, jděte spát*, oblíbená *Není nutno* nebo třeba *Modlitba pro Martu*. Všechny šest písní z Česka bylo vybráno na základě hlasování veřejnosti.

Na vytvoření Zpěvníku EU se podílelo přes 100 hudebních organizací a konzervatoří, ale také více než 87 000 občanů z 27 členských států prostřednictvím veřejného hlasování. Kniha, která

je obohacena webovou aplikací, obsahuje 164 písní, po šesti z každé členské země EU. Texty jsou zde jak v originále v 25 jazycích, tak v evropské angličtině.

České písně byly pečlivě vybrány ve spolupráci s Akademií múzických umění v Praze a Uníí českých pěveckých sborů. V roce 2018 proběhlo veřejné hlasování prostřednictvím

médií iROZHLAS, Frekvence 1 a Aktuálně.cz. Vítězné písně v jednotlivých kategoriích jsou následující:

1. Milostné písně: *Láska má, já stůňu* (1982) – Karel Svoboda, Jiří Štaidl
2. Příroda a roční období: *Chválím tě, Země má* (1995) – Jaroslav Uhlíř, Zdeněk Svěrák
3. Svoboda a mír: *Modlitba pro Martu* (1968) – Jindřich Brabec, Petr Rada
4. Lidové písně: *Černé oči, jděte spát*
5. Duchovní a spirituální písně: *Ktož jsou boží bojovníci* – středověký chorál
6. Dětské písně: *Není nutno* (1993) – Jaroslav Uhlíř, Zdeněk Svěrák

Vybrané české písně komentuje Lukáš Prchal z Unie českých pěveckých sborů (UČPS), který se podílel na přípravě anotací k písním spolu s nedávno zesnulým Hanušem Bartoněm, vedoucím katedry skladby Hudební fakulty Akademie múzických umění v Praze (HAMU), a OSA, z.s.: „Výběr písní za Českou republiku do Zpěvníku EU mě velmi potěšil, neboť dobře reprezentuje rozmanitost české hudby a kultury. Ikonická *Modlitba pro Martu* přináší poselství svobody, *Černé oči, jděte spát* zase skvěle zastupuje českou lidovou tradici. Husitský chorál *Ktož jsou boží bojovníci* přináší do výběru historickou hloubku a je zároveň jednou z nejstarších písní, které Zpěvník EU představuje. Konečně *Není nutno* od autorského tandemu Uhlíř-Svěrák ukazuje hravost, optimismus a nadčasový humor, který si získal srdce několika generací.“

Ztraceno v překladu

Ve spolupráci s OSA, z.s., se o zpěvný anglický překlad českých písní kromě *Modlitby pro Martu* postarala překladatelka písňových textů Zuzana Čtveráčková. „Možnost podílet se na vzniku Zpěvníku EU pro mě byla obrovskou poctou, radostí a výzvou současně. Při překládání písní je třeba nejen převést text písně z jednoho jazyka do

FREEDOM & PEACE CZECHIA

6 Modlitba pro Martu Prayer for Marta

When the Warsaw Pact troops invaded Communist Czechoslovakia on August 21, 1968, the hopes of the Prague Spring were definitively crushed. In that same moment the song "Prayer for Marta" was created, for the TV series "Song for Rudolf III". It immediately became a symbol of protests against the occupation, mainly due to the fact that only a few days after the invasion it was recorded by Marta Kubišová (b. 1942) and successfully passed to the radio, which protested against the occupiers. The song was subsequently banned during the normalization period and was not allowed to be broadcast on radio or television. Finally, during the Velvet Revolution in November 1989, "Prayer for Marta" resounded throughout Wenceslas Square in Prague.

By Czech Copyright Protection Association for Musical Works, OSA

Lyrics: Petr Rada (1932-2007) Music: Jindřich Brabec (1933-2001)

1. At mír dál zůstáváš s touto krajinou, zloba, závist, zášť, strach a svár ty ať pomínou, ať už pomínou. Modlitba má, ta ať promlouvá K srdcím, která zloby čas nespálil Jak květy mráz, jak mráz.

2. Let peace be with our land, wherever we go, anger, hate and fight, fears and cry may we never show, never never show. When our time gives our days, a flavour of dreams now when we can live our way, let it be this way.

Chorus: Zloby mrak zvolna odplová, a každý skládá sebu svou. Modlitba má, ta ať promlouvá K srdcím, která zloby čas nespálil Jak květy mráz, jak mráz.

Chorus: Clouds on the sky slowly go away. This prayer of mine calls for better days, there's a chance, a brand new start. I can feel it in my heart, my heart.

Translation by Michal Bukovč (1996)

druhého, ale zároveň zachovat rýmy, frázování, správné umístění přízvuků, respektovat charakter a styl písně a zajistit i její zpěvnost. A to vše tentokrát v angličtině. Nesmírně mě těší, že se teď díky Zpěvníku EU budou moci s částí naší české kultury seznámit i ti, kteří nemluví česky,“ dodává Čtveráčková. K písni *Modlitba pro Martu* byl použit již existující anglický text Michala Bukoviče z roku 1990.

Od byzantské říše k rockové klasice

Zpěvník nabízí každou píseň ve variantách pro sólový zpěv, s akordy, s texty v 25 původních jazycích a v evropské angličtině, které lze zpívat spolu s originálem. Díky QR kódům u partitur se navíc můžete dostat k originálním nahrávkám. Mozaika anotací, vytvořená 61 národními editory, představuje jedinečnost evropské hudební historie v průběhu století. Nejstarší písní je řecký byzantský hymnus, nejmladší je světoznámá portugalská milostná píseň z našeho tisíciletí.

Jeppe Marsling, dánský zakladatel evropské nevládní neziskové organizace, která za projektem stojí, přibližuje záměr Zpěvníku EU: „Doufáme, že díky

1. At mír dál zůstáváš s touto krajinou, zloba, závist, zášť, strach a svár ty ať pomínou, ať už pomínou. Modlitba má, ta ať promlouvá K srdcím, která zloby čas nespálil Jak květy mráz, jak mráz.

2. Let peace be with our land, wherever we go, anger, hate and fight, fears and cry may we never show, never never show. When our time gives our days, a flavour of dreams now when we can live our way, let it be this way.

Chorus: Zloby mrak zvolna odplová, a každý skládá sebu svou. Modlitba má, ta ať promlouvá K srdcím, která zloby čas nespálil Jak květy mráz, jak mráz.

Chorus: Clouds on the sky slowly go away. This prayer of mine calls for better days, there's a chance, a brand new start. I can feel it in my heart, my heart.

Translation by Michal Bukovč (1996)

Zpěvníku EU umožníme obyvatelům sedmadvacítky žít méně paralelní životy prostřednictvím výměny písní. Na obálce jsme zvolili termín evropská angličtina, protože odráží způsob, jakým my Evropané mluvíme naším nejběžnějším druhým jazykem – zabarveným našimi rodnými jazyky. Není určena k dokonalosti, ale k dialogu od srdce k srdci. Zpěvník EU je určen pro nejružnější setkání lidí, ať už v dobrých časech, nebo v době krize. Kromě toho doufáme, že bude inspirací pro pěvecké akce v rámci každoročního, většinou tichého Dne Evropy 9. května – našeho „Dne závislosti“.

Zpěvník EU je dostupný v celé EU, Velké Británii a USA. V knižní podobě je možné jej zakoupit na Musicroom.com. Webová aplikace se všemi skladbami, anotacemi a odkazy je zdarma ke stažení v App Storu a Google Play nebo prostřednictvím následujícího QR kódu:

www.webapp.eu-songbook.org/

Anketa: Jaký byl váš kulturní zážitek roku 2024?

S koncem roku je na pořadu dne i rekapitulace toho nejlepšího, co jsme u nás mohli v kultuře za posledních dvanáct měsíců zažít. Tentokrát jsme se na nejzajímavější kulturní zážitek zeptali členů dozorčí rady OSA a redakční rady magazínu Autor in.

Tomáš Roreček textář, člen dozorčí a redakční rady

Pokud jde o hudbu, nejvíce mě v roce 2024 dostalo album Vladimíra Mišíka *Vteřiny, měsíce a roky*, které je mimo jiné skvělým návratem Michaela Žantovského. Skladba s jeho textem *Tak dobře* mi zní v autě snad denně, stejně jako třeba písnička *Destiláty* s výborným textem Tomáše Belka. Z mimo-hudebních zážitků nemůžu pominout knížku Leoše Kyši *Sudetenland* o same-tové revoluci ve světě, kde neproběhl odsun Němců.

Zdeněk Nedvěd nakladatel, člen dozorčí a redakční rady

Mým zážitkem letošního roku byl zahajovací koncert cyklu Dvořákova Praha,

konaný 6. září a vysílaný na stanici ČT art. Perfektní prostorový zvuk, skvělý orchestr, špičkový dirigent Jakub Hrůša a dokonale provedení Dvořákovy *Novosvětské symfonie* v podání Bamber-ských symfoniků. V minulosti se dost často stávalo, že přímé přenosy hudebních koncertů (zejména v oblasti popu) byly při TV přenosech zvukově velice špatné, nevyrovnané a celkový dojem předmětnému dílu spíše uškodil. Tentokrát jsem byl velice překvapen vysokou úrovní, která byla umocněna i mým kvalitním domácím poslechem.

Michal Prokop zpěvák, skladatel, člen dozorčí a redakční rady

Dlouho jsem přemýšlel, co mě nejvíc dostalo v tom letošním roce. Nakonec to nebyla žádná hudba, ale filmový dokument *Můj otec kníže*, natočený

Lilou Schwarzenberg o jejím otci, který jsem viděl v České televizi. Skvělá sonda do politiky, historie i rodinných vztahů. Nevím, jestli mě to tak oslovilo proto, nebo naopak přesto, že jsme se s Karlem Schwarzenbergem znali a po jistou dobu se pravidelně vídali, ale profilový dokument natočený tak naprosto jinak, než často na našich obrazovkách vídáme, stojí za pozornost.

Jiřina Petrová nakladatelka, členka dozorčí rady

Úžasným kulturním zážitkem roku pro mě jako fanyнку příběhů Terryho Pratchetta bylo divadelní zpracování jeho knihy *Nohy z jilu* v podání divadelní společnosti Aqualung. Skvělá scéna, kostýmy, herecké výkony, vtipné hlášky v překladu Jana Kantůrka a kopec smíchu.

Z jiného soudku byla kniha *Návrat na ostrov Iží* francouzského spisovatele Michela Bussiho. Napínavý příběh plný neočekávaných zvratů mě zcela pohltil.

Jan Krůta textář, člen redakční rady

Ankety shrnující celoroční produkci uměleckých děl strádají tím, že oslovení účastníci si kvůli chatrné paměti vybavují přinejlepším novinky posledních měsíců. Jsem toho dokladem.

Nemohu jinak než se rozplývat nad listopadovým koncertem souboru Čarotaj v pražské Malostranské besedě. Pokud vám tajuplný název kapely ještě nic neříká, nenechte si její další vystoupení ujít. Pokus o komunikaci mezi staletími, mezi odkazem křesťalového původu lidových písní a nádherně provokativními aranžemi, není jako v některých podobných případech vyvezením se na staletími prověřeném „zaručeném“ transportéru. Tunel do nitra folklorního materiálu, podepřený někdy až poctivě drsným gruntem vynikajících, hravých a intelektem oplývajících hudebníků, byl pro mě odměnou za jinak v mém diáři šedavou sezónou hudebních záležitostí. Na čtení beletrie už čas dávno nezbývá. V antikvární knižní nabídce jsem objevil mně neznámý výběr z básní a textů Leonarda Cohena. A to je pro spisovatele a textáře vždy nádherně povinná četba.

Jiří Paulů nakladatel, člen dozorčí rady

Při vzpomínání na kulturní prožitky uplynulých měsíců pomalu končího roku 2024 se mi z celé řady událostí vybavuje koncert Evy Urbanové pořádaný v O2 areně 29. 2. 2024. Producent velkého zážitku pan Tomáš SágI připravil ve spolupráci s režisérem projektu Michalem Cabanem opravdové Grande Finale operní divy Evy Urbanové ve velkém stylu. Je všeobecně známo, že umělkyně začátek své kariéry zaslavila rockové hudbě a že chová vřelý vztah k legendárním skupinám Queen či Nightwish. A tak tentokrát zasvětila dramaturgii koncertu pop-operním hitům, ale zejména hudbě rockové.

Přizvala si k tomu i odpovídající hosty – vynikajícího Jana Toužimského ze skupiny Arakain a Mariana Vojtku. Hudebních úprav se ujali Martin Kumžák a Jiří Škorpík, sólisty doprovodil Epoque Symphony Orchestra.

Sólistka předních světových operních scén – La Scaly, londýnské Covent Garden či Metropolitní opery v New Yorku – se tentokrát skutečně představila jako operní hvězda se srdcem rockerky.

S potěšením konstatuji, že Cena OSA za propagaci a šíření české hudby, udělená Evě Urbanové v roce 2020, je ve správných rukou, byť slavné klasické operní árie z *Rusalky*, *Dalibora* či *Její pastorkyně* tentokrát nezazněly.

Ondřej Soukup skladatel, člen dozorčí rady

Největší, a zdá se nepřekonatelný, kulturní zážitek loňského roku je jmenování hlasatelky Martiny Šimkovičové na post ministra kultury SR.

Lukáš Matoušek hudební skladatel, člen dozorčí rady

Pro mně byl největším zážitkem roku koncert ze skladeb Hanuše Bartoně dne 19. 11. 2024, pořádaný Uměleckou besedou a Hudební fakultou AMU. Koncert byl vzpomínkou na tohoto vynikajícího skladatele, který nás před rokem v 63 letech opustil. Ačkoli jsem jeho skladby znal a mnohé jsem i sám hrál, koncert z jeho komorní tvorby mi znovu ukázal, jak dobrý to byl skladatel a kolik jsme mu ještě dlužni. Celý koncert je dostupný na YouTube.

Jan Hála hudební skladatel, člen dozorčí rady

Velmi na mě zapůsobila útlá knížka z edice Revolver Revue vydaná už před 18 lety, ale četl jsem ji až letos: Jan Rychlík – *Deník 1955*. Velmi osobní výpověď hudebního skladatele s velkým rozhledem. Druhou knihou je historie americké jazzové fusion skupiny Weather

Report od Curta Bianchiho *Elegant People*, popisující průběh jejího působení na jazzové scéně s detailními popisy personálních změn v kapele i vzniku jednotlivých alb, která patří k vrcholům moderního jazzu druhé poloviny 20. století.

Michael Prostějovský textář, člen dozorčí rady

Letošní rok byl pro mne natolik pracovně turbulentní, že jsem se i v „kulturním vyžívání“ stačil pohybovat jen ve svém profesním světě muzikálu. A ten se u nás vyvíjí velmi příznivě. Hlavně však mimo Prahu. To, že se na mimopražských produkcích podílí řada tvůrců, realizátorů a herců i z hlavního města, o mnohém vypovídá. Pokud jde o muzikálové zážitky, budu konkrétní. Muzikálový soubor Divadla J. K. Tyla v Plzni uvedl první mimopražské nastudování kultovního titulu *Dracula* autorského tria Karel Svoboda, Zdeněk Borovec a Richard Hes. Muzikál za těch téměř třicet let nezestárl, naopak získal soudobou podobu s mnoha prvky aktualizací. Premiéra v kamenném divadle proběhla v září, avšak už v červnu se inscenace představila v open air provedení v amfiteátru Lochotín pro 7 tisíc diváků, a to s řadou přidávaných scénických efektů a prvků, včetně stochleného komparzu. Za podobně skvělé zážitky považuji českou premiéru muzikálu Cyndi Lauper *Kinky Boots* v Ostravě. Jednou větou: skvělá hudba, skvělá inscenace, výkony a řada dnes aktuálních témat mezilidských vztahů. A co je velmi potěšující, muzikálová představení jsou v obou těchto divadlech beznadějně vyprodána záhy po otevření předprodeje. A do třetice bych se rád zmínil o české premiéře *Beetlejuice* v Hudebním divadle Karlín: skvělá hudební komedie, vynikající herecké výkony a výsledek s posilou amerických realizátorů. Takže stále platí, že „česká Broadway“ začíná v Plzni a táhne se přes Prahu a Brno do Ostravy. Vlajkovou lodí českého muzikálu se tak stala jednoznačně divadla zřizovaná městy. ☑

Hvězdy filmové a gamingové hudby se opět sejdou v Praze, asijská megastar představí melodie nejúspěšnějšího seriálového hitu Netflixu

Pokud skládáte filmovou nebo herní hudbu, zaznamenejte si datum 17. až 22. dubna 2025 do svého kalendáře. Právě v těchto dnech totiž Praha opět přivítá **Composers Summit Prague**, jedinečnou akci, která spojuje hvězdy filmové a herní hudby z celého světa. Tentokrát se můžeme těšit na vystoupení asijské megahvězdy Jung Jae-ila, který je autorem hudby k oscarovému *Parazitu* a seriálovému fenoménu *Squid Game*.

Zaplněný Obecní dům během zahajovacího koncertu Spectacular Music of Hollywood, foto: Jan Urbánek

Summit přivítá i další slavné skladatele, například bratry Ruperta a Harryho Gregson-Williamse, jejichž hudba doprovází filmy jako *Aquaman*, *Wonder Woman* nebo *Gladiátor II*. Představí také Pinar Toprak, první ženu, která

složila hudbu k filmu od Marvel Studios. Její tvorba má zásah i do světa videoher – jako skladatelka spolupracovala na soundtracku hry *Fortnite* nebo *Avatar: Frontiers of Pandora*.

Již potřetí se vrátí oscarový skladatel

Mychael Danna, autor hudby k filmu *Pí a jeho život*, jehož doprovodí bratr Jeff Danna, s nímž spolupracoval např. na filmu *Hodný dinosaur* a *Addamova rodina*. Na summit poprvé dorazí Andrea von Foerster, supervizorka hudby populárního seriálu *Yellowstone*.

Do tajů gamingové hudby vás zavede Brandon Young, hudební ředitel gigantu Activision Blizzard, který se podílel na sérii *Tony Hawk's Pro Skater*. Spolu s ním přijede také legendární skladatel gamingové hudby Jesper Kyd.

Hudební nadšenci se mohou těšit na několik exkluzivních koncertů, včetně toho zahajovacího 17. dubna v Obecním domě, kde zazní ikonické melodie z filmů jako *Shrek*, *Hannibal* či *Captain Marvel* v podání Českého národního symfonického orchestru.

Summit nabízí nejen koncerty, ale i příležitost setkat se s těmito tvůrci osobně. Například na filmových projekcích v Cinema City, kde skladatelé doprovází filmy svým komentářem. Pro akreditované účastníky budou k dispozici masterclass lekce a další workshopy, díky kterým si mohou rozšířit své znalosti a dovednosti v oblasti hudby.

Jedinečná příležitost pro talentované skladatele

Showcase talentovaných skladatelů dá nadějným skladatelům příležitost představit jejich hudbu před zraky zahraničních hvězd, hudebních supervizorů a zástupců velkých filmových studií. Uskuteční se rovněž mezinárodní soutěž ve spolupráci s OSA, která odstartuje v lednu 2025.

Praha centrem audiovizuální hudby v Evropě

Composers Summit Prague se za pouhé tři roky stal jednou z nejvýznamnějších akcí svého druhu v Evropě. Díky jeho úspěchu se Praha stává novým centrem pro skladatele audiovizuální hudby, a to nejen v rámci Evropy, ale i celosvětově. Nechte se unést kouzlem hudby a zažijte něco neobyčejného na tomto prestižním setkání.

„Hlavním posláním akce je otevřít českým skladatelům cestu do světa a podporovat rozvoj hudby a zvuku v ČR, to vše za účasti největších světových hvězd filmové, seriálové a gamingové hudby,“ říká prezident Composers Summit Prague Alexandr Smutný. „Jsem velmi rád, že Composers Summit Prague se po pouhých třech letech stal významnou akcí v oblasti audiovizuální hudby a že je nejrozsáhlejší akcí svého druhu v Evropě.“

„Praha se stává novým centrem pro skladatele audiovizuální hudby v Evropě,“ dodává Conrad Pope, dvorní orchestrátor Johna Williamse, který se na summit pravidelně vrací.

Aktuální informace o programu a vstupenkách najdete na <https://composers-summit.com/>.

Showcase nadaných skladatelů ve studiu Českého národního symfonického orchestru v Hostivaři, foto: Jan Urbánek

Autor hudby k filmům *Shrek* a *Letopisy Narnie* Harry Gregson-Williams, foto: Kač Brožová

Autor hudby k filmům *Aquaman* a *Wonder Woman* Rupert Gregson-Williams přijede na Composers Summit Prague, foto: Rupert Gregson-Williams

Autor *Assassin's Creed* Jesper Kyd ve svém studiu, foto: archiv Jespera Kyda

Hvězdný skladatel Jung Jae-il poprvé vystoupí v Praze, foto: Jung Jae-il

Světová skladatelka Pinar Toprak navštíví Composers Summit Prague, foto: Pinar Toprak

Anna Vaverková

„Pokud neudělám to, co cítím, nedopadne to dobře.“

S debutovým albem *Pozdravy z polepšovny* se v roce 2024 objevila v nominacích hned na tři hudební ceny. Nakonec z toho byly dvě sošky – ceny Anděl a Apollo. Mladá v Berlíně usazená písničkářka nerada poslouchá předvídatelné texty, a naopak dokáže v hudbě ocenit otevřenost a ochotu riskovat. Toho se snaží držet i ona sama.

TEXT: PETR ADÁMEK, FOTO: VÁCLAV ZÁHORSKÝ

S hudbou jsi začala velmi brzy. Jaké vlivy se v průběhu let promítaly do tvé tvorby?

Prvotní fáze byla pochopitelně moje rané dětství, kdy jsem vnímala, co poslouchají rodiče. Konkrétně šlo o klasický rock, rock'n'roll a hard rock. Nadto máma hodně poslouchala kapelu ABBA. Taky mám o tři roky staršího brácha, který přirozeně objevoval různé žánry a kapely o něco dřív než já. Já chodila odmalička na zušku, takže klasika: piano a zpěv v těch klasických podobách. Pak přišla puberta, kdy jsem začala poznávat indie kapely jako The Kooks, The Subways nebo Arctic Monkeys. Taky jsem hodně poslouchala Vypsanou fiXu, která mě bavila svými texty. Potom jsem se dostala do fáze drum and bassu, kdy jsem začala chodit na akce a dostala se víc do drumandbassové scény. Tím myslím třeba festival Let It Roll a podobné akce. A nakonec jsem se přestěhovala do Berlína, kde jsem začala studovat hudební vejšku. Tam se mi

teprve začalo všechno spojovat dohromady. Naučila jsem se, že žánry... ne že by žánry neexistovaly, žánry samozřejmě existují. Ale pochopila jsem, že by člověk neměl být vůči některým žánrům předpojatý. Je fajn mít naposloucháno co nejvíc, aby měl umělec co nejbohatší základ.

Ve svých písňových textech narážíš na téma očekávání rodičů versus tvá vlastní vůle. Vnímala jsi to podobně už v době, kdy tě rodiče dali na klavír, jak jsi teď zmínila?

Co ví šestileté nebo osmileté dítě? Podle mě jsem se jako šestiletá holka spíš ocitla v nějakých situacích, byla jsem zmatená a nevěděla jsem, co se vůbec děje a proč jsem tam, kde jsem. Až později jsem se snažila vnímat a chápat, co se se mnou děje. A musím říct, že zpětně jsem dokázala docenit, že jsem jako malá chodila na klavír, ačkoliv jsem v té době netušila, proč to dělám.

A kdy sis tedy uvědomila, že to, co děláš, dělat opravdu chceš? Kdy jsi to všechno začala považovat skutečně za své?

Nejspíš v době, kdy jsem začala tvořit své vlastní věci. Svoji první písničku jsem napsala, když mi bylo asi dvanáct. Tehdy mi začínala puberta, takže období zlomených srdcí, začala se ve mně práť spousta nových pocitů. Když se vrátím ke klavíru, tak já nikdy moc neuměla noty. Když jsem si sedla za klavír, tak jsem necvičila, ale spíš jsem si jamovala. Zárodkem vlastně byla pianová freeflow a to se přerodilo do písničkářství a textařiny. Moje máma je bývalá žurnalistka, možná i proto jsem si říkala, že začnu psát texty, které budou něco znamenat.

V Berlíně jsi studovala songwriting. S jakou motivací ses na školu přihlásila?

Na hlavní motivaci si už nevzpomenu. Zásadní moment se uskutečnil před maturitou. V té době jsem hrávala každý měsíc po pražských kavárnách a klubech. Psala jsem věci v angličtině a přemýšlela o tom, jak se dál rozvíjet. V maturitním ročníku nutně přišla otázka,

jestli se budu rozvíjet v umělecké rovině, i když to samozřejmě nedávalo po finanční stránce smysl, nebo půjdu někam na ekonomku a zkusím kariéru, která je hmatatelnější. Nakonec jsem došla k tomu, že pokud neudělám to, co cítím, nedopadne to dobře.

Jak tvé studium probíhalo? O čem to celé bylo, učila ses, jak psát písničky?

Vlastně ani ne. Cílem mého studijního programu bylo propojit různé oblasti a obory tak, aby se muzikant dokázal orientovat v moderní hudbě a moderním umění obecně. Studium nebylo

Moje úroveň angličtiny není pro psaní textů dost poetická ani květnatá.

cíleně o skládání písniček, ale o věcech jako audio inženýrství, hudební produkce, music byznys, PR, hudební historie. Všechno dohromady. Měli jsme hodiny se zpěváky, bubeníky, ale i s lidmi

z hudebního byznysu. A jsem za to ráda. V reálném světě, kde teď žiju, vidím, že aby se umělec dokázal prosadit, musí dělat od všeho trochu. Kdybych nic z toho nevěděla a čistě jako písničkářka šla do studia, byla bych úplně ztracená. Možná bych věděla, co chci, ale nedokázala bych to komunikovat. Když člověk nezná terminologii a nemá aspoň minimální znalost ze všech těchto odvětví, může být celý proces dost frustrující. Škola mi taky pomohla v nazírání na umění a na svět. Nemít klapky na očích. Občas se mě někdo ptá, co mě tam naučili, když mě vlastně vůbec nic nenaučili. Já si myslím, že v první řadě to, že jsem otevřená. To je pro mě umělec nejvhodnější. Jak bych mohla vytvořit něco, o čem si myslím, že se vymyká

Chci tvořit jen to, co se liší od věcí, které běžně slyším.

a je umělecky odlišné, kdybych k tomu nebyla otevřená?

Když je řeč o otevřenosti, tak po jazykové stránce nemáš problém s češtinou ani angličtinou. Plánuješ to tak i do budoucna?

Ano. Čeština je moje mateřština, poslední dobou čtu hlavně v češtině. Můj každodenní život se ale odehrává v angličtině, moje běžná hovorová mluva

je angličtina. Můj manžel je Švéd, takže spolu mluvíme anglicky. Na druhou stranu čeština je tvůrčí jazyk, ve kterém se chci dál rozvíjet. V angličtině se stále potýkám s problémem, že moje úroveň jazyka není dost poetická ani květnatá. Musela bych hrozně moc číst v angličtině, abych dokázala napsat něco, s čím bych byla spokojená.

Máš dojem, že díky studiu ovládáš řemeslo? Tím myslím, kdybys například dostala nabídku napsat fungující hudbu do reklamy. Uměla bys to?

Asi ano. Pár věcí jsem už dělala. Nevím, jestli by mě to dlouhodobě naplňovalo, ale zvládla bych to.

A chtěla bys něco takového dělat? Nepříčil by se takový druh tvorby tvému vnitřnímu nastavení?

Samozřejmě bych do toho šla. Já sama nechci investovat čas, abych aktivně sháněla podobné příležitosti, nechci obepisovat lidi nebo instituce, nechci tím zabíjet čas. Ale kdyby mě někdo oslovil, půjdu do toho ráda. Vždycky jde o nějaké vyhodnocování. Když mě bude stát den nebo dva dny práce napsat něco takového, a budu mít díky tomu svobodu pro své vlastní umělecké projekty, jdu do toho. Vyšla bych z toho lépe než teď, kdy dělám part time na zákaznické lince. Ono je těžké dosáhnout absolutní umělecké svobody. Prakticky to nejde. Člověk musí neustále přemýšlet nad tím, jak prodat to, co dělá. A vždycky to bude něco za něco. Mít uměleckou svobodu podle mě znamená dělat bokem něco trochu jiného.

Pověz mi, jaká je podle tebe definice dobré skladby.

Musí mě pokaždé překvapit. Ať si ji pustím kdykoliv.

A platí to? To, co označuješ za dobré, tě stále dokáže překvapit?

Ano.

V jednom rozhovoru jsi řekla, že se snažíš nepsat kýčovitě. Jak vnímáš kýč? A jaká je pro tebe osobně hranice kýče?

Když napíšu něco, u čeho si řeknu, že by to mohl napsat někdo jiný, tak v tu chvíli to není dobrý. Chci tvořit jen to, co se liší od věcí, které běžně slyším.

Jedna z tvých skladeb mi produkcí zpěvu evokovala Portishead, jiná barvou kytar The xx. Stává se ti, že něco napíšeš a pak si uvědomíš, že už to znáš „odjinud“?

Inspirace je důležitá. Já se stále inspiroju jinými muzikanty, ale neznamená to, že je chci kopírovat. Jsem vděčná za to, jaká vzniká hudba, díky tomu se dokážu sama rozvíjet.

Co je v hudební tvorbě tvůj osobní hnací motor?

Umělecký hlad a chuť. Pořád potřebuju víc a víc objevovat. Už mě nenaplní banálnost a jednoduchost. Tlačí mě snaha být o krok dál. Chvillemi je to skoro nemoc. Hledám krásu.

A daří se ti to? Uspokojuje tě tvoje vlastní tvorba?

Občas jo, občas ne. Ale většina z toho, co napíšu, ano, v tom dokážu najít krásu. Pak se jde s nápadem do studia. Připojí se k tomu další lidi, kteří přidávají svůj vlastní pohled, to všechno je krásný.

Jako jeden z inspiračních zdrojů jsi zmínila Vypsanou fixu. Čím tě uchvátili?

Hodně mě inspirovali jako teenagera. Márdiho texty jsem nikdy předtím neslyšela. Vrátila bych se k otázce na kýč. Kýč předvídatelnost. Mám ráda nepředvídatelnost. Něco, co mě dokáže překvapit. Štve mě, když slyším rým a vím, který bude následovat. Proč mám poslouchat něco, u čeho vím, jak to skončí? A fixa tohle neměla. U každého textu jsem přemýšlela, co bude dál.

Předělala jsi jejich skladbu Dezolát. Jak kapela reagovala? Zaznamenala jsi nějakou reakci?

Jo jo, já jsem nejdřív Márdimu psala i volala, abych se ujistila, že se do toho můžu pustit, že to za ně bude v pohodě. Svolení jsem dostala. Jeho první reakce pak byla: „Zajímavý.“ Říkala jsem si, jestli je to pozitivní „zajímavý“, nebo

Člověk musí neustále přemýšlet nad tím, jak prodat to, co dělá.

negativní „zajímavý“. (smích) Ale myslím, že mě podporovali.

V květnu na předávání cen Apollo jsi prohlásila, že bys cenu přála všem nominovaným, protože všichni dělají skvělou hudbu. Opravdu jsi všechny interprety slyšela?

Většinu jo, přinejmenším pár písniček.

Jaká podle tebe vzniká v Česku hudba?

Kvalitní.

A ve srovnání s Německem, kde žiješ? V čem naše scéna zaostává?

Podle mě nám chybí větší otevřenost. A bojíme se riskovat. Nejen v hudbě. Prostě riskovat.

Kdo vlastně chodí na tvé koncerty? Jaké je tvoje publikum?

Hrozně si cením toho, že je rozmanité, za to jsem ráda. Viděla jsem malé děti kolem deseti let, ale i sedmdesátileté páry, což mě moc těší.

A jak je to v Česku s tvou hudbou v rádiích, hrají tě?

Hraji mě v těch experimentálnějších, takže Radio Wave, Radio 1 a taky Proglas. Komerční rádia ne. Protože nechtějí riskovat. (smích)

Přitom bys jistě dokázala udělat hudbu, kterou by hrála i Evropa 2.

Asi ano, ale pak už by mi to nepřišlo krásný. ☒

Poddaný švédského krále Vlastimil Třešňák

V rubrice Nejblíží koncerty je už bezmála dekádu na webu jednoho z největších českých písničkářů věta, kterou jeho fanoušci nechtou rádi: „Vlastimil Třešňák již nevystupuje, děkujeme za pochopení.“ Naštěstí o sobě tu a tam dá vědět jinou než koncertní formou.

TEXT: ONDŘEJ BEZR

Své předsevzetí už nikdy se nepostavit před publikum jako muzikant porušil Vlastimil Třešňák za tu dobu jen párkrát. V roce 2022 s pár písničkami na koncertě k výročí vydavatelství Galén, které je „přístavem“ vsí jeho tvorby, hudební i literární. Tu a tam coby konferenciér koncertů dámského Alo Tria, které zpívalo jeho písničky. Anebo letos při oslavách nedožitého osmdesátin Ivana Martina Jirouse v divadle Archa+, kde by ovšem bylo namístě označit jeho vystoupení spíš za performanci než čistě hudební blok.

Těm, kteří o to stojí, ale Třešňák z očí setrvalé neschází. Tu a tam mu vyjde nová nebo reedovaná kniha, jež rozšiřuje jeho již poměrně rozsáhlou bibliografii. Někde jsou k vidění jeho obrazy, jejichž malování se po léta intenzivně věnuje. Leckdo z aktuálně aktivních hudebníků zhudebňuje jeho texty, mezi stálé „odběratele“ patří Michal Pavlíček, ať už pro Stromboli, nebo sólové projekty, a naposledy i hvězda alternativního písničkářství Marie Puttnerová.

Nicméně když v roce 2022 po devíti letech vydal novinkové album *Kíks* (a v rámci jeho polosoukromého uvedení do světa také v galerii Salon na Letné zcela výjimečně pár kousků naživo zazpíval), byl to vlastně blesk z čistého nebe, protože už málokdo tušil, že Třešňák na něčem, co se týká hudby, pracuje. Ve spolupráci s předními českými hudebníky, zejména s kytaristou Josefem Štěpánkem a klávesistou Janem Steinsdörferem, kteří mu pomohli jeho nové texty zhudebnit, se Třešňák blýskl natolik, že média, alespoň tedy ta, jež jsou schopna reflektovat opravdu zajímavou hudbu, hovořila o jednom z comebacků roku. Třešňáka to zjevně navnadilo, protože konec roku 2024 je ve znamení vydání jakéhosi pokračovatele *Kíksu*, vzniklého ve stejné tvůrčí konstelaci – alba *Happy Hour*.

Přetlak talentu

K současné poloze svých textů, pro kterou bývá velmi často používán přídomek

Vlastimil Třešňák, 2024, foto: Karel Cudlín

„surrealistická“, dospěl Vlastimil Třešňák pozvolnou, ale poměrně radikální proměnou od svých začátků. Od původní podoby rozervaného folkového barda z jeho prvního – a pro mnohé možná dodnes nepřekonaného – exilového alba *Zeměměřič* (1979) se odstříhl v nultých letech jedenadvacátého století. Tehdy se tento někdejší písničkář s dvanáctistrunnou kytarou v klíně, lyricky básníci o pražské periferii a vyprávějící příběhy o lidech z okraje společnosti, obstavil bluesrockovou kapelou, stylově jakoby vypadlou ze šedesátých let. Stal se z něj frontman doslova vyplivující proklaté přesné a často velmi přímočaré komentáře k tomu, co se kolem nás dělo a děje, tedy v podstatě protestsongy. K nimž přitom nikdy, ani v době protestního písničkářského hnutí v sedmdesátých letech, vlastně žádné velké sklony neměl, byla mu vždy bližší poezie.

Třešňák byl vždycky mistrem silných obrazů a metafor, byť jejich podstata je v tvorbě posledních zhruba dvaceti let mnohem méně uchopitelná než ta, kterou jsme znali dřív. Což je důkazem toho, že písničkářův vývoj v žádném případě neustrnul – přitom by se chtělo říct, že se o jakési definitivní ustrnutí a svoje opuštění „role Třešňáka“ sám vehementně snažil. Přetlak talentu – a nepochybně také neutuchající přesvědčování nejblíže kroužku přátel včetně jeho vydavatele – byl naštěstí silnější.

Bermudský trojúhelník

V současné Třešňákově tvorbě najdeme ohlasy jeho původní poetiky spíše stopově a formálně, hlavně v použití gramatických tvarů a všech vrstev jazyka včetně argotu periferie ve smyslu geografickém i sociálním. Ta mu byla blízká vždycky, třešňákovsky příslovečný Karlín se odrážel nejen do první fáze jeho tvorby v tématech i formě, ale je v ní přítomen dodnes, jakkoli v ní více či méně reálné postavy této čtvrti, žádné „nové zeměměřiče“, už asi nenajdeme. Se skoro až genetickým vkladem, který formoval Třešňáka od dětství, to ani jinak nejde, krev není voda.

„Jeho osobní příběh je jak z Alexandra Dumase,“ řekla kdysi v narážce na

S Jaroslavem Hutkou, 1968, foto: Galén

S Lubošem Zichem, Karlův most, 1967, foto: Galén

Třešňákovu narození a dětství jeho přítelkyně a kolegyně, herečka Vlasta Chramostová. Jeho matka byla velmi mladá dívka z rodiny neodsunutých sudetských Němců, otec voják základní služby. Z jejich krátkodobého manželství se narodilo dítě, které po rozvodu soud přiřkl otci. Ten je dal na výchovu svým

karlínským rodičům. Prožitě dětství Třešňáka formovalo po mnoha stránkách, což víme z jeho raných písní, ale i literární tvorby: otevřená náruč prarodičů, prostředí klukovských part, v nichž se prolínalo „bílé“ a romské etnikum, pustiny vhodné k mapování. Taky první setkávání s muzikou. „Babička milovala

Tyjáter písničkářů, 1971, foto: Galén

Vlasta Třešňák a Temporary Quintet, 2024, foto: Karel Cudlín

S Václavem Havlem, foto: Alan Pajer

Budapešť, 1988, foto: Galén

zpěváka Rudolfa Antonína Dvorského. Velký rozdíl oproti tomu, co jsem slyšel, když jsem šel z dětské knihovny. Naproti ní sedávali v parku mí pozdější kolegové cigoši a hráli *Dajánu* nebo *Tam, kde je Caracas*, šlágry padesátých, šedesátých let. A kousek od parku byl klandr, kde se

scházeli chuligáni, páskové. Načesání, napomádování, o tři čtyři roky starší kluci a ti na kytary trsali rock'n'roll *Dej nám pámbů kýbl bublin!* Plivali před sebe, já jim chodil do hospody U Města Hamburku pro pivo a mohl s nimi sedávat na jejich klandru. Takže R. A. Dvorský – *Dajána – Kýbl bublin*, bermudský trojúhelník, který mě polapil, jelikož se mi to líbilo všechno,“ vzpomínal o mnoho let později Třešňák v životopisném rozhovoru *To je hezký, ne?*

Není tedy náhoda, že první umělecké odvětví, do kterého se Třešňák ještě jako adolescent obul, byla právě hudba.

První pokusy o založení big-bítové kapely, zkoušející v jednom z oblouků karlínského Negrelliho viaduktu, skončily neúspěchem, ani občasná vyhrávání hospodských odrohovaček štamgastům v lokále U Města Hamburku asi nejsou touto nejzásadnější stopou. Je-li to rok 1968, všeobecné

uvolnění a na pražské písničkářské „scéně“ na Karlově mostě vyšly první hvězdy, kterým stačila jedna akustická kytara. Už zavedení Jaroslav Hutka s Petrem Kalandrou, Palečkem a Janík, Jaroslav Neduha a další. A mezi nimi i čerstvý adept písničkářství Vlastimil Třešňák, který

na svoje písničky z té doby na rozdíl od mnoha svých kolegů zásadně nevzpomíná ani je nikdy nenahrál. Ostatně absence jakéhokoli sentimentu je jedním z jeho nejpodstatnějších povahových rysů nejen ve smyslu uměleckém. I když připouští: „Sice na toho sedmnáctiletého Třešňáka nadávám, popichuji ho, ale zároveň mu závidím. Možná na něj žárlím... Jak myslel všechno, co dělal, naivně upřímně. Jak celé noci vymýšlel rým třeba na slovo slunce. Když nevymyslel, šel ráno ukradnout před mlékárnu housku a láhev mléka, a lámal si hlavu dál.“

Okupační vojska samozřejmě učinila rejdům „nekalých živlů“ přítrž. Ještě předtím ale Vlastimil Třešňák díky na mostě vystavující výtvarnici a tehdejší přítelkyni Marcele Třebické objevil další disciplínu svého pozdějšího „uměleckého pětiboje“ – malování. „Zjistil jsem, jak malování voní, jak uklidňuje, působí jak návyková droga. Je to vlastně voňavá terapie, pastva pro oči. Všele doporučuji.“

Trocha Šafránu

Spásný nápad, jak dát po sovětské okupaci pražské folkové komunitě nějaký řád a vybavit ji pro „boj s nepřitelem“, dostal paradoxně nemuzikant, nicméně podnikavý člověk Jiří Pallas: volnému sdružení, působícímu na bázi Svatoplukových prutů, vymyslela jedna z jeho zakládajících členek Zuzana Michnová název Šafrán. Nepřizpůsobivý odpůrce

jakýchkoli organizací Vlastimil Třešňák se nejprve k celé akci stavěl skepticky, „ale později jsem ke křížku přilezl. Sdružení Šafrán fungovalo trochu jako odbory. Veselé umělé ghetto. Brali jsme se navzájem na hraní, pomáhali si, méně se pomlouvali. Zuzana Michnová mi jednou umyla nádobí. Chovali jsme se jako zahrádkáři, kteří si navzájem vyměňují sazenice a radí si nejlepší hnůj“.

Samozřejmě i Šafránu při jakékoli sebemenší příležitosti házely totalitní znormalizované úřady klacky pod nohy, pro Vlastimila Třešňáka vedla zřetelná cesta ještě hlouběji pod povrch oficiality. Ne snad do přímého undergroundu, obývaného kapelami jako Plastic People of the Universe nebo písničkáři typu Svatopluka Karáska, spíše do oblasti disentu kolem Václava Havla a jeho přátel. Do prostředí Charty 77.

Do Třešňákova „uměleckého pěti-boje“ přibyl další střípek. Disentní „veselé ghetto“ plné slavných divadelníků vykázaných z oficiálních šaten a jevišť vytvořilo paralelní svět – bytové divadlo. Na zašedlých fotografiích z představení variace Pavla Kohouta na shakespeareovské téma *Play Macbeth* vidíme vedle Vlasty Chramostové, Terezy Kohoutové Boučkové a Pavla Landovského i Vlastimila Třešňáka. „Vlasta dělal nejen muziku, ale ukázal se i jako neobyčejně schopný herec, který celému představení dal se svou kytarou rytmus,“ nešetřila chválou s odstupem Vlasta Chramostová. To už byl Třešňák

naplno v „zakázaném území“, a určen tedy z hlediska komunistického režimu k likvidaci. Přesněji řečeno Asanaci. Což byl krycí název pro aktivitu, která měla za cíl všechny nepohodlné odpůrce režimu dostat za hranice. Používaly se k tomu nejrůznější odpudivé prostředky, nátlak psychický i fyzický.

Po jednom z obzvlášť krutých výslechů v roce 1982, kdy si o jeho ruce típal hořící cigarety opilý estébák Josef Kafka, se i dlouho odolávající Vlastimil Třešňák podvolil a odešel do exilu. Nejprve do Švédska a posléze do Německa. Další plánované přestěhování do New

Yorku už nere realizoval. Přišla sametová revoluce. Ta jej rozhodně nedojímala tak naplno jako jeho blízkého kamaráda Jaroslava Hutku, který si hned 17. listopadu 1989 začal balit kufry. Zřejmě proto, že vůči zemi, kde si z rukou muzikantů dělají policajti popelník, Třešňák žádný zvláštní sentiment necítil. Nakonec ale začal přijíždět „na zkoušku“, za přáteli a na krátká koncertní turné. V rámci Asanace odešel do exilu jako jeden z posledních a jako jeden z posledních vyasanovaných se pak také natrvalo vrátil. Zůstal ale, a je jím dodnes, poddaným švédského krále. ☒

2022, foto: Karel Cudlín

Bratři

„Elektronické hudbě jsou posluchači otevřenější na Západě“

Elektronické duo Bratři, za kterým stojí Jiří a Ondřej Veselí, na konci září představilo druhou studiovou desku *Escape*. Z hlučného industriálního města odvádí posluchače do přírody nejen svou hudbou, ale i imerzivními prvky naučenými projektem Revelland.

TEXT: KRISTINA KRATOCHVILOVÁ, FOTO: FILIP KŮSTKA

Byli jste jednou ze šesti kapel loni zapojených do projektu Revelland, který se zaměřuje na zapojení více smyslů a zpřístupnění

koncertu širšímu publiku. Jak jste se stali součástí projektu?
Ondřej: Dostali jsme se k tomu úplně náhodou. Festival Colours of Ostrava

do projektu nominoval kapely, které je baví, tak se to dostalo k nám. Pak už se rozhodovalo jen mezi dvěma kapelami, a dostali jsme to my. O projekt jsme přitom původně ani zájem neměli, protože jsme zrovna dodělávali naši první desku a časově se nám to moc nehodilo. Potřebovali jsme být ve studiu, a když jsme si četli časový sled událostí s projektem spojených, vypadalo to opravdu náročně.

Jiří: Maraton workshopů a on-line hovorů začal dvěma workshopy v Utrechtu a ve Valencii, kde jsme se dozvěděli různé metody, jak live show posunout na lepší úroveň skrz různé imerzivní prvky, o kterých jsem doposud neměl ani ponětí. Učili nás třeba, že můžeme během vystoupení podávat nějaké jídlo nebo obohatit prostor speciální vůní, jak dělat vlastní parfém...

Můžete mi ty workshopy více přiblížit? Jak se vám podařilo přenést teorii z nich do vašich živých vystoupení?

Ondřej: Byly to série workshopů

s různými zahraničními experty na živá vystoupení. Spolupracovali jsme s lidmi z Holandska, Irska, Anglie nebo Ameriky. Naše zaměření bylo na přídavné prvky, které mohou obohatit vystoupení. Dostali jsme i finanční podporu na vybavení, které teď používáme na koncertech. Má to ale svoji druhou stránku. Spoustu věcí, co jsme se naučili, se v praxi nepodaří vždy zprovoznit. Produkce

festivalu ne vždy zajistí podmínky, ve kterých by se daly všechny imerzivní věci do vystoupení začlenit. S tím jsme bojovali celé léto.

Jiří: Snažili jsme se z toho ale vymáčkout maximum a zaměřili jsme se hlavně na vizuální stránku. Když hrajeme větší koncerty, snažíme se zajistit, aby na místě byla LED obrazovka, která může koncert hodně zpřístupnit třeba

Prvotní myšlenka je přiblížit koncerty lidem s mentálním, zrakovým a sluchovým postižením. Dostat je na koncert. Ne vždy to ale úplně jde, obecně jsou v tom lepší festivaly než kluby. V Holandsku tohle aktivně řeší, stejně tak v Anglii. Celkově se snaží vyjít víc vstříc.

zrakově postiženým. Chtěli jsme dát koncertu rámcový příběh. Nemáme ale zpěváka a kromě jedné písničky nepoužíváme ani text. Vymysleli jsme to proto tak, že máme v některých tracích umělou inteligencí udělané voiceovery, které něco sdělují lidem a zároveň se promítají jako text na obrazovce. Dvěma kamerami, které nás snímají v reálném čase, přibližujeme, co se děje na pódiu. Obraz z kamer efektujeme, aby to vypadalo zajímavěji, jako například invertováním barev nebo saturací.

Nedokážu si v praxi představit podávání jídla na koncertech ve vyprodaných klubech, jak je tahle zkušenost myšlena?

Ondřej: V rámci projektu to bylo koncipované tak, že dostaneš třeba bonbon nebo praskací prášek. Nebylo to myšleno tak, že by tam byl catering.

Jiří: Náš pilotní koncert jsme udělali v Utrechtu rok potom, co nás vybrali do tohoto projektu. Hráli jsme na holandském festivalu Sencity, kde jsme měli během půl hodiny předvést, co jsme se naučili a co jsme vytvořili. Jde o festival, který je přímo zaměřený na práci s postiženými lidmi. Když jsme tam jeli poprvé v rámci prvního workshopu

Foto: Michal Augustini

Revellandu, přiblížit koncertní zážitky lidem s handicapem?

Ondřej: Je to tak. Prvotní myšlenka je přiblížit koncerty lidem s mentálním, zrakovým a sluchovým postižením. Dostat je na koncert. Ne vždy to ale úplně jde, obecně jsou v tom lepší festivaly než kluby. V Holandsku tohle aktivně řeší, stejně tak v Anglii. Celkově se snaží vyjít víc vstříc. Před koncerty třeba rozdávají letáčky s informacemi o tom, jestli tam bude strobo, jak to bude nahlas, kde jsou toalety... Nám ze začátku přišlo, jako že je to vlastně dost mimo, ale je pravda, že když chceš s lidmi s handicapem pracovat, musíš je informovat dopředu. Svět vnímají úplně jinak než lidé bez handicapu. Nestojí to v podstatě nic, a je důležité, aby věděli, co se bude dít.

Mluvili jste o aplikování vůně do koncertního sálu. Jak bude vonět váš koncert?

Ondřej: Příběh, který jsme vymysleli a ruku v ruce s ním vyšla naše čerstvá deska *Escape*, se jmenuje *Escape the Noisy World to Nature*. Pro nás jde o úmyslný útěk z industriálního města nebo z každodenního stresu a ruchu do klidné fáze, kde člověk vypne a relaxuje buď prostřednictvím hudby, nebo v přírodě. Do vystoupení jsme se rozhodli zařadit i živou rostlinu, která je napojená na modulární syntezátor, který používáme při live hraní. Tím, že rostlinou koluje napětí, třeba jeden a půl voltu, tak skrz senzory spouští efekty a různě je moduluje. V prostředku vystoupení tak rostlina začne „hrát“.

Jiří: Vůně souvisí s rostlinou. Zvolili jsme přírodní vůni lesa, louky nebo přírody obecně. Všechno ale používáme s mírou, nechceme, aby to bylo přehnané. Vůně má dodat vzpomínku na koncert – když lidé někdy ucítí něco podobného, uvědomí si, že to bylo právě na koncertě.

Letos jste hráli mimo jiné na maďarském festivalu Sziget, Colours of Ostrava nebo španělském Cooltural Fest. Všimáte si nějakých nuancí ve vnímání elektronické hudby zahraničním publikem oproti českému?

na průzkum, opravdu tam podávali jídla a míchali vůně. V životě jsme nic podobného neviděli. Bylo to velmi zajímavé. Tenhle festival je, pokud vím, jediný svého druhu v Evropě. Jsou na veškeré tyhle doplňky adekvátně vybavení,

v praxi kdekoliv jinde to ale tak jednoduché není.

Zmiňujete práci s lidmi se zdravotním postižením, je to tedy jedna z hlavních misí

Ondřej: Čím víc na západ Evropy, tím jsou lidi elektronické hudbě otevřenější. Přijde mi, že i víc tančují. Chtějí se bavit a mají zájem o novou hudbu.

Jiří: Jsou připraveni více poznávat novou muziku. Když přijede kapela z Východu, jako jsme my, předem si nás googlí a zajímají se. Rozdíl je znát. Ve Španělsku jsme třeba ani nečekali takový zájem, který na místě byl. Hráli jsme v půl jedenácté večer a bylo tam přes tisíc lidí, kteří se chtěli bavit. Výborná party a o to nám přesně jde, aby se lidi uvolnili a bavili se.

Ondřej: V Čechách roste elektronická scéna bohužel pomaleji. V Praze je to super i skrz klubové bookings, ale když vyjedeme za Prahu, tak je to znát.

Vnímáte, že se v posledních letech alespoň částečně přístup českého publika k elektronické hudbě zlepšil?

Ondřej: Určitě jo, lidi se o ni začali více zajímat. Žijeme ale v takové folkové kotlině a elektronika se dotýká daleko menší části posluchačů než v převážně západních zemích. Když člověk prochází lineupy festivalů v Německu, Holandsku, Francii nebo Anglii, tak tam se to dost střídá a lidi hlavně chtějí pořad poslouchat nová jména.

Jiří: Určitě bych ale vyzdvihl třeba Colours of Ostrava, Metronome Prague nebo Pop Messe, jejichž bookings zahraničních umělců nás baví.

Je teď vaše hlavní motivace hrát hlavně v zahraničí, kde je vaše hudba lépe přijímána?

Ondřej: Vždy jsme rádi cestovali, takže jsme se snažili uzpůsobit náš setup tak, aby nám každému stačil jeden 23kg kufr, který není problém zaplatit, když nás někdo bookne ze zahraničí. Pak se vyřeší backline, což není tak složité, jde jen o hardware k bicím. Hodně nás baví pobaltské státy, třeba Estonsko nebo Litva, kde jsme hráli, tuším, dvakrát. Španělsko bylo taky super. V prosinci budeme hrát v Amsterdamu v klubu Melkweg, tak tam se těšíme moc.

Zmínili jste, že jste využili umělé inteligence, ohledně které

probíhá vášnivá debata. Je pro muzikanty hrozbou, nebo pomocníkem? Jak ji vnímáte vy?

Jiří: Pořád ještě nevím. Z toho, co jsem načetl, mi to přijde spíš jako problém.

Ondřej: Lidi AI využívají spíš k tomu, aby napodobovali starší umělce, třeba kapelu ABBA. Říct AI, ať se naučí něčí track a pak ho udělá jinak, to je za mě určitě špatně. Je potřeba najít balanc.

Jiří: V první řadě by měl umělec, který je AI napodobovaný, s něčím takovým souhlasit.

Existuje nějaká technologie nebo zvuk, které vás k tvorbě alba *Escape* inspirovaly?

Ondřej: Při nahrávání hodně pracujeme s live hardwarovými syntáky, které nás baví – třeba modulární syntezátor, kde spousta zvuků vzniká náhodně, což je docela zábava. Případně si vystřihneme různé kousky zvuků a ty pak lepíš dohromady. Používáme teď plugin, který se jmenuje XLN studio, ve kterém si přes mobil nahráváš zvuky předmětů. Třeba to, jak zní sklenička nebo lžička, plugin přeneseme do softwaru, uploaduje to a my tomu můžeme dodat rytmus. Tím dostáváme do tracků takové

Do vystoupení jsme se rozhodli zařadit i živou rostlinu, která je napojená na modulární syntezátor, který používáme při live hraní.

podhoubí, zvuky, které v nich sice jsou, ale nejsou moc slyšet. Na desce je takových zvuků hodně.

Jiří: Někdy můžou zvuky přijít úplně náhodně, když si člověk dá nějakou chvíli a mantinely. Řekneš si třeba, že si teď dáš osmitaktovou smyčku, která bude znít nějak zvláštně, a díky tomu máš hned nějaký cíl. Za čas se dobereš kvalitního výsledku, protože software dnes nabízí hrozně moc možností, a když máš nějakou vizi, jak by to mělo znít, software ti pomůže. ☒

Jubilejní Michael Kocáb

„Jakákoli oslava narozenin jde mimo mě,“ tvrdí. Těžko ale pominout sedmdesátiny umělce, který se tak výrazně zapsal jak do historie české hudby, tak do historie české politiky. Je to člověk, s nímž se nemusí vždycky souhlasit, ale nikdy se nedá ignorovat.

TEXT: JOSEF VLČEK

Předvýběr

Michaela Kocába jsem nejspíš poprvé viděl na 4. Pražských jazzových dnech. Muselo to být 4. března 1976, protože tehdy hrál v Lucerně Big Band Milana Svobody. Dodnes si pamatuji suverénního, dravého pianistu, který na sebe stáhl pozornost publika. Pamatuji si, že PBB, složený z mladých muzikantů – Kocábovi bylo tehdy dvaadvacet –, hrál ortodoxní jazz ve stylu Thada Jonese a Mela Lewise. A nutno říct, že s velkým gusem.

Hudební scéna v Čechách se v té době rychle proměňovala a Kocáb šel z kapely do kapely. „Tehdy jsem se hudbě věnoval opravdu intenzivně, zkoušel jsem na varhany osm deset hodin denně,“ vzpomínal jednou v rádiu.

Strategie Pražských jazzových dnů vedla mladou muzikantskou generaci k vytváření nových a nových projektů. Ve flóru byl jazz rock a kdekdo se pokoušel jít tím směrem. Michael Kocáb se dodnes netají tím, jak ho v té době ovlivnili Chick Corea, Herbie Hancock a další, kteří byli podobně jako on okouzleni možnostmi, jež skýtaly nové nástroje – syntezátory.

O rok později, na 6. Pražských jazzových dnech, představil Kocáb svou první kapelu. Jmenovala se Pražský výběr. Částečně podle levného, ale snad jediného tehdy v obchodech sehnatelného vína. Pravda, byl to ještě jazzrockový soubor, ale dravý muzikant v druhé polovině sedmdesátých let zkoušel kdekdo. Právě na Jazzových dnech přicházel s experimenty, které se prolamovaly do nečekaných alternativních světů. Na jeho diskutabilní projekty Nouzové přistání nebo následující Nouzový úlet se veřejnost těšila jako na zběsilé kroky ve světě domácí avantgardy. „Tehdy jsem byl mladý kluk, bylo mi dvacet čtyři, neměl jsem v zásobě nějaké motivy, které bych mohl zpětně vytahovat a poskládat je. Takže jsem při komponování prostě začal a jel jsem pořád dopředu. Na konečném provedení měla často velký podíl improvizace. Hlavní motivy jsem samozřejmě vždycky napsal, ale pak se začalo improvizovat a věci se měnily.“

Kocáb připomínal tvůrčí sopku ochotnou jít do čehokoli, co mu připadalo zajímavé a inspirující. Na 7. Pražských jazzových dnech hrál se sedmi různými formacemi! Oplýval přitom neuvěřitelnou sebejistotou, kterou shazoval

ochotou nechat se vyhecovat. Dokonce bych řekl, že už tehdy měl díky svému smyslu pro „crazy věci“ nastartováno k další éře Pražského výběru.

Zlatá éra

Lidé se často ptají, co se stalo, že se seriózní jazzrockový soubor skoro přes noc změnil v bláznivou kapelu rockové nové vlny. Myslím, že na to měl velký vliv zlom, kdy art rock a jazz rock dosáhly přílišného stupně akademismu. Kocáb tehdy našel prima duši, která s ním souzněla, kytaristu Michala Pavlíčka, jenž uměl sice jazz rock hrát jako z partesu, ale protože byl duší rocker, tak ho to nebavilo. A do třetice si myslím, že Michael potřeboval svou rozmáchlost a smysl pro humor vyventilovat ven.

Podle Vojty Lindaura byla hlavní inspirací nové varianty Kocábovy skupiny deska *Revolution By Numbers* anglické novovlnné kapely The Punishment of Luxury. U nich Pražský výběr objevil nejen nápad s maskou sólového zpěváka, ale i zmatený pohyb kapely po jevišti. Punishment of Luxury byli ale jen podnětem, který inspiroval celou partu k těm nejběsílejším nápadům: „Výběr

Foto: Roman Černý

měl ten systém, že byl hodně divadelně a designově laděný, ale nikdy to nebylo ovlivňováno nějakým kostymérem. Každý se vyštáfí podle svého gusta a maximálně se radí, co bude prdřejší. Protože tahle prdlost, ujetost, tajtrlíkování, tatrmanství... jsou základní povahou Pražského výběru,“ říká Kocáb a zdůrazňuje, že tohle pravidlo platí dodnes.

Příprava nového programu probíhala v horečném tempu: Kocáb dokonce v rozhovoru pro seriál *Bigbít* vzpomínal, že si ani nepamatuje, jak a kdy písničky psali. Hlavní podmínkou bylo, že texty musí být šílené, což se také stalo. Ostatně i sama hudba byla velmi zvláštní. Někdy bývá srovnávána s hudbou skupiny

Devo z Akronu v Ohio, ale to je jen vzdálená podoba. Středoevropská kulturní báze, na které Kocáb a spol. stavěli, se opírá nejen o rock a jazz, ale i vážnou a experimentální soudobou klasiku. To vše můžeme v nahrávkách Pražského výběru najít.

Promyšlená šaškárna měla velký ohlas. Už druhý koncert v klubu na Žižkovské Chmelnici totálně praskal ve švech. Bylo to jedno z nejúžasnějších vystoupení, která jsem zažil. Lidé kroutili hlavami a divili se, že něco takového je „v zemi, kde za každým rohem číhá jeden komouš“, možné. Ten kontext byl přitom strašně důležitý. Ať se na pódiu dělo cokoli, ať se Kocáb v roli starce Ropotáma kroutil a poskakoval, jak chtěl,

vždycky to bylo o lidské svobodě. To bylo silné poselství doby, ve které vládli strach ze všeho neorganizovaného. Po zhruba třech letech to státním a politickým orgánům došlo.

V roce 1983 byl s Pražským výběrem konec. Z této první éry zbylo jedno legendární album, s velkou pravděpodobností nejkopírovanější česká nahrávka všech dob. Nějak se totiž písničky z filmu *Straka v hrsti* dostaly ven, mezi lidi.

Aktivista a podnikatel

„... každý národ má takovou vládu, jakou si zaslouží, a že bychom se měli zasadit o ekonomickou, kulturní a duchovní obnovu a hlavně o navrácení ztracených občanských práv a svobod...“ (z projevu Michaela Kocába na festivalu Děčínská kotva v červnu 1989).

Foto: Jan Kroupa

Když Pražský výběr nemohl fungovat, Kocáb se neztratil. Psal hodně filmové hudby, především pro režiséra Juraje Herze, pro audiovizuální projekty, skládal divadelní hudbu a jako producent se podílel i na řadě nahrávek Evy Olmerové.

Zákaz Pražského výběru při honu na českou novou vlnu znamenal i začátek vstupu Michaela Kocába do politiky. Lze se ale domnívat, že by k němu došlo i bez toho. Michael byl odjakživa homo politicus, který navíc vyrostl v rodině evangelického faráře a jednoho z prvních signatářů Charty 77. I když

v době perestrojky, po třech letech mlčení, mohl Pražský výběr pod zkráceným názvem Výběr od roku 1986 znovu fungovat, bylo jen otázkou času, kdy to v Michaelovi znovu bouchne. Výběr dál pokračoval v duchu předchozí éry, ale humor na jejich desce byl o poznání temnější. Kocáb navíc zkusil v roce 1988 sólový projekt *Povídali*, že mu hráli s řadou textů Michala Horáčka.

Byl to Horáček, kdo mu pomohl překročit rockový svět směrem k popu, když mu nabídl čtyři z deseti písní alba *V penziónu Svět* (1988). Na dnes už klasickém albu zpíval i píseň *S cizí ženou v cizím pokoji*, která měla tak velký ohlas, že z Kocába načas udělala jednu z nejznámějších osobností české pop-music.

Právě této své nové pozice využil Kocáb k neobvyklému činu, když na festivalu Děčínská kotva před televizními kamerami a milionem diváků nečekaně vystoupil s projevem, jež můžeme

plným právem označit za předzvěst sametové revoluce. Dobře si pamatuji, co to udělalo s veřejností. Od vyděšených pohledů „Ten Kocáb snad zešílel!“ po nadšené reakce „Ten jim to dal!“.

S Michalem Horáčkem už v té době vytvořil iniciativu Most, která měla fungovat jako platforma dialogu mezi představiteli moci a disentu. Byla to šílená akce, ale Kocáb přece i jako muzikant miloval šílené věci! Dost možná, že výrazně ovlivnila klidný přechod z jednoho režimu do druhého.

Jestli byl do té doby Michael Kocáb dravým motorem české scény, tak to, co potom následovalo, byla vichřice. Po listopadu 1989 se Kocáb angažoval jako poslanec v Národním shromáždění a výrazně se zasloužil o odchod sovětských vojsk z Československa. A přitom jen tak zničehonic do Prahy přivezl Franka Zappu!

Zdalo se, že po odchodu ruské armády

nechá politiky a bude se věnovat zase hudbě. Alespoň my hudební novináři jsme si to přáli. Kocáb se přesto ještě jednou do politiky vrátil a byl v Topolánkově a Fischerově vládě v letech 2009–2010 ministrem pro lidská práva. Svými politickými činy (a bylo jich víc než předchozí stručný výčet) se Michael Kocáb významně zapsal do historie naší republiky. Stalo se to ovšem za cenu toho, že upozadil svou roli skladatele a muzikanta. Udělal velké věci – a přesto se v koutku autorovy duše bojácně krčí otázka, oč přitom přišla česká hudba.

Druhá vlna

Na konci roku 2002 vydal Michael Kocáb své druhé sólové album *Za kyslík*. Dělal jsem s ním tehdy u něj v Troji rozhovor o nové desce a řekl mi, že je to jeho „poslední pokus stát se rockovou hvězdou“. Teprve s odstupem času si

uvědomuji, že šlo o reakci na „blbou náladu“ v tehdejší české společnosti. V časopise Muzikus to vysvětloval už tehdy: „Je to název, který funguje dvojím směrem. Proto ho píšu s mezerou. Archetypem zakyslíka bez mezery je kdokoliv z našich občanů, kteří nejsou spokojeni s nynější situací, která v sobě má spoustu pozitivních atributů, a my jsme přesto nevrli, nespokojení, zakyslí. Cítíme to všichni, i když každý trochu jinak. Já to nesu s určitou nelibostí a rozhodl jsem se přímo to pojmenovat a potom se potýkat s takovýmihle otázkami. Já sám jsem zakyslý spíše z toho, že jsou jiní zakyslí, proto jsem se rozhodl pro tu mezeru a tvrdím, že všichni potřebujeme nějaké okysličení. Je to proces dlouhodobější, ale musí k němu do-

Ropotámo, foto: CinemArt

S Michalem Pavlíčkem, foto: Petr Kahoun

Foto: Petr Kahoun

jit. Tahle deska by k němu měla přispět například tím, že věc bude pojmenovávat a třeba i přehánět a vyslouží si kontrareakci v tom, že lidi si řeknou: „Ono to není zas až tak hrozné, jak to na téhle desce líčí...“

Kolem této desky vzniklo nedorozumění. Jak z Kocábových slov vyplývá, nebyla to deska o něm. Sám představoval, tak trochu jako herec, role různých občanů, kteří se vyzpívávají z důvodů své zakyslosti. „Mnozí tuto jakoby divadelní roli nepochopili: Kocáb se v něm

stylizuje do role stárnoucího, zneuznaného, vyhaslého a zmítajícího se rockera, jenž, slovy většinou dost neuspořádanými, bilancuje nad svou minulostí a pláče nad budoucím. Těžký patos se střídá s pubertálními hříčkami, velké věty shazují zbytečné eufemismy, hlubší myšlenky zanikají v obalech klišovitě povrchnosti, zdravá skepse se proměňuje v zatrpklost,“ řikala jedna z dobových recenzí.

Zdalo se, že nepochopení Kocába rozladilo, a občas vznikal dojem, že se

stáhl. Čas od času obnovil Pražský výběr, přičemž asi nejvýraznější byl comeback v roce 2012 a další v roce 2016, kdy kapela vystoupila spolu s hosty na velkolepé show v O2 areně. Mimochodem, právě touto show odstartovaly všechny následující pokusy českých umělců vyprodat největší koncertní sál v republice.

Trochu stranou se objevilo album *Abstract* z roku 2016, na kterém Michael údajně pracoval deset let. Ale hudba se mění a s ní i vkus publika. Kdo byl ještě nedávno v centru hudebního dění, může být najednou „mimo mísu“. Hudba se však netvoří jen pro tuto generaci. Vzniká v určitém prostoru a čase, ale je-li dostatečně silná, může oslovovat posluchače i v daleké budoucnosti. *Abstract* je jedním z děl, která jsou přesně tím způsobem zahleděná do budoucnosti. Stejně jako album *Aftershocks* s kytaristou Glennem Proudfootem.

Klasik klasiky

„Ale mohu prohlásit, že nyní se až do konce života budu věnovat jenom klasické hudbě. Mám rozdělanou operu, chci napsat symfonii a třeba nějaký balet. Nevím, kolik na to budu mít ještě času, je to poměrně náročné,“ řekl Kocáb po letošním vystoupení na pražském festivalu Metronome.

Myslím, že všichni fanoušci včetně mě se na to už teď těší. ☑

Česká klasická hudba potřebuje kreativitu a inovaci

Přestože v zahraničí sklízí úspěchy, doma se potýká s konzervativním přístupem k nové hudbě. Jaké změny by mohly přinést větší otevřenost českého publika?

TEXT: ADÉLA NOSKOVÁ

FOTO: ROMAN ČERNÝ, STYLING: VERONIKA METZ
(DĚKUJEME KLÁŠTERU SKALKA MNÍŠEK POD BRDY ZA POSKYTNUTÍ ZÁZEMÍ PŘI FOTOGRAFOVÁNÍ.)

Před pár lety jste obdržel cenu OSA jako nejúspěšnější autor v zahraničí, což je pro každého umělce skvělý milník. Jaký to byl pocit?

Bylo to mega překvapení! Pamatuji si ten moment přesně, zrovna jsem si šel zaběhat po nábřeží v Holešovicích, když mi přišel e-mail z OSA, a málem jsem spadl do řeky. Říkal jsem si: „Cože? Já? Jak je to možné?“ Bylo to krátce po mém návratu z Ameriky, kde jsem dlouho žil, účastnil se soutěží, studoval na univerzitě a získal pár ocenění.

Čím si vysvětlujete, že v Česku klasická hudba stále nenachází širší publikum?

Co by se muselo změnit?

To je otázka, kterou si často kladu. Myslím si, že odpověď je ve spolupráci několika složek, které do sebe musí zaklapnout. Tou hlavní je určitě kreativní síla, která vytvoří něco, co bude ve společnosti rezonovat, a která musí přijít od tvůrců. Zároveň se ale kreativní síla těžko hledá v prostředí, které není tolik otevřené a podporující.

Skladatel se učí zkušenostmi. Až když slyší svoje dílo živě, tak má možnost si uvědomit, jak některé věci fungují nebo nefungují. A pokud ty příležitosti jednoduše nemá, nemůže se zlepšovat a roste hrozně pomalu. Skladatel musí být neustále v kontaktu s hudbou, publikem, jediné tak může růst. Když Václav Talich vedl Českou filharmonii, dával tolik příležitostí tenkrát ještě neznámému a mladému Bohuslavu Martinů (a to i přes počáteční neúspěchy), takže se Martinů mohl učit a růst. Dnes ho oslavuje celý svět a my jsme na něj pyšní. Ale bez té vzájemné důvěry a dialogu interpret–instituce–skladatel–publikum by to nešlo.

Tedy když tyto složky spolu nevedou dialog, klasická hudba se uzavírá a vytváří dojem čehosi historického. A to je škoda, protože tu máme spoustu šikovných mladých skladatelů, kteří mají tolik co nabídnout. Ta síla je právě ve spolupráci.

Umění „prodat“ hudbu, to je vlastně především marketing. Pokud se k něčemu „mladému“ z klasické hudby dostanu, je to spíš přes popové projekty nebo jazz. Když přemýšlím, proč se klasická hudba a mladí interpreti prezentují pořád tak konzervativně, mám pocit, že chybí chuť to změnit. Je to tak?

Řekl bych, že ta chuť tam je, o tom jsem přesvědčený. Často to však naráží na určitou zeď, protože svět klasické hudby je velmi konzervativní. A tím konzervatismem myslím nedostatek odvahy dělat věci jinak. Už mockrát jsem slyšel názor, že pokud není na programu slavné jméno, publikum nepřijde – s tím vůbec nesouhlasím, moje zkušenost je taková, že publikum naopak ocení, když může být u vzniku nových věcí, součástí historických okamžiků premiér. Právě strach ze změny brání tomu, aby se tento svět přiblížil širšímu publiku

Koncert pro les, foto: Tomáš Jakubec

Koncert pro les, foto: Tomáš Jakubec

a získal nové fanoušky. Máme úžasnou tradici, ale je potřeba v ní pokračovat, a ne se do ní uzavírat.

Co tedy vy osobně děláte, abyste se pokusil tuto situaci změnit?

Snažím se na to dívat s odstupem a přinést do své tvorby kreativní a inovativní přístup, který by mohl oslovit širší spektrum posluchačů – nejen to tradiční, klasické publikum. Ale není to jen o rozšíření publika; jde o samotnou kreativní sílu, která tady, myslím, často chybí. Ale je to pochopitelné, kdybych například vedl nějakou instituci, musel bych zvážít, zda se vyplatí investovat do rizikovějších a inovativních projektů, u kterých není zaručen výsledek. Mnohé instituce se obávají takových investic a možná ani nemají dost prostředků na podobné experimenty. Do jisté míry tomu rozumím, ale je to o tom vzájemném dialogu.

Vypadá to jako začarovaný kruh – slabý marketing, nedostatek podpory, a tím zase méně příležitostí k inovacím. Někdo ale musí přijít s něčím, co ten kruh prolomí a získá pozornost, že?

Někdo musí přijít s produktem, který se uchytí a bude fungovat. Jakmile

instituce uvidí, že něco takového funguje, chytanou se toho. Jenže aby k tomu došlo, někdo musí nejprve vytvořit něco, co zaujme i bez velké podpory. A to už je práce skladatelů. Máme tady spoustu talentovaných skladatelů, kteří nemají moc příležitostí růst. Musí k tomu učit nebo dělat jiné práce, aby se užívali, a skládat můžou jen po večerech a tím trpí jejich řemeslo. Takže je to trochu začarovaný kruh.

Je tento problém specifický pro Česko, nebo se s podobnými výzvami setkáváte i jinde v Evropě? A jak je to v Americe, kde jste zmínil, že je publikum přístupnější?

Amerika je v tomto ohledu skutečně jiná. Lidé tam jsou otevřenější a zároveň flexibilnější; pokud se jim něco líbí, umí to ocenit a přistupují k tomu bez předsudků. Američané jsou nesmírně otevření vůči tomu, co přichází zvenčí. Dokonce jsem měl někdy pocit, že mám výhodu jen proto, že jsem z Evropy. Ale nejde jen o Ameriku, v poslední době mám hodně zkušeností s polským publikem a institucemi a nemohl jsem uvěřit, jak moc podporují a pěstují právě to podhoubí pro své mladé umělce, hudebníky, producenty, skladatele filmové hudby, kteří pak mohou přirozeněji růst, a když se pak proslaví, tak se to té

kultuře vrátí. Právě tam mi bylo řečeno, že jestli je v Polsku jeden hudební žánr, který za jeho hranicemi zná celý svět, tak je to právě vážná hudba. A přesně to platí také v Česku! Je to velká investice, která se jim vrací, je to ohromné!

Jak vnímáte situaci pro skladatele v době, kdy tvořili Smetana a Dvořák? Měli to tehdy snadnější, nebo naopak těžší než současní skladatelé?

Nejsem historik, ale Smetana to rozhodně neměl jednoduché. Byl skutečným průkopníkem, musel si tvrdě probívat cestu a čelil celé řadě překážek, než ho začala společnost uznávat. Možná právě díky němu to měl o něco snadnější jeho mladší kolega Antonín Dvořák. Smetana se snažil podporovat ostatní skladatele, premiéroval jejich skladby, pomáhal jim dostat se do povědomí. I on ale čelil uzavřenosti, předsudkům, neochotě, pomluvám, negativním kritikám. Přesto se nevzdal, měl obrovskou vůli a nasazení a za to mu dodnes vděčíme. Ale zase, ponaučili jsme se z jeho příkladu?

Co vaše první vážnější pokusy se skládáním? Pokud se nemýlím, bylo to asi před deseti lety, že?

Ano, už jsem byl na konzervatoři, ale začínal jsem s punkovou kapelou na střední škole. Dodnes mi kamarádi z punkové scény říkají, že něco z punku zůstalo i v mých klasických skladbách. Já doufám, že tím myslí jistou syrovost a opravdovost – a to mě moc těší. Postupem času jsem ale na sebe začal klást vyšší nároky a chtěl jít hlouběji do podstaty hudby. Fascinovalo mě přemýšlet o tom, co hudba vlastně je a proč ji máme. Na to neexistuje jedna správná odpověď – každý si může odpovědět po svém.

Jak nastal ten přechod od punku ke klasice?

Postupně jsem stále více inklinoval ke klasické hudbě, protože mi umožňuje vyjádřit širší spektrum emocí, než dokáže jedna skladba v populární hudbě. Nemyslím to povýšeně – populární hudbu mám rád, ale práce s emocemi v klasické hudbě je jiná. Nabízí možnost

vytvářet hlubší a komplexnější duševní krajiny, delší plochy, jako kdyby náš duševní svět byl celý vesmír a hudba ho uměla popsat, každé zákoutí. Hudba dokazuje, že jsme propojeni na mnohem hlubší úrovni.

Vaše opera inspirovaná Kafkou měla premiéru v Národním divadle. Kafka je populární téma jak u nás, tak v zahraničí. Jak se projekt od počáteční myšlenky až po premiéru rozvíjel?

Celý proces od prvního oslovení až po premiéru trval asi rok. Národní divadlo

mě oslovilo s nabídkou složit operu pro jejich festival, a já jsem hned věděl, že to musí být Kafka – jeho knihy a způsob vnímání světa mě fascinují už od mládí. Až pak jsem zjistil, že se chystá Kafkův rok, takže se to krásně sešlo. Měl jsem vedle sebe skvělého básníka a libretistu Jana Škroba, který mi navrhl využít Kafkův *Dopis otci*. Když jsem si ho přečetl, okamžitě mě zaujal – jeho hloubka, otázky mentálního zdraví, vztah mezi rodiči a dětmi, sebeláska, úzkosti. Bylo to pro mě neuvěřitelně aktuální a osobní. Hrozně moc doporučuji všem si Kafkův *Dopis otci* přečíst.

STRO.MY v O2 universu, foto: Jakub Zeman

Jak probíhalo samotné skládání?

Při tak velkém projektu je důležité mít pár dobrých přátel, kterým se nebojíte ukázat své nápady a kteří vám řeknou upřímně, co si o nich myslí. Ne jen to, co byste rád slyšel. Zároveň jsem se nechtěl pouštět do psaní před dokončením finální podoby libreta – vím tak, odkud příběh začíná, jak se bude rozvíjet a kam má dospět. Tohle je zásadní, protože komponování opery je obrovská práce a času je málo.

Jak to vlastně technicky vypadá dnes?

Často sedím u klavíru a improvizuji, nahrávám si nápady na mobil, přemýšlím o nich, co říkají, a následně je přepisují do počítače, klidně třeba v kavárně. Mám rád, když hudba plyne přirozeně, jako řeka – to se děje v improvizaci. Když se napojím na tu „flow“, plyne to samo. Proto si nahrávám všechny

nápady, abych zachytil moment. Následně přichází fáze vylepšování a vyčišťování toho nápadu – to je ta řemeslná část. Vidím se spíše jako médium, skrze které hudba prochází.

Jak řešíte období tvůrčí krize?

Největší krize jsem paradoxně zažil během studií, když jsem hledal svůj skladatelský profil a identitu. A když se k tomu přidá třeba osobní nejistota, finanční problémy, pak máte pocit, že to nemá smysl a nikoho to nezajímá. Chce to plnou nádrž a výdrž.

Štěstí na okolnosti jistě hraje svou roli. Bylo pro vás nějaké konkrétní období nebo událost zlomem v kariéře, kdy jste se posunul dál a překonal své krize?

Myslím, že zásadním milníkem pro mě byla zkušenost studia a života v Americe. Být čtyři roky bez komfortu domova

Myslím, že zásadním milníkem pro mě byla zkušenost studia a života v Americe. Být čtyři roky bez komfortu domova ve vzdálené kultuře a jazyce.

ve vzdálené kultuře a jazyce. Tam jsem zažil momenty, kdy jsem musel přehodnotit sám sebe, své ego a pohled na svět, život. Takový „rozpad ega“ vás donutí znovu se postavit na pevnější základy a zaměřit se více na věc samotnou, méně na sebe. Co se týče kariérního

zlomu, klíčový byl projekt *Koncert pro les*, který jsme uspořádali po mém návratu. Napadlo mě napsat skladbu jako počtu lesu a stromům – osobní téma, protože jsem v lese částečně vyrůstal a cítím s ním silné spojení. Na to pak navázaly další projekty, koncert v O2 universu a mimo jiné nabídka vytvoření kačkovské opery pro Národní divadlo.

Když jste mluvil o *Koncertu pro les*, připomnělo mi to, jak se často říká, že taková témata jsou moc „ezo“ nebo příliš zpolitizovaná. Jak jste se s tím vypořádal?

Někteří lidé by si mohli myslet, že je to moc „ezo“. Já jsem k tomu ale přistoupil upřímně, protože to bylo něco, co jsem skutečně cítil jako důležité – pokud se budeme k přírodě chovat necitlivě, zničíme ji a tím i sebe. To je primární sdělení skladby. Spustili jsme crowdfundingovou kampaň, vybírali finance, a najednou jsme viděli, že to funguje – lidé ze všech koutů světa nám je začali posílat a podpora byla ohromná. Tento projekt měl obrovský ohlas nejen na mezinárodní úrovni, ale také mezi místními obyvateli Mníšku pod Brdy, kteří by

Mnoho lidí se během představení rozbřečelo, což jen dokazuje, jak silně k nim hudba a její obsah promluvíly.

třeba normálně na vážnou hudbu nešli, ale téma je zaujalo a přitáhlo je do lesa.

A co mladší posluchači, například teenageři? Myslíte, že vaše hudba, kterou prezentujete s ansámblem STRO.MY, může oslovit i je?

Rozhodně, například opera inspirovaná Kafkou přilákala mnoho mladých lidí. Dostával jsem od nich zprávy, že se jich toto téma hluboce dotklo, že cítili propojení s hudbou i s tématy, jež oslovují skryté emoce, smutky a zážitky, které si v sobě možná nosí. Hudba jim umožňuje tyto pocity prožít a přinášší určitou očistu. Pro řadu lidí je to forma meditace, kdy mohou pustit to, co je

tíží, a najít v tom smíření. Mnoho lidí se během představení rozbřečelo, což jen dokazuje, jak silně k nim hudba a její obsah promluvíly.

Jaké to je, hrát na takových místech, a jak na to reaguje publikum?

Aktuálně máme turné po Evropě, kde hrajeme na různých neobvyklých, architektonicky výjimečných místech. To samozřejmě přináší své výzvy, hlavně co se týče akustiky, ale s dobrým týmem to zvládáme. V Praze jsme například nedávno hráli v CAMP (Centrum architektury městského plánování), což je otevřený prostor obklopený kancelářskými budovami. Režisér Štěpán Gajdoš vymyslel, že v určitý moment se kanceláře nad námi začnou plynule rozsvěcet a zhasínat. Diváci nevěděli, jestli je to záměr, nebo ne – najednou celá budova nad námi hrála s námi a to byl ohromný moment! Dvakrát po sobě bylo vyprodáno, přestože jsme ani nedělali velkou propagaci. Zdá se, že zájem o kreativní přístup ke klasické hudbě je čím dál větší. Možná je to i díky tomu, že propojujeme různé umělecké disciplíny (architektura, light design, choreografie, režie,

Kafkův dopis otci, foto: Petr Kadlec

filozofie, tanec), vymýšlíme projekty s hlubším významem a experimentujeme také s novými hudebními nástroji. Například nyní spolupracujeme s polskou firmou, která vyrábí syntetizátory. Otevírá nám nové možnosti a publikum má možnost slyšet nové zvuky.

Jak důležitá je pro vás síla PR a budování vztahů? Patříte mezi umělce, kteří se v tomto prostředí umí pohybovat, nebo je to pro vás spíše něco nového?

Učím se to. PR je skutečně zásadní, a i když to není svět, který by mi byl přirozeně blízký, není mi cizí – vím, že nejsem expert a asi ani nikdy nebudu, ale baví mě, kdykoliv můžu být kreativní. Rád vymýšlím například zajímavá videa a netradiční způsoby, jak oslovit publikum. Nejsem typ na pouhé naplňování předem stanovených šablon. Momentálně vnímám marketing jako něco, co nás nejvíce brzdí. Produkt máme

a funguje, STRO.MY Ensemble i moje tvorba mají odezvu. Teď jde o to, aby se o nás dozvědělo víc lidí, a to chce lepší reklamu a strategii, jak to dostat na ta správná místa.

STRO.MY Ensemble – jak byste ho představil? Vypadá to, že jde o víc než jen hudební seskupení...

Snažíme se být inovativní a kreativní silou na poli klasické hudby. Naše filozofie je spojovat se s kreativci napříč oborů, což znamená, že v našem ansámblu nejsou jen hudebníci – máme spolupráci s filmovými a divadelními režiséry, vizuálními umělci, básníky, choreografy, filozofy atd. Takže i vy můžete být součástí ansámblu, když přinesete dobrý nápad, haha!

Naši práci často vyhledávají lidé z oblasti architektury a designu, kteří oceňují vážnou hudbu podanou novým způsobem. Jsme zvaní třeba na různé galavečery či předávání cen – nedávno

nás například jedna česká architektonická firma pozvala na otevření své londýnské pobočky. Takové publikum je nám velmi blízké, kulturně zaměřením lidí s cítem pro detail napříč generacemi, kteří si váží hudby a zároveň touží zažít ji v novém, svěžím kontextu.

Jak vnímáte rozdíl mezi svobodou tvorby při práci na uměleckých projektech a práci na komerčních zakázkách, jako jsou reklamy?

Svoboda je pro mě klíčová. U komerčních zakázek, jako jsou reklamy, je to složitější, protože tam často chybí volnost. Většinou se očekává přesně daný styl a výsledek, který skladatel musí jen „splnit“. To nemusí být nutně v souladu s mojí vizí nebo tím, co mě baví na hudbě nejvíce. Proto se soustředím spíše na projekty, které dávají prostor pro tvůrčí, umělecké vyjádření, komunikaci sdělení, objevování nových cest, pokračování v české tradici. ☒

Drobné radosti Milana Drobneho

Poprvé na sebe upozornil na začátku druhé poloviny šedesátých let v divadle Semafor, kde mu pánové Šlitr se Suchým napsali první hity. Zpívá je dodnes. Vzpomínáte? „Jestli se slečno nepletu, / my musíme se znát. / Věřte mi nebo ne...“ Další úspěšné písně pak přidali Karel Svoboda a Ladislav Štáidl. To si ještě Milan Drobny písničky sám neskládal. Na konci šedesátých let ale Semafor opustil a vydal se na sólovou dráhu, vyzbrojen přitažlivým barytonem podmanivého tónu. Zkraje letošního prosince, konkrétně osmého, oslavil kulaté, osmdesáté narozeniny.

TEXT: MILOŠ SKALKA, FOTO: ARCHIV MILANA DROBNÉHO

Jak ho muzika chytila drápkem

Nejdřív chtěl být pilot jako otec, důstojník letectva, posléze automechanik. Ale když si pak šroubovákem málem propíchl břicho, uvědomil si, že mu tahle práce není vlastní. Což mu zůstalo dodnes. Někdy ve čtrnácti letech se přimotal k poslechu Radia Luxembourg, a ta hudba ho nadchla. Něco podobného hráli také na Hlasu Ameriky, který poslouchal jeho táta. Chytilo ho to, drželo a už nikdy nepustilo. Po roce studia na jedenáctiletce přestoupil na pražskou konzervatoř. V prvním ročníku byl posluchačem oddělení herectví a hudební komedie, ve druhém a třetím studoval operní zpěv a skladbu. Nakonec se však jeho pěveckým údělem stala hudba populární.

„Na gymplu jsem úřadoval jako místní bavič a občas jsem i něco zahrál na

kytaru, i když jsem byl samouk,“ vrací se Drobny ve vzpomínkách do té doby. „Na chmelu pak došlo k fyzickému střetu se spolužákem, samozřejmě kvůli dívce, která o tom snad ani nevěděla. Já, vycvičen z hokeje, který jsem v té době hrál, jsem zvítězil a pochroumaný sok, jehož otec byl ale naneštěstí vlivný soudruh, dokázal, že mě ze školy vyhodili. Po nějaké době mi bývalé spolužáky ukázaly inzerát, ve kterém pražská konzervatoř upozorňovala, že přijme ještě několik posluchačů pro nultý ročník hudební komedie a operety. Tak mě tam přihlásily, abych mohl pokračovat ve studiu. Docela se mi to hodilo, protože zpívat jsem chtěl, i když něco jiného. Ale pořádně ‚posadit si hlas‘ byla nutnost pro další zpívání, jak mi později prozradil Karel Gott. Šéfem oddělení byl tehdy Oldřich Nový, kterému se líbil můj talent, zatímco já o nějakém talentu v té

době neměl ani tušení. I když jsem neznal noty, nakonec mě přijali. Ve druhém ročníku jsem pak přestoupil na operu, kde bylo přece jenom trochu víc zpívání a kam mě vtáhl právě Karel Gott. Ten si také chtěl jenom posadit hlas, ale už zpíval pop i jazz.“

První profesionální angažmá

Milan Drobny získal své první profesionální angažmá u mikrofonu orchestru Oty Rendly ve vyhlášené pražské kavárně Vltava, kde zpíval také Karel Gott. Traduje se, že když dostal nabídku přejít do Semaforu, dal si podmínku, že tam s ním půjde také Milan Drobny. Karel Gott byl už tehdy ve Vltavě obrovská hvězda, Milan Drobny teprve začínal a učil se nové písně. Každé pondělí bylo narváno tak jako v jiných podnicích v sobotu, interpreti měli repertoár

Milan Drobny zpěvák, skladatel, textař

V databázi OSA má registrováno 184 skladeb.

A přišel Country Beat Jiřího Brabce

Na vojně sloužil Milan Drobny s Jiřím Grossmannem, se kterým se domluvili na spolupráci i po návratu do civilu. Ještě před vojnu vystupoval Milan Drobny s rokenrolovou skupinou Karkulka, kterou vedl pianista Jiří Brabec. Po vojně se sešli všichni tři, a protože Jiří Grossmann chtěl dělat moderní country a Jiří Brabec bigbít, vznikl kompromis. Country beat, termín, který vymyslel Grossmann. Společně pak vytvořili skladby jako *Po půlnoci*, *Loď už vyplouvá*, Drobneho melodii s Grossmannovým textem *Bambule bijou báb* a hlavně převzatou baladu *Ztrácím svou lásku*. Po prvních autorských pokusech začal Milan Drobny skládat nejen hudbu, ale i psát texty.

Na volné noze

Ze Semaforu Milan Drobny odešel v roce 1969, aby se vydal na samostatnou pěveckou dráhu. Na té se mu od té doby daří. K osmdesátým narozeninám natočil nové album, které nazval *Slzy, pot a radost*. O aranžmá skladeb se postarali Jan Rotter a Charlie Blažek, nahrávalo se za doprovodu studiových hráčů a sboristů. A co název alba? Milan Drobny ho vysvětluje slovy: „Slzy jsou slzy utajené, protože jsem našel text od Jirky Grossmanna, který mi napsal v roce 1965 na baladu *Green green grass of home*, a já ho nazpíval až nyní – ve vlastní, mírně bluesové úpravě. Pot? Toho byla v nahrávacím studiu fůra, ale nakonec přišla radost ze společné práce. Bez takových drobných radostí by život ztrácel smysl.“

s českými texty, které jim za dvacku nebo za panáka psali Jan Vodňanský a Eduard Krečmar. Když pak Waldemar Matuška odešel do Divadla Rokoko, přišli se pánové Suchý a Šlitr podívat na Karla Gotta právě do Vltavy. Nabídli mu divadelní angažmá, ale Gott, protože byli v té době s Milanem Drobny nerozluční kamarádi, prohlásil, že půjdou jedině oba. A to se taky stalo. Jenže Milan Drobny musel záhy na vojnu (tehdy ještě platila dvouletá základní

vojenská služba), takže si semaforské angažmá ani moc neužil. Když se po dvou letech strávených v Armádním uměleckém souboru do Semaforu vrátil, působil už Karel Gott v nově vzniklém divadle Apollo, které založil spolu s bratry Štáidlovými. A Milan Drobny dostal v Semaforu svou životní šanci. Tehdy vznikly jeho první hity, které mu napsali Jiří Šlitr s Jiřím Suchým – *Písnička pro kočku*, *Kytky se smály*, *Růže růžová* a další.

Foto: archiv Davida Kopeckého

D.Kop

„Nejsem vidět a nelituju toho“

O co méně je vidět, o to víc je jeho práce slyšet. 481 151 566 – taková cifra svítí na jeho webu a značí celkový počet streamů skladeb, pod kterými je podepsán. Ve skutečnosti jich prý může být až dvojnásobek. Jako producent a manažer kryje David Kopecký alias D.Kop záda prvoligovým rapovým umělcům jako Calin, STEIN27 nebo Viktor Sheen. Taky míchá a zvučí. A žije spokojeným životem.

TEXT: PETR ADÁMEK

Při zadání vašeho jména do Googlu na mě na prvním místě vyskočil teprve třidvacetiletý profesionální kouzelník. Vám je sice o něco víc, ale bezmála půl miliardy dosažených streamů taky svědčí o ovládnání určitých kouzel, nemyslíte?

Mluvíte asi o počítadle na mém webu. To vzniklo kolem roku 2016. Tehdy jsem přemýšlel, jak co nejefektivněji oslovit umělce ke spolupráci. Dal jsem tedy do kupy všechny skladby, na kterých jsem dělal, a vytvořil jsem dynamický skript, který jednou denně aktualizoval u všech z nich počet zhlédnutí. Na tomto principu to funguje dál, ale jsou tam zahrnuty jen nahrávky do roku 2020, novější už ne. Odhaduju, že v reálu bych i s nimi byl na miliardě. Tehdy jsem potřeboval nové zakázky, chtěl jsem zaujmout lidi a počítadlo streamů mi přišlo jako nejrychlejší a nejjednodušší věc, jak toho dosáhnout. Prostě portfolio v řeči čísel. Dneska už ale čísla tolik neřeším. Jsem v pozici, kdy za mě mluví práce.

Tu slyšela velká spousta lidí, o mnoho méně lidí zná i váš obličej. Na rozdíl od rapových hvězd, pro které pracujete. Je vám tato pozice příjemná?

Beru svoji roli, jak je, a nijak nelituju, že nejsem vidět. Vrtám se do detailu ve zvuku, což by kluci nezvládli. Když se spojíme, tak se ideálně doplňujeme. Jejich role je jít ty písně odprezentovat lidem. To zase nejde mně. Kdysi jsem to zkoušel, a prostě jsem přišel na to, že to není nic pro mě. Nemám rád

davy. Nevadí mi před někým mluvit, třeba na přednáškách nebo při moderování. Kdysi jsem dělal Calinovi DJe, ale nesešlo mi to. Calin umí nahnat lidi, umí se jim věnovat, já to neuměl. Musel jsem čelit lidem, a neuměl jsem v sobě zpracovat energii, kterou lidi dávají. Je mi příjemně v pozici, ve které se nacházím. Žiju normální život a nemusím řešit, že někde nemůžu jít, protože se se mnou chtějí všichni fotit. Navíc jsem za všechnu práci velmi dobře a náležitě odměněn, takže s tím nemám problém.

Dobrá poznámka. Jste jako producent drahý?

Co jsem zjišťoval, tak ani ne. Pracuju převážně s našimi kluky, takže práce mám dost a do dalších zakázek se nepouštím. Občas dělám externě mix, master nebo produkci. Teď jsem zrovna produkoval jednu skladbu pro Mirai. V porovnání s lidmi z ryze popové branže jsem levný. V rapu jsem dosáhl určitého stropu.

Z čeho vašemu labelu plynou největší zisky?

V rámci Mike Roft je to zhruba třetina z merche, třetina z digitální distribuce a třetina z koncertů. S ostatními kluky se odměňujeme férově na základě určitých procent nebo podílů.

Když zmiňujete digitální distribuci, jak vnímáte výnosnost služeb jako Spotify, proti kterým se mnoho umělců bouří? Dokáže vás Spotify uživit?

V porovnání s lidmi z popové branže jsem levný. V rapu jsem dosáhl určitého stropu.

Velmi komfortně. Většinou není problémem se samotným Spotify, ale s nastavením dealu v rámci labelu a počtu článků v celém řetězci. Když někdo podepíše nevýhodnou smlouvu u někoho z majors, tak se k němu dostane minimum. V Americe jsou pravidla často nastavená tak, že label shrábne 80 % a až zbylých 20 % se dělí mezi další články.

Ceny OSA 2023, foto: Petr Klapper

Peníze zkrátka nemizí, jde jen o jejich distribuci. My máme vlastní nezávislý label, takže do ekonomiky vidíme docela dobře a zisky si rozdělujeme férově.

Pojďme k samotné produkci, která vás z velké části živí. Jakým přístupem dosáhnout toho, aby každý z umělců ve vaší stáji zněl svébytně a rozpoznatelně?

Je to o tom, že naši umělci se na svém zvuku často sami podílejí. Nefunguje to tak, že dostanou napsaný song a jdou ho nazpívat do studia. Píší si svoje texty, tvoří si vlastní image, podílí se na klipch, vymýšlí věci okolo. Jasně, zvuk tvořím já, ale oni to zhusta připomínají. Mají představu, jak by chtěli znít. Zrovna Calin do zvuku vrtá hodně, to samé Viktor Sheen. Děláme spolu dlouho, za ty roky se dobře známe, takže vím, co kdo má rád, co nemá rád, co ho baví a co ho nebaví. Když mu něco pošlu, dopředu už trochu tuším, z čeho bude nadšený a na co mi napíše, že to zní hrozně. Původní myšlenka tedy často vychází z nich, a pokud ji dokážou dobře vykomunikovat, jsem já ten, kdo ví, co musí udělat, aby to znělo, jak oni chtějí. Taky je potřeba říct, že s někým spolupracuju už na songwritingu, což v rapu znamená vlastně beatmaking, jednoduše hudební podklad. V jiných případech už dělám jen finální mix, tedy zvuk nahrávky.

Vezměme to od Adama. Co z vašeho pohledu stojí za obrovským zájmem o rap a hip hop v posledních mnoha letech? Proč vlastně mají mladí lidé zájem o tuto hudbu?

Do té muziky je vloženo hrozně moc individuality a reálných osobních pocitů. Dřív hudba fungovala mnohem povrchněji. Když si v popu umělci nepsali texty sami, tak ani nemohly být osobní. A taky málokdo dělal negativně pojaté věci. Kdyby Max Martin napsal v roce 2003 pro Britney Spears track, kde by zpívala, že občas přemýšlí, že se zabije a že život nemá smysl, tak by ho label nikdy nevzal a rozhodně by z něj nevznikl hit. Když se později někomu podařilo tento typ message do skladby dostat, dělo se to spíš podprahově. Třeba jako Pharrell Williams s písničkou Happy. Napsal ironický track o tom, jak je absurdní nutit se být šťastný. Přitom většina lidí, kteří neřeší texty, se u toho skutečně cítí dobře, protože hudebně je to veselá skladba. A to je na hudbě hezké. Umělec písničku nějak zamýšlí, nějak ji interpretuje, ale jakmile vyjde, ztrácí nad ní v tu chvíli kontrolu. Nemůže nikomu říkat, co si o ní má myslet. Pak se stává, že song, který je podle umělce na albu nejhorší, má ve výsledku největší úspěch.

Koho z lidí ve svém oboru obdivujete?

Většinou lidi, kteří dokážou mít obrovský output. Třeba zmíněný Max Martin. Seznam skladeb, pod kterými je podepsaný, je naprosto šílený, skoro nekonečný, napříč jednotlivými umělci i žánry. Opravdu těžko věřit, co všechno udělal. Ceníím i Bruna Marse, který než začal zpívat a dělat vlastní věci, byl někde zavřený a jen psal pro ostatní. Tihle lidi mě fascinují. Zajímalo by mě, jakým způsobem pracují, protože je to inspirativní. Kdokoliv má output takhle dobrých věcí, musí vědět něco, co já nevím, a bylo by fajn se to naučit. Pak je tu třeba Rick Rubin, který je hodně oceňovaný. Jeho přístup je zajímavý, ale osobně z něj až tak na větvi nejsem.

Jak ve vašem prostředí vnímáte machismus? Silácká gesta, prachy, děvky, fet... Jak moc je to hra a jak moc póza?

Dobrá otázka... Víím, jak to myslíte, ale nedokážu na to jednoznačně odpovědět. Podobné texty k žánru patří.

A částečně opravdu reflektují život. Někdy jsou více hanlivé, někdy míň. Chápu, že někdy můžou být vnímané jako karikatura, ale to nemám právo hodnotit. Já texty nepíšu, není to můj život, já žiju poklidný život v Brně. Že si rád poslechnu text, jak by to někdo někde rád vystřílel, ještě neznamená, že bych to já sám chtěl udělat. Jen to prostě zní k danému beatu dobře.

Vy sám na první pohled působíte velmi nenápadně, tiše, rozhodně ne jako člověk z poměrně excentrické subkultury. Jak s ostatními v realu fungujete a jak se snášíte?

Podle mě nemá naše interakce daleko k sociálnímu fungování jiných skupin. I všude jinde to funguje tak, že se někde jde, někdo se opije, někdo ne, někdo zase pozdě jiné látky a ostatní ne. I když na to nevypadám, taky jsem si zažil svoje. U rapu existuje předpoklad, že se dennodenně kalí a fetuje. Možná takoví jsou, to pak cením, že jejich texty opravdu reprezentují realitu. Ale to budou výjimky. Že se někdo jednou začas sestřelí, neznamená, že se to děje každý den. Napsat dobrý text o brutálním zchlastání se dá i na základě jedné zkušenosti. Není potřeba kalit rok v kuse.

Kolik hudby zvenčí, tedy mimo vaši stáji, posloucháte?

Bohužel moc ne. Mám vlastně docela omezený příjem hudby. Pořád na něčem dělám ve studiu, tak pak dávám uším odpočinek. Uši fungují prakticky jako sval, takže když celý den míchám ve studiu a pak dojdou domů, tak si pustím jen nějaké podkresy, aby se mi uklidnila hlava i myšlenky.

Festival Colours of Ostrava v roce 2025 přiveze Calina. Jak se vaše kultura dívá na prorůstání rapu do mainstreamu?

Tohle téma je pryč ze stolu, nikdo to neřeší. Někteří lidi to stále dokážou použít jako hejt, ale to je spíš jejich problém. Vždycky tu bude někdo, kdo o vás bude tvrdit, že jste idiot. Za mě je hraní na velkých mainstreamových akcích úplně v pohodě.

Ceny OSA 2024, foto: Petr Klapper

A jak je to s komerčními rádii? Proč v nich neslyšíme víc domácího rapu?

S Evropou 2 jsme kdysi měli lehký beef, kdy Calin někde prohlásil, že nás stejně nezahrajou, i když zrovna z nějakého důvodu měli. A oni nás z trucu fakt nezahráli. Je to o tom, že rádia jsou zvyklá mít monopol, a jak jsme se s nimi nikdy nebratřičkovali, tak nás prostě nechtějí hrát. Jde asi o hrdost. Ale pár stanic nás hraje, třeba Fajn rádio nebo Spin. Další věc je, že naše publikum rádio stejně neposlouchá.

V tomto čísle je rozhovor s Annou Vavrkovou, která vystudovala hudební školu v zahraničí. Nenapadla vás někdy podobná cesta?

Kdysi jsem přemýšlel o Berklee College v Londýně. Ale za ty peníze... A v našem žánru by vzdělání asi ani nefungovalo. Člověk na to musí přijít sám, jít na to zespoda, prostě „lopaťácky“. V jiných žánrech může být vzdělání užitečné, ale že by někdo vylezl ze školy a začal dělat rap jako král, to si nemyslím.

S komerčními rádii jsme se nikdy nebratřičkovali, tak nás prostě nechtějí hrát.

Čemu vděčíte za svůj úspěch?

Lidem okolo sebe. Měli jsme štěstí, že jsme se potkali. Tehdy v 16, 17 jsme si řekli, že ať už si projdeme čímkoliv, máme sami sebe, chceme spolu dělat a s tou pílí a chtíčem to dokážeme.

To zní až zvláště skromně na člověka s půlmiliardou, spíš tedy miliardou views.

Jo, někdy lidi kolem říkají, že je to falešná skromnost. Nám všem je mezi 25 a 30 a každý den děláme jen to, co nás baví. Dostáváme za to peníze, za které se dá komfortně žít. Co víc od života chtít? ☒

Jazz Dock Orchestra

Plodná dílna bigbandových kompozic

Rezidenční jazzový orchestr, toť v našich klubových podmínkách utopie. Práce pro vraha, navíc k neužití. Přesto jeden takový skvěle funguje, aniž by musel omílat popové standardy na plesech. Věnuje se původní tvorbě i spolupráci se světovými hvězdami.

TEXT: TOMÁŠ S. POLÍVKA

Foto: Martin Tenkler

Skladeb pro big band u nás v současnosti nevzniká nijak mnoho. Ze zřejmých, praktických důvodů. Přestože, jak vím z rozhovorů, skladatelská práce v téhle jazzové královské disciplíně by řadu autorů lákala. Jenže oproti zlaté éře jazzových orchestrů je šance na nastudování a provedení nových kompozic profesionální kapelou, natož na jejich reprízu, pramalá. Špičkové domácí big bandy, které se důsledně věnují jazzu (nikoliv tradičnímu popu) a soudobé autorské tvorbě, spočítáte na prstech. A vytvořit kvalitní skladby včetně originálního aranžmá pro početné obsazení dá spoustu práce. Skladatel si tudíž může těžko dovolit komponovat jen tak do šuplíku materiál určený pro velké party.

Jazz Dock Orchestra vystupuje v pražském „povltavském“ klubu, který mu dal jméno, od roku 2018. V rozhovoru s Jakubem Zitkem v Autor in z podzimu 2023 jste si už mohli přečíst, že právě založení vlastního big bandu považuje dramaturg Jazz Docku za jeden z největších úspěchů klubu: „Inspirací nám byl známý The Vanguard Jazz Orchestra, rezidenční big band newyorského klubu Village Vanguard. Vznik rezidenční kapely je především zásluhou muzikantů, kteří ji pod záštitou Jazz Docku založili, Andyho Schofielda, Jana Jiruchy, Petra Kalfuse a Daniela Šoltise. Za to jim moc děkuji, Jazz Dock Orchestra považujeme za naši vlajkovou loď!“

Mimochodem, pokud je mi známo, Jazz Dock se tak stal jediným klubem ve střední Evropě, který zastřešuje vlastní big band. „Ale pochopitelně by to nešlo bez dotování majitelem Jazz Docku Vladimírem Ledererem a bez grantové podpory,“ vysvětlil manažer orchestru a zároveň saxofonista Petr Kalfus.

Kalfus také prozradil, jak se jazzové těleso daří v praxi organizovat: „Řízení big bandu je rozděleno napůl mezi kapelníky Andyho Schofielda a Jana Jiruchu, kteří jsou také hlavními autory původního repertoáru a vedou zkoušky.

Já se starám o chod big bandu, mimo jiné domlouvám termíny zkoušek a rozesílám noty. A zkouším také shánět zahraniční hosty. Pokud se dohodneme v orchestru na nějaké velké americké hvězdě, jako byl Kurt Elling, tak hudebníka oslovíme s pomocí Jakuba Zitka, jenž má za léta působení v roli dramaturga dobré kontakty s managementy a agenturami, které se o slavné muzikanty starají. V případě evropských muzikantů, jako bylo hostování skladate-

repertoár svých slavných hostů, jako byl zmíněný Kurt Elling, Richard Bona, Ben Wendel či Erik Truffaz. Ti poté nešetřili na adresu ansámbly chválou. Když se v propagačních materiálech orchestru píše, že jde o „jazzový big band evropské úrovně“, nejde o vytahování, ale o čistou realitu.

Ve zvaní mimořádných hostů samozřejmě hodlá management big bandu pokračovat i v následujícím roce. V březnu 2025 by měl do Jazz Docku

Foto: Martin Tenkler

le, aranžéra a saxofonisty Nielse Kleina z Kolína nad Rýnem, využívám často svoje vlastní kontakty.“ Na vysvětlenou dodejme, že právě pod taktovkou Nielse Kleina sbíral Kalfus zkušenosti coby člen mezinárodního European Jazz Orchestra.

Jazz Dock Orchestra pořádá tematické večery, loví v jazzové historii a oživuje skladby legendárních kapelníků Charlese Minguse, Gila Evanse, Duka Ellingtona, Quincyho Jonese, Buddyho Riche, Boba Brookmeyera či Stana Kentona. Vytváří nová osobitá aranžmá převzatých kompozic. Nastudoval

dorazit americký bandleader, skladatel a pedagog Ed Partyka, mimo jiné první kapelník Concept Art Orchestra ještě před jeho „přesunem“ z Polska do Česka. A na podzim pak mezinárodně uznávaný maďarský hráč na trubku a křídlovku Kornél Fekete-Kovács, známý u nás spoluprací s Robertem Balzarem a Danem Bárto.

Zásadní je ovšem fakt, že se Jazz Dock Orchestra stal pro hudebníky důvodem ke komponování. Bez motivace fungujícím orchestrem by zkrátka spousta skladeb vůbec nevznikla.

Andy Schofield: Miluju ten tlak

„Příležitost, kterou nám Jazz Dock díky téhle kapele dává, je velmi vzácná a neobyčejná. Na scéně není zrovna hodně velkých jazzových ansámbhlů, které by koncertovaly pravidelně jednou za měsíc jako my. Jde o úžasnou šanci, které si všichni v kapele vážili. V dnešní době jsou skladatelé a aranžéři jazzových orchestrů nadšeni, když je jejich objednaná práce provedena na jednom nebo dvou představeních. Ale my máme to štěstí zahrát si naši muziku mnohokrát,

napsal asi 75 nových kusů. A JJ i další autoři z okruhu orchestru přidali mnoho dalších. Dnes máme ve složce na dvě stovky odehraných kompozic,“ pokračuje Schofield.

Autoři přitom neleniví ani neusínají na vavřínech, a knihovna původních bigbandových partitur Jazz Dock Orchestra se utěšeně rozrůstá: „Pořád píšu nové věci a několik budoucích projektů už nabírá tvar. Pokud vše dobře půjde, v následujících měsících proběhnou premiéry.“

Možnost soustavné práce se sehra-

nápady a témata, což je opravdová výzva jak pro skladatele, tak pro hráče.“

Vedle autorských skladeb vznikají i nová bigbandová aranžmá klasických kusů: „JJ napsal například úpravy melodií Thelonia Monka a také plánujeme koncert sestavený z díla Toma Jobima,“ doplňuje Schofield úctyhodný výčet autorských aktivit. Mezi nimi jsou i plány na originální aranžmá písní Led Zeppe- lin, které budou v Jazz Docku koncertně provedeny v dubnu 2025.

Autorská tvorba pro Jazz Dock Orchestra navíc není omezena jen na čle-

si Kalfus vítané ponouknutí orchestru směrem k rozšíření obzorů.

Repertoár na pět desek dopředu

Kontinuita práce pochopitelně svědčí nejen autorům, ale i jednotlivým hráčům. „Nebyl jsem sám, kdo toužil po pravidelném hraní s velkým formátem. A Jakub Zitko spolu s Vladimírem Ledererem nám v podobě rezidence, kde můžeme vystupovat v plus minus stejné sestavě každý měsíc, tuhle radost

a Tomáš Bialko. Pianista Jiří Levíček, kontrabasista Tomáš Baroš. Vesměs uznávaní muzikanti, často i lídři vlastních kapel.

Hmatatelným výsledkem tvorby Jazz Dock Orchestra je album *Tonight* (2023). Natočené logicky živě v domovském klubu a vydané k 5. výročí existence Jazz Dock Orchestra. Vešly se na něj čtyři kompozice Schofieldovy a dvě Jiruchovy.

„Chtěli jsme přijít hlavně s autorskými skladbami, takže volba byla jasná. Vybírali jsme z těch, které se během pěti

Jenže produkovat a natáčet šestnáctičlennou kapelu je docela drahá záležitost. A dnešní praxe streamování hudby vytváří v případě jazzových nahrávek velkou nejistotu. Ale uvidíme, už teď máme dost muziky na čtyři nebo pět desek dopředu,“ uvádí Andy Schofield.

Nejjistější způsob, jak neprošvihnout spoustu dobré muziky, je zkrátka zajít na koncert. Jazz Dock Orchestra pochopitelně občas vyjede i za humna. Má za sebou namátkou hraní na JazzFestBrno či trutnovském festivalu Jazzinec. V domovském klubu zastihnete big band

Foto: Jakub Macháček

Foto: Jakub Macháček

Erik Truffaz, foto: Jakub Macháček

Autorská tvorba pro Jazz Dock Orchestra navíc není omezena jen na členy big bandu. Funguje i jako pobídka, inspirace a výtečná škola pro mladé autory „zvenčí“.

a navíc máme tvůrčí a uměleckou kontrolu nad vším, co děláme,“ pochvaluje si inspiraci orchestrem v Manchesteru narozený, v Praze usazený saxofonista Andy Schofield.

„Těch sedm let od založení Jazz Dock Orchestra je pro mě jako pro skladatele a aranžéra velmi důležitých. Miluju ten tlak nutící mě přicházet s novými nápady na projekty a pořád psát nové věci. V roce 2018 jsme začínali s několika partiturami ode mě a od JJ (Jana Jiruchy, pozn. aut.), ale od té doby jsem

ným ansámblem navíc umožňuje mimořádný autorský rozlet: „Zvláštním benefitem naší rezidence je možnost psát rozsáhlejší práce, například suity o několika částech, což je pro skladatele velká výzva. Věřím, že komponování pro jazzový orchestr musí být něco mimořádného. Hrál jsem dříve v mnoha kapelech, kde ansámbl zahrál jen několik taktů společně, pak následovala série sóla a většina muzikantů jen seděla a čekala. Jenže skutečný jazzový orchestr přece nabízí unikátní příležitost rozvíjet

ny big bandu. Funguje i jako pobídka, inspirace a výtečná škola pro mladé autory „zvenčí“. Což doložil například projekt Neočekávaná setkání. „Vznikl z popudu Michala Nejtka jako spolupráce Jazz Dock Orchestra s mladými skladateli z HAMU a JAMU. Což byla spolupráce specifická a zajímavá i pro růst samotného orchestru. Big band tak byl totiž často zasazen do jiného žánrového kontextu. V mnoha případech dostal k nastudování kompozice soudobé hudby, mimo jazzový idiom,“ chválí

umožnili,“ užívá si sebranost stabilní party Petr Kalfus.

Radost z „pravidelného hraní ve velké partě“ mají zjevně věrní, kmenoví členové orchestru. Vedle jmenovaných například trumpetista Miroslav Hloucal, mj. též autor kompozic pro big band. Trumpetisté Martin Jůzl, Jaroslav Kohoutek a Miroslav Nováček. Původem britská saxofonistka Suzanne Higgins, další virtuos na dřeva Marcel Bárta. Hráč na barytonový saxofon Jakub Círk. Trombonisté Richard Šanda, Štěpán Janoušek

let existence hrály na našich koncertech v Jazz Docku a které se nám prostě nejvíce líbily,“ řekl mi před natáčením koncertní desky Petr Kalfus.

Na desku, po právu vychválenou kritiky i fanoušky, se pochopitelně vešel pouhý zlomek původní tvorby, kterou big band premiéroval koncertně. Ale jestli Jazz Dock Orchestra natočí v budoucnu další album, je ve hvězdách: „Deska *Tonight* je zatím stále ještě čerstvá. Vyšla díky ohromné podpoře klubu Jazz Dock a vydavatelství Animal Music.

každé třetí pondělí v měsíci. Je přitom jisté, že i kdybyste chodili pravidelně, pokaždé si poslechnete něco nového. ☒

Ondřej Suchý

Uplynulo 14 let a 14 dní a v rodině truhláře Suchého přišel na svět po tehdy už pomalu dospívajícím Jiřím Suchém jeho bratr, který dostal jméno Ondřej. „Je jasné, že první roky mého života bratra moc nebavily, zvláště když mě ve svých šestnácti musel vozit v kočárku na procházky Spořilovem. Jenže když Jiřímu bylo dvacet, začínal mi už v hlavičce vznikat rozumek, a já chtěl dělat všechno co on.“

TEXT: JOSEF VLČEK, FOTO: ARCHIV ONDŘEJE SUCHÉHO

„Jednou, to už hrál na banjo, mě posadil do křesla, sedl si proti mně a povídá: „Já teď budu zpívat písničku, ve které přijde chvíle, kdy zazpívám Hey Ba Ba Re Bop – a ty mi odpovíš hej bába rýba, jo?“ No, byl jsem v jednom nebi a odpovídal jsem k bratrově spokojenosti. Zkrátím to, od první třídy jsem psal, kreslil, zpíval a začal se postupně orientovat v písničkách, ba i filmech, na které mě Jiří vodil za ručičku.“

Vy jste taková univerzální osobnost – spisovatel, novinář, redaktor, scenárista, taky karikaturista a kreslíř vtipů.

Ted' mě napadá, že dvě desetiletí kreslení vtipů s myší tematikou mě určitě nejednou inspirovala i k napsání textu některé písničky. Napadá mě taková kuriozita – když mi bylo dvanáct, napsal jsem básničku, ve které vystupoval TEN myš. Jiří tehdy zrovna na Zábradlí psal pro Ljubu Hermanovou *Píseň o myši a jedu*. A můj myš v mužském rodě se mu líbil natolik, že mi nabídl, že ho ode mě odkoupí. A opravdu mi pár let, vždycky z každoročního vyúčtování OSA, předal 40 Kč,

Jiří a Ondřej v roce 1950

na kterých jsme se kdysi dohodli. Jednoho roku mi dal dvacku a řekl, že už se písnička na deskách neprodává a ani v rádiu nebo v divadle nehraje. Bylo to od něho spravedlivé a čestné!

Pamatujete si na svůj první vlastní text?

První svůj text jsem prý napsal coby dítko školou povinné a Jiří do mě dodnes hučí, ať prý si vzpomenu, jak to bylo dál. Ach, jak rád bych sám věděl, jak text pokračoval! A tak zbyl jen název, který si Jiří zapamatoval a který prý zněl *Zlá to choroba dávení*.

Vím, že *Zobali vrabci*, *zobali je vaše společná práce s Jiřím*.

Jsme pod ní podepsaní s Ivanem Mládkem jen my dva. Správně jsme měli být jako autoři uvedeni tři, i s Jiřím. V sedmdesátých letech minulého století byly momenty, kdy se bratrovo jméno nesmělo nikde objevit, natož on sám. Často se však objevil někdo výše postavený statečný, kdo vzal na sebe, že se v rádiu mohl zahrát třeba *Tulipán* anebo se bratr objevil na jedné v silvestrovském pořadu Československé televize. Jeden z těch mála

osvícených a statečných šéfredaktorů Jindřich Bešta z Dikobrazu otiskoval příspěvky nás dvou, Jiřího a mě, s tím, že si to pak šel občas obhájit. Nu a jednou, bylo to k Mezinárodnímu dni dětí, vyšla stránka pro sourozence od dvou sourozenců, kteří píší krátké legrační básničky i pro děti. Nikdo nevěděl, která básnička je od Jiřího a která ode mě, a tak si Ivan Mládek vybral dvě, doplnil je nějakým svým spojovacím textem a názvem, který byl nejlepší, se stal titulem písničky. Z Jiřího veršů vyšel základní slogan *Zobali vrabci, zobali* a z mé básničky se hodil vrabec, který se pěšky vracel z fotbalu. I stalo se zcela nezáměrně, že jsem se spoluautorem textu stal s Ivanem já. Po letech se Mládek setkal s Jiřím a omlouval se mu, že u písničky nebylo také jeho jméno, načež mu prý Jiří odpovídal: „Pane Mládku, kdybych v životě napsal jenom tyhle veršičky, tak byste mě pořádně naštvál, ale já jich mám tolik, že se vůbec nic nestalo.“

Čím to je, že záběr vašich textů je tak široký – od dětských písniček po Hegerovou?

Všechno byla velká náhoda. Šel jsem jednou do Jindřišské ulice, kde sídlily redakce Čs. televize, a u výtahu čekal nějaký pán, který, když jsem řekl, že jedu do redakce zábavných pořadů, neboť hledám nějakou práci, mi řekl: „Tam nejezdíte, to by bylo zbytečné, pojedte naopak se mnou do 6. patra, tam se k takovému zaměstnání dostanete.“ Místo dvojky zmáčkl šestku a já se ocitl v redakci Vysílání pro děti a mládež. A tady začala pomaloučku moje cesta k dětským divákům v pořadu *Vlaštovka*. Později díky Štěpánce Haničincové až k dětským divákům *Malých televizních kabaretů* a tak k vymýšlení prvních dětských písniček až k té slavné *Chytila jsem na pasece žízalu Dády Patrasové*. Pak už jsem se dostával do soukolí autorů textů písniček pro děti. Napsal jsem texty písniček do filmu *Pohled kočky uší*, s Tomášem Perglem jsme se mnohokrát účastnili

Pokus stát se zpěvákem v roce 1960

Na banjo doprovází Zdeněk Rytíř, Divadélko Meteor (1960).

Crazy Boys, zleva: Ladislav Štaidl, Miki Volek, Ondřej Suchý, Jiří Stegbauer (1961)

soutěže *Dětská nota* v Mladé Boleslavi... Po celou dobu jsem se ovšem snažil dostat se s nějakou písničkou do přízně nějakého zpěváka. Jednou, bylo to v roce 1964, se mi podařilo získat příznivce-kamaráda Waldu Matušku, který mi nazpíval v rádiu během dvaceti minut písničku *Courat se lesem*. Ke konci šedesátých let se mi díky kamarádům podařilo po nocích natočit s Jitkou Molavcovou a Jiřím Datlem Novotným pár písniček.

Pak se objevila velkorysá nabídka od Vladimíra Justla a Jana Koláře, a já mohl zpívat vlastní písničky. První pořad se jmenoval *Zvířátka, milénky, věci a sny*. Byl sestavený z mé první básnické sbírky, už vysázené a inzerované v roce 1970 *Západočeským* nakladatelstvím. Jenže sazba byla rozmetána a zastupující ředitel mi napsal dvoustránkový dopis s vysvětlením, že jsem protirežimní autor a že se ode mě nic vydávat nebude.

S Karlem Černochem (1997)

Mimochodem, dá se napsat i jiná než veselá písnička?

Jiná než veselá písnička se pro děti jistě napsat dá, ale já to neumím, ani jsem to nikdy nezkušel.

A dá se napsat dětská písnička, které by se chytli i dospělí? Něco jako je rodinný film, tak rodinná písnička?

Já udělal jednu zkušenost. Inspirovala mě k tomu kupodivu LP deska *Vánoční pohlednice*, na kterou napsali Jiří se Šlitrem osm vánočních písniček. A protože už předtím slavila úspěch píseň *Purpura*, rozhodl jsem se, že se pokusím také napsat nějakou vánoční písničku. Vybral jsem si melodii jedné polské kapely a napsal jsem k ní text *Bílý vánoční slon*. První verzi jsme nahráli s Jitkou Molavcovou o půlnoci v rozhlase, za dozoru Pavla Žáka, Jitka se doprovázela na kytaru a já se k ní přidával druhým hlasem jen v refrénu „Bim-bam, bim-bam zní z věží a sněží...“. Jitka ji v rozhlase zpívala jako první, potom ji zpívala ve Vlaštonce Lenka Filipová, za pár let

S Hanou Hegerovou v Šemanovicích (1999)

Dáda Patrasová, pak už řada dětských sborů, až se konečně dostala do repertoáru některých dospělých. Pro mě byli těmi nejslavnějšími manželé, kteří ji zpívali o Vánocích v televizi – Jana Hlaváčková a Luděk Munzar.

Abychom nezamluvili tu Hegerovou...

V jedné sobotní Lidové demokracii si Hana Hegerová přečetla medailonek s mými básničkami. Zvedla telefon a požádala mě, jestli bych jí nemohl

nabídnout nějaké texty, případně pro ni něco napsat. A tak se stalo, že když vyšla Haně Hegerové v Pantonu moje první písnička *Potají*, hned nato následovalo v Supraphonu její album, na kterém jsem měl už dvě písničky – *Bud'ty, anebo já a Váňa*. Na základě těch tří písniček mě zaháčkoval Aleš Sigmund pro psaní textů pro Marthu a Tenu Elefteriadu, k nimž brzy přibyli další zpěváci, kteří tehdy vydávali desky u Pantonu – Karel Černochoch, Viktor Sodoma, Pavel Sedláček, KTO a další. Takže za to, že jsem se nakonec stal textařem profesionálem, vděčím paní Haně Hegerové!

Prý jste měl i bigbítovou kapelu s Mikim Volkem. Pro něj jste taky psal texty?

Miki Volek zakládal na přelomu padesátých a šedesátých let rokenrolovou skupinu. Já tehdy z donucení kamarádů pubertáků stanul v čele skupiny, která si říkala Divadélko Meteor. A v Pařížské ulici byl sál Merkur, kde se začínaly dělat akce pod názvem Hrátky mládeže nebo tak nějak, a v neděli dopoledne se na pódiu střídaly skupiny zaměřené jen

na rokenrol. Jednou si Miki Volek všiml, že jsem tam jediný hráč na kontrabas – samozřejmě tou dobou už bráchou nepoužívaný a mnou jemu drze zabavený. A tehdy mi hodil lano do skupiny, kterou prý zrovna sestavuje a která se bude jmenovat Crazy Boys. Ale Miki tehdy odmítal zpívat cokoliv česky – vše jen anglicky. Zpívat česky začal, až když už skupina zanikla a Miki se dostal spolu s Berkou do skupiny Olympic Petra Jandy.

Pojďme mluvit o inspiraci: Píšete na hudbu, nebo dáváte raději své texty ke zhudebnění?

Kdysi jsem psával často na hudbu, ale dnes už by mě to ne bavilo. Mám v šuplíku ještě pár rozeepsaných textů, mohu je dopsat nebo dopravit, ale hudbu ať si k tomu složí někdo jiný. Naposled mi text *Bulvár Saint Michel* zhudebnil Jiří Toufar a v roce 2019 skladbu zařadila na své CD *Poklona* uctívá šansonierka Zlatka Bartošková.

Máte nějaký pracovní postup, inspirující místo, typické podněty?

Odpovím jedním slovem: Nemám.

Když někdy slyšíte svůj text, říkáte si, že to nebo ono jste měl udělat líp?

Myslím, že by vám ne jeden z textařů řekl, že si nahrávku se svým textem poslechne jenom jednou a později už zřídka. Přiznám se, že vlastně žádný text ze svých písniček nedovedu odříkat celý z paměti. Občas snad jenom nějaký kus refrénu. Například z písničky pro Hanu Hegerovou si pamatuji jen rým „... obsah kapes vysypu si, / sladké dával kdysi pusy...“.

Jste znalec Osvozeného divadla. Co obecného z tvorby V+W jako textařů přežilo dodnes? A je to to, co opravdu mělo přežít především?

S Jiřím jsme sice o V+W společně napsali dvě knížky, ale já sám jsem se pak věnoval především poválečnému Janu Werichovi, takže na první část otázky neumím odpovědět. Zato na druhou část mohu odpovědět názvy dvou poválečných písní, které otextoval Jan Werich sám: *Ten umí to a ten zas tohle* a *Hodné štěně*.

Existuje nějaký recept, jak udělat píseň nadčasovou?

Recept na nadčasovost neexistuje. Když píšete písničku, sotva uvažujete o tom, aby cílila na posluchače za deset dvacet let. Nadčasovost vzniká časem, někdy krátkým, někdy dlouhým – přitom se dá text písničky vykládat jednou tak, jindy zase jinak. Vezměte si například písničku *Ježka, Voskovce a Wericha Svět patří nám*. Je nadčasová? Patřím ke generaci, která by právě dneska mohla třeba říct: Sice tu už nebudeme, ale třeba si jí jednou někdo všimne. Pokud by se tak stalo, lze o ní pak sto procentně říct, že byla nadčasová.

Najdou se i v dnešní době takoví autoři písňových textů, kteří mají co říct k dnešku?

Mám-li odpovědět rychle, tak zrovna včera jsem slyšel písničku, kterou mám rád: „Včera mi bylo málo, dneska je mi moc, jak se to stalo, nevím...“ Už jen úvod je nádherný: „Ještě jsem nebyl in a už jsem retro...“ A mám-li uvést ještě jeden song ze současnosti, pak je to píseň *Kdykoliv, kdekoliv*, kterou zpívá můj bratr a hudbu k ní složil Michal Pavlíček. Ano, je řada autorů písňových textů, kteří mají co říct k dnešku. Akorát že jich není mnoho.

Taková blbá otázka nakonec. Bývaly Neumannovy Poděbrady, Wolkerův Prostějov... Neuvažoval jste někdy o Suchého Šemanovicích?

Taková blbá odpověď nakonec: Neuvažoval. ☹

Křest naší první společné knížky (2012)

Hudba mi dala práci a občas i uznání

Před dvaceti lety jsem dostal v Českém rozhlase na starost nevelkou skupinu tvůrců, kteří pracovali – režijně či autorsky – s uměleckým slovem, s hudbou hodnou tohoto označení či se zvukovými experimenty. Snad jsem měl dost rozumu na to, abych jim v práci příliš nepřekážel a vzal za ně raději na bedra úředničinu, která i s rozhlasovou produkcí tohoto typu souvisela. Bylo jí bohužel dost na to, abych měl málo času na hovory s legendami jako Hana Kofránková, Miroslav Mareš či právě Jan Málek o všem, čím tito tvůrci přispěli svému „rádiu“ v dobách vlídných i nevlídných. Vědomi si nástrah velkého mediálního domu, nedrali se v jeho soukolí do popředí – a přesto či právě proto přispívali do rozhlasového fondu nadčasovými hodnotami. Skladatel Jan Málek je novým držitelem uznání OSA za celoživotní přínos.

TEXT: JIŘÍ VEJVODA

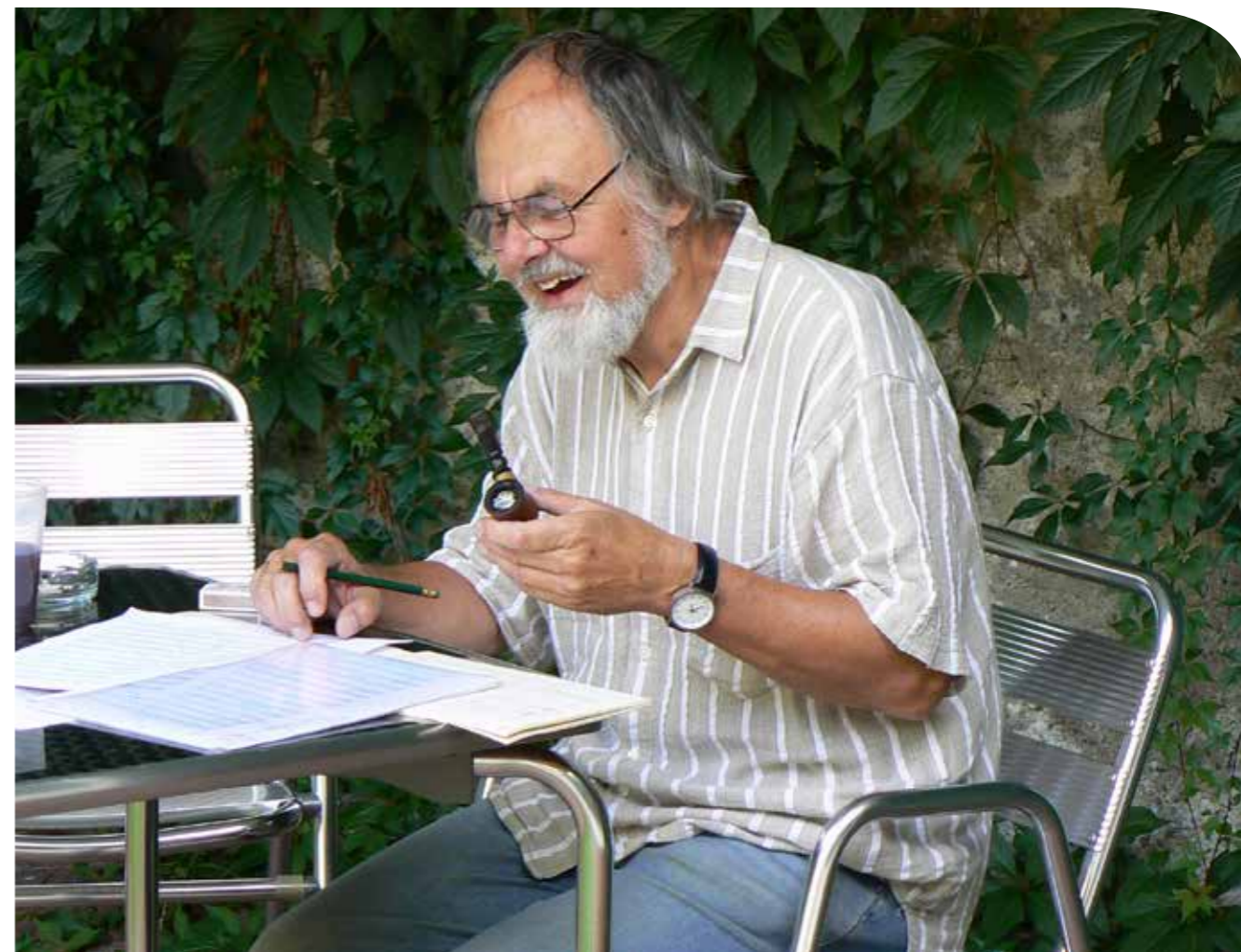
Pane režisére, dovolíte-li, budu vás takto oslovovat nejen proto, že osud nás spojil svého času na rozhlasové půdě, na níž jste dohromady – v Plzni a v Praze – strávil bezmála půl století. Říkat vám „pane skladateli“ mi připadá úsměvné; „Mistře“ by mi šlo od úst, ale možná byste mě s tím vyhnal. Nuže tedy – vážený a milý pane režisére, jak se stalo, že jakýmsi leitmotivem vašeho života, tvůrčího i rozhlasového, se stal folklor?

Ono by se těch „leitmotivů“ možná našlo víc, třeba i historická hudba. Ale k té dnes vlastně patří i folklor, budme upřímní. Vzpomínám, že se mi líbily slovenské a moravské lidové písně, které

rozhlas po válce hodně vysílal. Vycházely z nich i moje první kompoziční pokusy. Česká lidová hudba mi tehdy připadala fádňá a nezajímavá. Přicházel jsem jí na chuť jen zvolna. Ať už díky profesorovi Albertu Pekovi na Státní konzervatoři, nebo objevu Weisových sešitů *Český jih a Šumava v písni*, v nichž jsem našel pravé skvosty. Ještě na vojně v Brně, kde jsem spolupracoval se souborem Jánošík, mě to táhlo spíš na východ od řeky Moravy. Ale v září 1963 přišel návrat do civilu a já nastoupil v plzeňském rozhlase. Tam jsem padl rovnýma nohama do folkloru západních a jižních Čech a konečně jsem mu zcela porozuměl. Takže už umím najít krásu a inspiraci v lidové písni nejen od Zemplína, ale i z Chodska.

Roku 1958 jste se jako dvacetiletý upsal oboru skladba v kompoziční třídě Miloslava Kabeláče na Státní konzervatoři v Praze. Že vás dlouhodobě ovlivnil jako skladatel a možná i jako člověk, dovozují ze skutečnosti, že jste mu počátkem tohoto století věnoval ke stému výročí jeho narození koncertní předeheru. Byl vám vzorem, či inspirací – anebo obojím?

S tím „upsáním se skladatelství“ to nebylo tak jednoduché. Na konzervatoři jsem musel nejprve strávit dva roky na tzv. lidovém oddělení, do něhož tehdy patřila i třída bicích nástrojů. Vůbec nebylo jisté, jestli se přece jen na konec dostanu k profesorovi Kabeláčovi,

Jan Málek při práci, foto: archiv Jana Málka

nebo jestli budu za pět let hledat místo v nějakém orchestru jako tympaništa. Naštěstí mi to vyšlo. Výuka kompozice ovšem začala pro mě i pro mé kolegy tvrdým drilem. Tehdy bylo předčasné uvažovat, je-li nám náš učitel vzorem, či inspirací. Samozřejmě se nám brzy stal obojím. Dokonce natolik, že jsme jeho principy přijímali jako obecně platné a málem povinné. Někdy jsme napodobovali i jeho kompoziční postupy. To však nebyl jeho záměr. Časem se snažil z nás tohle se-třást a hlavně nás svým příkladem vést k tvůrčí zodpovědnosti. I po absolutoriu ho zajímaly naše nové práce. Už do nich nezasahoval, ale hodnotil je jako náš rádce a přítel.

Díky folkloru jste se ovšem v plzeňském studiu Československého rozhlasu seznámil a poté spolupracoval s dalšími veličinami – Jaroslavem Krčkem či Zdeňkem Lukášem. A také s kolegou a hráčem na dudy Zdeňkem Bláhou, který vás přivedl k jedinečné skladbě svého druhu, *Koncertu pro dudy, smyčce a bicí*. Kolikrát a kde byla provedena, dočkala se zvukového záznamu?

S Jaroslavem Krčkem jsme se seznámili už na konzervatoři. I Zdeňka Lukáše jsem poznal ještě předtím, než jsem nastoupil v plzeňském rozhlase. Zdeňkem Bláhou byl znalcem západočeského folkloru, přesto mě neváhal vybízet

k jeho netradičnímu zpracování pro svůj pořad *Hrají a zpívají Plzeňáci*. Jeho nabídku, abych mu napsal koncert pro dudy, jsem rád přijal. Měl premiéru 14. října 1976 v plzeňském Pekle na závěr koncertu Folklor ve vážné hudbě. Řídil Jaroslav Krček a hned den nato jsme *Koncert pro dudy, smyčce a bicí* natočili v rozhlasovém studiu. Snímek se po letech dostal jako vzácný dokument Bláhova mistrovství na CD *Chvála českých dud*. Zdeňkem jej hrál také v Poděbradech, Karlových Varech a snad i jinde. Velice jsem chtěl, aby jej provedl i v Rudolfinu na Pražských premiérách po roce 2007. Ale Zdeňkovi už se do toho kvůli věku nechtělo a píšťaly, vyrobené Kondrádym výhradně pro tuto skladbu,

Děkovačka s Borisem Monoszonem, foto: Pražské premiéry

mezitím věnoval mladšímu domažlickému dudákovi. Ten toužil si Koncert zahrát a někdy po roce 2003 ho provedl v Chotěboři. Přijel jsem si ho poslechnout, ale už to nebylo ono. Bláha je jen jeden. Škoda že ho Praha neslyšela!

Spolupracoval jste se sborem Česká píseň, vystupoval a natáčel s vlastním souborem Dolce miseria, jehož název jste asi nezvolil náhodou. Mluvíte o folklorních vlivech, za zmínku jistě stojí vaše Sinfonia su una cantilena. Co vás vlastně inspirovalo víc – chodská, či moravská lidová píseň? Anebo – abychom téma pojali širěji – italská renesance, zřejmě z vaší rozměrné Pocty kladivu Michelangelovu?

Svou První symfonii (su una cantilena) jsem až překvapivě rychle vystavěl z fragmentů moravské lidové balady. Ta pak na konci zazní celá. O něco déle jsem si pohlá s chodskou verzí písničky Když jsem plela len, kterou jsem psal pro soubor Violoncelli da camera Evžena Rattaye. Její italský název Quando io sarchiava'l lino – Variazioni e Tema je

záměrnou mystifikací. Jednalo se jako by o variace na známou operní árii, jaké se s oblibou psávaly koncem osmnáctého století. I tady se téma prozradí až v závěru a posluchači se baví. Moje Pocta kladivu Michelangelovu, kterou zmiňujete, souvisí s italskou renesancí pouze textem. I hudebně z ní však vychází mých Šest sonetů z Dantovy Vita Nuova pro smíšený sbor. Jak vidíte, těžko vybrat, co mě ovlivňovalo víc – je to případ od případu.

Vaše skladatelské dílo je poměrně rozsáhlé a rozhodně pestré. Komponoval jste – kromě výše zmíněného – pro symfonický orchestr i komorní soubory různého nástrojového obsazení; psal jste koncertní árie či skladby pro dětské i dospělé sbory; dokonce jste snad vytvořil operu... Rád bych ale znal váš názor na elektroakustickou tvorbu, které jste se také věnoval. Možná jako skladatel, rozhodně však jako dramaturg elektroakustické laboratoře v plzeňském rozhlasu.

Foto: archiv Jana Málka

S Radkem Baborákem a Petrem Vrábelem, foto: Zdeněk Chrapek

Když se dnes ohlížíte zpět, byla to – obecně – cesta k novým obzorům, anebo do slepé uličky?

Bylo to hledání nové zvukovosti i nových možností práce s takto získaným materiálem, ať už pocházel z generátorů, nebo z nahraných reálných zvuků. (Je zajímavé, že – jak si tehdy všiml Kabeláč – někteří autoři se dokonce pokoušeli napodobit elektronický zvuk orchestrem!) Pro mě to bylo krásné, inspirativní období a velice jsem elektroakustické hudbě držel palce. Tahle éra zákonitě musela nastat a podobně zákonitě muselo okouzlení elektronikou i přestat. Dnes už elektronický zvuk nikoho nepřekvapí. Setkáváme se s ním na každém kroku, především jako s náhražkou zvuku akustických hudebních nástrojů. Často zbytečnou hudbu k filmu (jen aby proboha nebylo ticho!) nebo podkres čteného textu v televizním pořadu (většinou rušivý!) si člověk pohodlně vyrobí doma na počítači. Je s tím míň starostí a vyjde to levněji než živí muzikanti.

Jste ve věku, kdy se člověk alespoň a tam neubrání bilancování, pohledům zpět i do současnosti. Jak vnímáte tuto dobu ve světě – vy, jehož Requiem super L'homme armé je věnováno „mrtvým všech válek druhého tisíciletí“?

Mluvíte mi z duše – stále častěji o tomhle přemýšlím. Když jsem před čtvrtstoletím k nešťastnému výročí druhé světové války dopsal svoje Requiem na L'homme armé, říkal jsem si: Ještě že tohle všechno už je za námi. Ale jak se zdá, lidstvo nedostalo rozum. Nebo ho definitivně ztratilo? Doufejme, že ne.

Jak na vás působí zřejmý příklon ke globálním tématům i moderním technologiím mezi mladými, který je – obávám se – odklání od lidové písně a možná i pocitu, že někam patří, že v této zemi mají své kořeny?

Dneska mladí můžou do světa a to je dobře. Trend „světovosti“ provázejí samozřejmě i některé nedobré jevy. Že se s lidovou písní bohužel dnes můžeme setkat jen v jakýchsi „folklorních skanzenech“ nebo ve stále ojedinělejších rozhlasových či televizních pořadech, na to už jsme si museli zvyknout. Třeba se to ale ještě někdy změní a nastane renesance folkloru. Mohla by to být módní vlna, podobně jako rostoucí zájem o starou hudbu nebo jako překvapivý návrat oblíbenosti vinylových gramodesek oproti digitálním CD. Lidová píseň je však svázaná s naší národní řečí. A co se dnes děje s češtinou, to je do nebe volající! Nemyslím tím jen „anglikanismy“, jež jsou logickým důsledkem toho, že angličtina se nám stala něčím jako „latinou novověku“. To časem přejde. Ale čistou a kultivovanou češtinu najdeme snad už jen v poezii nebo krásné literatuře. A ovšem v lidové písni! Takže...?

Byla hudba tím, co vám nejen nabídlo práci a přineslo uznání, ale přeneslo vás i přes těžká životní období?

To zní málem romanticky! Ano, hudba mi dala práci a občas přinesla i nějaké to uznání. Režiroval jsem, občas dirigoval, aranžoval a především komponoval. To nabíjí a naplňuje. Ale jsou těžké chvíle, kdy se i hudba vzdálí a člověk je na dně. Nelze ji přemlouvat, nezbyvá než počkat, až se sama vrátí. Teprve pak mohu zase psát muziku. Jen v téhle práci a všem, co s ní souvisí, nacházím smysl mého života. ☒

105 let OSA, foto: Polina Nozdrina

Autora hudby k Makové panence málem odsoudili k trestu smrti

Přestože Jaroslav Celba v době svého úmrtí patřil mezi dvacet nejúspěšnějších skladatelů za poslední dvě desetky let, není jeho jméno veřejnosti příliš známé. Přitom jsme všichni viděli animované pohádkové seriály *Pohádky z mechu a kapradí*, *O klukovi z plakátu* nebo *O makové panence*, na kterých se Celba svojí hudbou podílel.

TEXT: ROMAN JIREŠ, FOTO: SOUKROMÝ ARCHIV JAROSLAVA CELBY

Znělka z večerníčku *Pohádky z mechu a kapradí* jej prý doprovodila i na konci života. Když Celba v nedožitých 88 letech v roce 2013 v benešovské nemocnici zemřel, jeho manželka otevřela podle zvyku okno, aby duše mohla ven. A z vedlejšího pokoje právě zněly počáteční takty tohoto večerníčku.

Jaroslav Celba se narodil 26. prosince 1924 v Kramolně u Náchoda, kde měla rodina hostinec. Když se jeho otci začalo lépe dařit v podnikání, rodina se třemi syny se přestěhovala do blízkého Náchoda. V období protektorátu musel Celba opustit gymnázium, údajně kvůli špatným výsledkům v němčině. Hrál na kytaru v náchodském orchestru Miloslava Zachovala, stejně jako jeho starší bratr Vladimír. Celba miloval jazz a stal

se kytaristou místní studentské kapely. Brzy je doplnilo několik spolužáků ze studentské kapely Red Music. Nedostalo se na „neúspěšného tenorsaxofonistu“ Josefa Škvoreckého, a tak si s nimi v kapele zahrál alespoň Danny Smiřický, literární alter ego pozdějšího slavného spisovatele (ve skutečnosti Celba a Škvorecký v jedné kapele nikdy společně nepůsobili). Jazzová kapela se objevila nejen ve Zbabečcích, ale i mnoha dalších Škvoreckého dílech. Přes zákaz poslouchali zahraniční rádio a hráli americké skladby. Kamuflovali to všelijak, třeba místo autora Duka Ellingtona uváděli, že jde o *Kosteckou polku*. Scházeli se v hostinci Port Artur, a když už to tam nebylo možné, zkoušeli ve Strassově vile nad řekou Metují, kde žil další

z této party mladých muzikantů Pavel „Pápen“ Bayerle.

„Bylo to v domě našeho dědečka a babičky, které odvěkli v roce 1942 do Terezína. My jsme tam bydleli celá rodina. V nevelké hale hrál celý orchestr nejméně s osmi muzikanty. To si asi dovedete představit, jak to tam dunělo,“ vzpomínala Bayerleho sestra Věra Tomanová.

Později se Celba stal předobrazem literární postavy Harýka ve Škvoreckého nejznámějším díle *Zbabečci*. Jejich vztah byl však spíše problematický. I když společně prožili mládí i okouzlení jazzem, cestu k sobě si našli až o mnoho let později. Celbu údajně velmi mrzelo, že se jako skladatel nikdy nedostal k žádné z adaptací Škvoreckého děl. Před dvacíti lety se zúčastnil vzpomínkové akce

Jaroslav Celba se stal předobrazem literární postavy kytaristy Harýka ve Škvoreckého nejznámějším díle *Zbabečci*.

na zesnulého spisovatele, který zemřel roku 2012 v 87 letech v Torontu. „Naše mládí jsme si zopakovali na každé straně románu *Zbabečci*. Dětskou radost nám způsobovalo, když jsme se v jednotlivých postavách nacházeli,“ vzpomínal tehdy.

Když druhá světová válka skončila, Celba dokončil gymnaziální studia. Po maturitě nastoupil na vysokou školu, po změně politických poměrů byl vyloučen. Od února 1949 pracoval jako pomocný dělník v továrně v Josefově Dole u Mladé Boleslavi. V padesátých letech, v době základní vojenské služby, bylo jeho jméno uvedeno při výslechu jednoho z jeho kamarádů Státní bezpečností. Celba byl podobně jako jeho bratr zatčen, týrán a opakovaně vyslýchán. Nakonec ho po vynuceném přiznání označili za tajného agenta nepřátelského Západu. Během procesu však vyšly najevo do očí bijící nesrovnalosti mezi obžalobou a předloženými důkazy. Výrok soudu byl nakonec z trestu smrti změněn na dva roky. Uložený trest Celba vykonával v plzeňské věznici Bory, odkud byl převezen na práce v uranovém dole Barbora u Jáchymova.

Po návratu z vězení Celba pracoval v různých profesích a v letech 1953 až 1957 navštěvoval večerní kurzy zaměřené na skladbu a dirigování na Lidové konzervatoři. Usilovně doháněl ztracený čas u profesora Emila Hradeckého. Jako hudební skladatel Celba zkomponoval mimo jiné moderní orchestrální kompozice *La habanera* a *Opožděné etudy*.

V jeho kariéře bylo důležité seznámení s výtvarníkem a animátorem Zdeňkem

Po vynuceném přiznání Celbu označili za tajného agenta nepřátelského Západu.

Náchodský orchestr Miloslava Zachovala, kytarista Jaroslav Celba sedící ve třetí řadě uprostřed

Smetanou, jímž byl osloven ke spolupráci. Nejprve přišel snímek *Jediná radost*, o rok později, v roce 1963, se představili s kresleným krátkometrážním filmem *Romanetto*. Kromě hudby pro animovaný film a televizní pohádkové seriály je Celba autorem skladby *Harlekýn pro smyčcový kvartet*, baletních pohádek *Děvčátko se sirkami* podle Hanse Christiana Andersena a *O dvanácti měsíčkách* na motivy příběhu Boženy Němcové.

Celbovy melodie doprovázely desítky filmů včetně známých večerníčků *Pohádky z mechu a kapradí*, *O makové panence a motýlu Emanuelovi* a *Štaflík a Špagetka*. Jako skladatel se věnoval téměř výhradně filmům animovaným. Byly mezi nimi například snímky *Drátovat*, *flikovat*, *Supermyš*, *Všehochlup*, *Prak darebák* nebo *Had je mašinka*. Spolupracoval s řadou filmařů, například s Václavem Bedřichem, Ladislavem Čapkem nebo v Praze zdomácněným Američanem Genem Deitchem. Hudbu, která byla harmonicky přehledná

Jaroslav Celba s první manželkou Hanou (roz. Hartmanovou, řečenou Hánní, prostořekou literární Lucí ze Škvoreckého Zbabělců)

a srozumitelná jak pro děti, tak pro dospělé, skládal ponejvíce doma v Myšlíně. V roce 2009 převzal Celba čestné uznání OSA za přínos české kultuře. O dva roky později, v roce 2011, jej OSA vyhlásil i nejúspěšnějším autorem v zahraničí. Podle statistik z roku 2013 patřil mezi dvacet nejúspěšnějších skladatelů za poslední dvě dekády. OSA eviduje 227 děl, u nichž je autorem nebo spoluautorem.

K nedožitým devadesátinám skladatele Jaroslava Celby vyšel v roce 2015 pod názvem *Melodie, které zná každý* jeho životopis z pera náchodského lékaře Jana Bělobrádky. „Skoro každý rozhovor s pamětníky začínal slovy, že Jaroslav Celba byl úžasný člověk, skvělý hudebník a skladatel, ale... Tím jsme se dostali k věcem ne úplně ideálním. Životopis se dá psát různě, já jsem si vybral nejtrnitější cestu, tedy co nejpoctivěji. Dalo to velkou dřinu, ale výsledek se podařil,“ uvádí Bělobrádek, který část knihy připravil ještě za skladatelova života.

„Začínal ve třiceti letech úplně znovu, jako politický vězeň. Vrátil se z kriminálu, ale musel hned nastoupit ještě na vojnu. Dalo mu to téměř pět let, než se vrátil. Měl podlomené zdraví, neměl perspektivu ani žádné vzdělání. Právě tady se ukázal jeho nezlomný charakter, že se dokázal zvednout,“ konstatoval Bělobrádek.

Kolem roku 2012 na vzpomínkovém večeru při příležitosti úmrtí Josefa Škvoreckého

Před dvěma lety připravilo Západočeské divadlo v Chebu ve spolupráci s Činohrou Karlovarského městského divadla adaptaci známé hudební revue *Kdyby tisíc klarinetů* autorů Jiřího Suchého, Jiřího Šlitra a Jána Roháče. Tvůrci inscenace v čele s uměleckým šéfem souboru Zdeňkem Bartošem se inspirovali místní historií. „Do postavy dezertera v úvodu příběhu jsme promítli

skutečné osudy dvou vězňů z doby politických procesů v Československu. Podrobně jsou popsány ve sbírce *Paměť národa*. Prvním byl Jaroslav Celba, muzikant a pozdější hudební skladatel. Všechno, co je řečeno v úvodní scéně, včetně v poslední chvíli odvráceného trestu smrti, se mu skutečně přihodilo,“ uvedl Bartoš. ☒

Linkin Park

Jeden z posledních koncertů Chastera s touto kapelou, měsíc nato si vzal život na nedožitých 60. narozeninách svého kamaráda Chrise Cornela.

Roman Holý (J.A.R., Monkey Business)

Už od Kinoboxu mám rád téměř všechny hudební aktivity Romana Holého, J.A.R. vydali skvělou desku a Monkey Business první desku v češtině.

Radim Hladík

Rád bych vzpomněl na tohoto pana kytaristu, kterého jsem měl tu čest fotografovat.

Anna K. – Forum Karlín

Díky Lucce jsem se dostal fotografovat na větší pódia, naposledy jsem zaznamenal její koncert ve Foru Karlín, kde křtila své poslední album *Údolí včel*.

Jan Nožička

TEXT: JAN NOŽIČKA

Depeche Mode

Každý koncert této kapely je plný skvělé energie.

Wanastowi Wjescy

Robert Kodym v obležení světylek z telefonu. Wanastowky fotografuji moc rád, je to kapela, díky které rád vzpomínám na konec 90. let, kdy jsem jako dítě začal vnímat první rockové kapely. Tam právě vedle Kurtizán z 25. avenue byly WV.

Michal Prokop

Na jeho koncerty chodím moc rád, obdivuji v jeho věku to množství energie, které do toho dává, spousta dnešních mladých kapel by si měla vzít příklad.

Reflections of Karma

Dalo by se říct, že je to nová „supergroup“ na české rockové scéně, Tomáš Hajíček ml., Mafo Mišík, Travis nebo Josh Stewart. Kapela pomalu vydává singly. Pokud máš rád dobrou tvrdou muziku, jako je třeba Queens of the Stone Age, tak tohle tě bude určitě bavit.

šuplíky textářů

Zkoušení Johanky z Arku už bylo v plném proudu, když se na nás obrátil režisér Bednárik, zvaný Beďo, sedící v hledišti. „Ondrej, Gaba – mne tuná v druhej polovici niečo chýba. Pesnička pre Luciu. Popremýšľajte, napíšte niečo pekné... Vieš, Ondrej, takú rádiovku, ako to vie Karel Svoboda.“ Myslím, že panu skladateli tou upřímnou řečí moc radosti neudělal. Ondřej naštěstí není malicherný, ale zrovna jsme se chystali na hory a ono to dost spěchalo. Představa, že budu zrovna teď něco „muset“, se mi vůbec nelíbila. Ondřej ale nelenil a hudbu sepsal. Když jsem si ji pustila, poznamenala jsem, že to zní jak ruská píseň na festival v Sopotech. Mně se líbí máloco, navíc mívám blbé kecy. A tak jsem sjížděla alpské sjezdovky, do hlavy mi hrála muzika a já se snažila dát něco dohromady. Když jsme se vrátili, Lucka Bílá se to naučila a v divadle jsme to předvedli Beďovi. A Beďo se rozplakal. On byl velmi emotivní...

Gabriela Osvaldová

Most přes minulost

Text:
Gabriela Osvaldová
Zastupována OSA
od roku 1991,
v databázi
má registrováno
391 hudebních děl

Hudba:
Ondřej Soukup
Zastupován OSA
od roku 1980,
v databázi
má registrováno
1046 hudebních děl

Zbyl mi jen sen, víš,
můj sen o probdělých nocích.
Zbyl mi jen sen
aspoň ve snu zažít ten pocit,
že nejsem osamělá,
v tobě se ztrácím celá.
Lhát, musím ti lhát, příteli můj,
já svůj osud znám, mě nelituj.
Proč nesmím, proč nesmím se ptát,
ještě stoupám, nebo už je to pád?
Proč čeká mě podivný
most přes minulost.
Proč nesmím, proč nesmím se ptát,
ještě stoupám, nebo už je to pád?
Proč čeká mě podivný
most přes minulost.

Na e-mail nastenka@osa.cz nám můžete zasílat své postřehy, novinky, úspěchy atd. Info pište stručně a jasně, popřípadě doplněné odkazem na web. Uvádějte prosím svůj podpis. Těšíme se na vaše příspěvky!

nástěnka

35 let nezávislé hudby v Brně

Nezávislá hudební scéna v Brně slaví 35 let. Od roku 1990 v Brně začaly vznikat kluby, které byly domovem mnoha dnes již velmi známých kapel. Zároveň s nezávislou hudební scénou v Brně slaví 35. narozeniny také hudební vydavatelství Indies Records, díky kterému mnoho z těchto kapel vydalo většinu svých titulů prostřednictvím Indies Scope, Happy Trails a MG. Oslavy pořádá Brněnská Asociace Clubové Hudby BACH. Koncerty nezávislých umělců a kapel z Brna a blízkého okolí se tedy uskuteční ve všech členských klubech a vyvrcholí 21. února 2025 velkou oslavou v klubu Fléda, kde proběhne i oslava 35 let labelu Indies. O produkci a zajištění celé akce se postará zkušený personál všech 11 členských klubů. Vystoupí Moimir Papalescu & The Nihilists, Swordfishtrombones a další.

Gaia Mesiah má svůj první singl v češtině

Kulturní česká crossoverová kapela Gaia Mesiah má nový singl. Styl, který v sobě zahrnuje rock, metal, pop, funky, reggae, latinu, a dokonce i country music, má dnes již své skalní fandy a kapela se stala žádaným headlinerem mnoha prestižních festivalů. Nyní legendární skupina z Prahy vydává singl *Jeden hlas* o nalezení svého já, síle udělat v životě změnu a láká fanoušky na jarní Elements Tour, v rámci níž zahraje v 11 klubech napříč republikou a pokřtí best of album.

Jakub Lenz Trio – Život

Zpěvák a skladatel Jakub Lenz, dříve známý pod pseudonymem Robin Mood, vydal album *Život*. S novou tvorbou zároveň oznámil, že nyní bude na hudební scéně působit pod svým občanským jménem Jakub Lenz v seskupení Jakub Lenz Trio. A začíná tedy, jak se říká, od nuly. Deska je unikátní nejen svým osobním obsahem, ale především díky živým hudebním nástrojům, autentickému zvuku a poctivému přístupu bez použití autotune a dalších moderních programů, což je v současné hudební tvorbě stále vzácnější, a tak nese podtitul *Music for TikTok Generation*. Akorát že vůbec. Album obsahuje celkem 12 skladeb, na kterých spolupracoval Lukáš Pavlík a Jan Steinsdörfer z kapely Chinaski. Nový počín uvedl singl *Milion*, jenž překvapivě není o penězích, co na cestě životem ztrácí svou hodnotu, ale o ranním úsměvu v zrcadle, který hned vytvoří lepší den. K singlu vzniklo i nedávno vydané video ze studia. Křest proběhne na jaře 2025.

Martin Chobot představil singl a klip *Bouře ve sklenici vody*

Po debutu *Pootevřené dveře*, který vyšel před dvěma lety, uvedl kytarista a autor Martin Chobot píseň *Bouře ve sklenici vody*, která se zabývá křehkostí mezilidských vztahů a hledáním rovnováhy v nás samotných. Je výzvou k přijetí odpovědnosti za vlastní život. Skrze osobní výpověď a niterný text vybízí k hledání

síly a odvahy stát se základem pro naplněné vztahy a skutečné štěstí. Tento intimní počín je dalším krokem v Chobotově hudební tvorbě, která kombinuje silné texty s emotivní hudbou. Vizualní podobu skladbě vtiskl opět režisér Ondřej Urbanec. Novinka vznikla ve spolupráci s producentem Matějem Belkem. Bicí nahrál renomovaný bubeník Roman Vícha.

Deaf Heart napsali singl Julia

Text nového singlu vychází z příběhu, který se stal na MFF KV, kdy kluky z kapely okouzila krásná dívka Julia, nad ránem však dala přednost Johnnymu Depovi a odešla s ním. Členům Deaf Heart nezbylo nic jiného než o ní alespoň napsat song. Novinka bude součástí černobílého avantgardního filmu. Videoklip přináší záběry z digitální a také analogové kamery 16 mm. Novinku je možné najít na digitálních platformách i YouTube kanále kapely. [☒](#)

Nová alba

Vladimír Mišík

Vteřiny, měsíce a roky

Album je třetí Mišíkovou spoluprací s producentem Petrem Ostrouchovem a navazuje tak na předchozí dva oceňované tituly. Obsahuje 15 nových písní s texty Vladimíra Mišíka a Michaela Žantovského, po jedné básni bylo vybráno ze sbírek Josefa Kainara, Jana Skácela, Jiřího Dědečka a Františka Gellnera a jeden text Mišíkovi „na tělo“ napsal Tomáš Belko. Ve studiu se sešla desetičlenná kapela, jejímž jádrem je – stejně jako na předchozích albech – kvarteto Blue Shadows, tedy kytaristé Josef Štěpánek a Petr Ostrouchov, baskytarista Matěj Belko a bubeník Martin Novák, dále pak Jan Steinsdörfer, Ondřej Pivec, Lukáš Martinek, Tomáš Liška a dva vzácní zahraniční hosté – americký perkusista kubánského původu Michito Sanchez a britský hráč na pedálovou steel kytaru B. J. Cole.

Štěpán Urban

Potopa

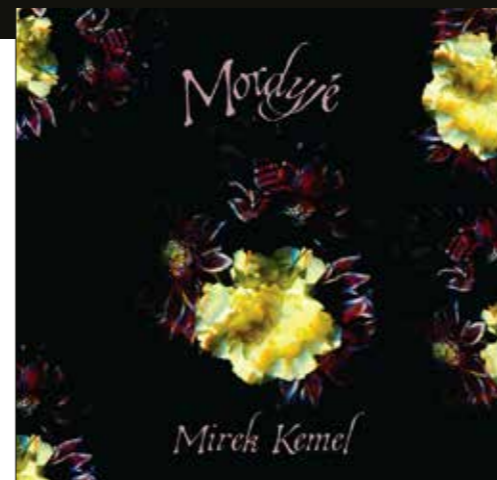
Zpěvák, kytarista a songwriter uvedl svůj debut *Potopa*, který nabízí celkem 8 skladeb. Na rozmanité, ale přitom celistvé desce mu sekunduje producent Matěj Soukup (tvořící pod jménem UMP, Under My Pillow), který přináší neotřelou produkci, využití přirozených zvuků a jejich následné samplování do vzdušných beatů doplněných o akustické kytary a Štěpánův nezaměnitelný hlas.

Portless

Recharged

Portless přichází po 7 letech s novým albem, hudebně navazujícím na předchozí desku *Back* a přinášejícím čerstvou energii a masivní zvuk. Skladby jsou dle kapely tvrdé i zpěvné, mají nadhled i humor. Producent René Rypar se snažil zachytit autentickou tvář kapely a zároveň zvuk posunout o krok dál. Deska obsahuje 7 skladeb, mezi hosty se objevují Henry Big Dawg, Aneta Hollandrová a Daniel Kurz.

Mirek Kemel

Mordyjé

Autor, pro kterého hudba představuje niterný únik od každodenního vymýšlení vtípů o dnešním světě a politice, natočil pátou studiovou desku. Na 13 písních se podílí i řada hostů – Marie Puttnerová, Vladimír Javorský, Oskar Török, Josef Štěpánek, Miloš Dvořáček, Martin Novák, Ondřej Konrád a Michal Nejtek. Tematicky velmi pestré album nabízí oproti starším deskám více rychlých písniček, ale nechybí typicky lyrické a zadumané skladby. Nahrávka vznikla v produkci kytaristy a člena kapely Vlastimila Konopiského ve studiu SONO Records.

Tomáš Klus

Tady to máš

Tomáš Klus se na novém albu vrací ke svým písničkářským kořenům, jež definovaly začátky jeho hudební cesty. V pořadí osmá deska *Tady to máš* je nejen dalším krokem v Tomášově bohaté hudební kariéře, ale také osobním projektem, do kterého vložil veškerou svou kreativitu a emoce. Nahrávku si totiž zcela sám produkoval, čímž se znovu spojil s prvky své rané tvorby. Novinka nabízí posluchačům pro Kluse typické hluboké osobní texty a melodie. Navzdory tomu, že se album nese v duchu návratu k písničkářským kořenům, nepostrádá moderní hudební prvky a novou energii, kterou Klus do své tvorby přináší.

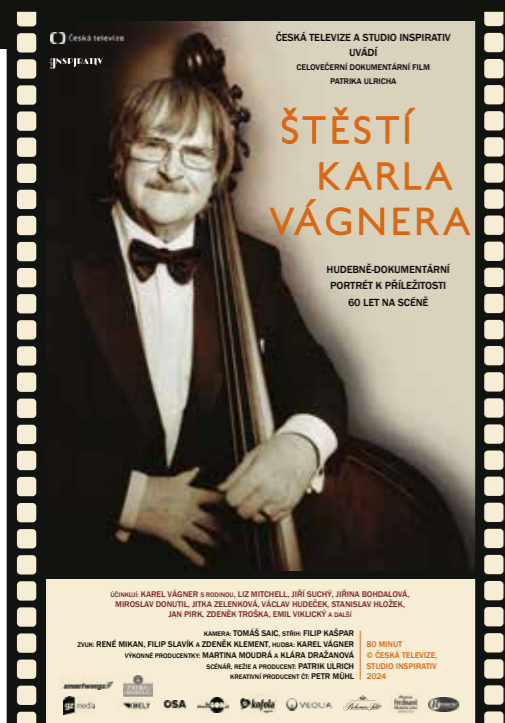

Support Lesbiens

Sugarfire

Album *Sugarfire* přináší kromě 12 příběhů v podobě písní dva nové faktory, které činí toto album výjimečným. Prvním jsou hned tři nové nahrávky v češtině a druhým je návrat bývalého frontmana, který se významně podílel na tvorbě některých největších hitů Support Lesbiens, a právě na albu *Sugarfire* spolu se zpěvákem a současným frontmanem Dušanem Markem nazpíval jednu ze zmíněných českých novinek. Svůj hlas kapele totiž opět propůjčil bývalý zpěvák kapely Josef Czenda Urbánek, který se podílel i autorsky.

Filmové premiéry

Šťěstí Karla Vágnera

Režie: Patrik Ulrich
Hudba: Karel Vágnér
Premiéra: 16. 11. 2024, Česká televize
Zdroj: Česká televize

Celovečerní dokumentární film o životním příběhu a tvorbě oblíbeného muzikanta a hudebního producenta, který desítky let formoval scénu české populární hudby. Hlavním vypravěčem je sám Karel Vágnér a jeho děti. Právě jejich pohledem tvůrce umělecký, ale i soukromý svět známého hudebníka pozorují. Když nad svým životem Karel Vágnér bilancuje, neustále se diví, jak je možné, že měl vždycky tak velké štěstí. Několikrát byl v ohrožení života, ale pokaždé z toho vyvázl. Právě štěstí považuje za svou celoživotní konstantu. Na náhody totiž nevěří a je přesvědčen, že jeho životní štěstí musí být něčím nebo někým předurčené. Jinak si svůj život nedokáže vysvětlit. Dokument finančně podpořil OSA.

Smetana

Režie: Marek Najbrt
Hudba: Bedřich Smetana, Aleš Březina, Pavel Ridoško
Premiéra: 3. 11. 2024, Česká televize
Zdroj: Česká televize

Film sleduje posledních zhruba patnáct let života skladatele, vlastence, ale také muže hledajícího inspiraci a lásku. Jeho touhu prosadit se jako skladatel světové úrovně i jeho boj o udržení svého důstojného postavení ve společnosti – často závistivé, úzkoprsé a někdy i nepřátelské. Sledujeme jeho snahu najít svou múzu, kterou marně hledal ve své ženě Bettyně, a vidíme jeho hluboký vztah s libretistkou Eliškou Krásnohorskou. A konečně sledujeme i jeho boj s tragickou ztrátou sluchu a chátrajícím zdravotním stavem.

Nové knihy

Zdeněk Rytíř
TELEGRAM S ADRESOU SVĚT
Texty písní & básně

Zdeněk Rytíř Telegram s adresou svět – Texty písní & básně

Zdeněk Rytíř proslul kromě stovek nádherných textů a básní také tím, že jako jeden z mála předních umělců své doby neskouzl k bulváru. Z úcty k památce tohoto neobyčejného člověka se proto ani po jeho smrti kniha nesnaží o bulvarizaci jeho osobního života. Pokouší se přiblížit, jak žil, prostřednictvím jeho nejranějších básní i textů z nejproduktivnější a nejvřelější tvůrčí etapy. Kniha obsahuje Rytířovy básně jako *Opravdu*, *Zrození hudby* nebo *Někomu jsem ukradl vzpomínky* a mnoho písňových textů, které zpívaly hvězdy české populární hudby jako Pavel Bobek, Helena Vondráčková, Karel Gott, Hana Zagorová, Yvonne Přenosilová, kapele Olympic a mnoho dalších. V knize najdete i dosud nepublikované fotografie. Její vydání finančně podpořil OSA.

Lukáš Fišer a Lukáš Fišer jr. Encyklopedie rapu

Encyklopedie rapu uvádí čtenáře do světa rapových textů. Víte například, co je to enjambement, flow, chiasmus, mužský rým? Kniha objasňuje funkci rýmů, figur a tropů v moderním rapovém textu. Je určena nejen všem fanouškům a autorům rapové muziky, ale i těm, kteří by se s touto součástí hiphopové kultury rádi seznámili. Množství ukázek domácí i zahraniční rapové tvorby dokazuje, že se rap stal svérázným druhem současné poezie. Kniha obsahuje i základní zkušenosti textařů převedené do několika jednoduchých principů, které pomohou při psaní úspěšného textu, kapitoly o historii rapu a hip hopu a výčet nejběžnějších figur a tropů, seřazených podle abecedy. Každé heslo je doplněno řadou českých, slovenských i dalších zahraničních ukázek. Vyšlo za podpory OSA.

OSA

Více než sto let pomáháme autorům svobodně tvořit.

1919 Založení OSA českými skladateli, spisovateli a nakladateli
Zakládajícími členy byli Karel Hašler, Rudolf Piskáček, Arnošt Hermann, Josef Šváb, František Šmíd, Eduard Joudal, Emil Štolc, Otakar Hanuš a Karel Barvitiuss.

1923 Právo autorů – 1. vydání vlastních novin
Jejich prostřednictvím OSA šíří povědomí o autorském právu a potřebě hájit zájmy všech československých autorů.

1924 Začátek spolupráce se zahraničím
Spolupráce se zahraničními organizacemi znamenala, že za československou hudbu hranou v zahraničí dostali její autoři honorář. To samé platilo i pro zahraniční autory hrané u nás.

1926 Přijetí československého autorského zákona
OSA spolupracoval na přípravě autorského zákona, který přiznal autorům práva z veřejného provozování, z vysílání i práva mechanická, která byla velmi důležitá pro vzájemný vztah autorů, hudebních nakladatelů a gramofonového průmyslu.

1927 OSA jako spoluzakladatel CISAC
CISAC (Mezinárodní konfederace ochranných autorských společností) zastřešuje autorské organizace, chrání práva a prosazuje je po celém světě. OSA je dodnes jejím aktivním členem.

1929 OSA jako spoluzakladatel BIEM
BIEM (Mezinárodní organizace pro ochranu práv k mechanickým záznamům děl) zastřešuje ochranu autorských práv a spravedlivý výběr autorských odměn za hudbu na nosičích po celém světě. OSA je dodnes jejím aktivním členem.

1933 Autoři ze svých honorářů kupují dům pro OSA
Autoři věnovali své honoráře za tři roky na zakoupení domu v Praze 6. Budova byla darem tehdejších skladatelů a textařů jejich budoucím generacím. OSA v budově sídlí dodnes.

1942 Říšský protektor nařizuje likvidaci OSA
Likvidace byla nařízena ve prospěch německé společnosti STAGMA. Proběhla však jen formálně, OSA fungoval tajně dál. Po osvobození v roce 1945 je nařízení zrušeno Ministerstvem spravedlnosti ČSR.

1946 Obnovení OSA po druhé světové válce
V poválečném období obnovuje OSA styky se zahraničními autorskými společnostmi a iniciuje nové zásady, které se stávají součástí mezinárodních dohod a pravidel CISAC.

1959 OSA je centrálně řízen ÚV KSČ
OSA řídí výbor dosazený ÚV KSČ. Nový autorský zákon umožňuje počítat autorskou odměnu podle kulturně-politického významu autora a povolovat užití díla i proti jeho vůli. Vyúčtování honorářů probíhá jednou ročně a netransparentně.

1990 Znovupřevzetí správy OSA samotnými autory
Demokraticky zvolený nový výbor se proti „socialistickému“ přerozdělování honorářů vymezuje. Vznikají nové stanovy a vyúčtovací řád, na jehož základě jsou honoráře rozúčtovávány přesně podle pravidel a obdržených playlistů od uživatelů hudby.

2006 První ročník Výročních cen OSA
Udělují se nejúspěšnějším skladatelům, textařům a nakladatelům na základě jejich hranosti v televizi, v rozhlase, na koncertech, na streamovacích platformách atd. Oceňují tvorbu v oblasti vážné i populární hudby.

2009 Autor in – první vydání magazínu OSA
Obsahuje informace týkající se autorských práv, licencování hudby, články i rozhovory s autory nebo hudebními profesionály napříč generacemi i žánry.

2010 Vytvoření grantového programu určeného na podporu hudební tvorby
Jeho prostřednictvím OSA podporuje zastupované autory, jejich tvorbu i hudební vzdělání, hledá nové talenty a pomáhá charitativním projektům. V současné době se jedná o více než 450 hudebních projektů ročně.

2018 OSA jako jednotné inkasní místo pro všechny kolektivní správce v ČR
Uživatelé hudby nemusí uzavírat smlouvy na akce s živou nebo reprodukovanou hudbou s každou autorskou organizací v ČR zvlášť. OSA následně přeposílá zinkasované autorské odměny jednotlivým kolektivním správcům podle jejich ceníků.

2019 Spuštění e-shopu na nákup licencí
OSA jako jediný nabízí možnost získat licenci na reprodukovanou hudbu ve veřejných prostorách prostřednictvím e-shopu. Jeho součástí je kalkulačka pro výpočet autorské odměny. V současné době funguje e-shop i pro nákup licence na koncerty.

2021 Zavedení měsíčního rozúčtování autorských odměn
OSA jako jedna z prvních autorských organizací na světě zaslá zastupovaným autorům honoráře měsíčně.

2024 Zkrácení názvu na OSA, z.s., a zahájení rekonstrukce budovy OSA
Nový název vystihuje současnou identitu společnosti a reprezentuje tyto atributy:
O – Ochrana právního prostředí a Obchodní činnost,
S – Solidarita mezi autory a Systém mezinárodní správy práv,
A – Autorská hudební tvorba jako základ hudebního průmyslu.

Studie dopadů umělé inteligence na kreativní obory

Začátkem prosince byla zveřejněna studie ekonomického dopadu umělé inteligence na hudební a audiovizuální sektor. Studie uvádí, že platformy používající nástroje umělé inteligence pro generování hudby, fotografií nebo videa budou v roce 2028 vydělávat na úkor samotných autorských a uměleckých profesí. Jinými slovy, enormní zisky těchto nadnárodních korporací půjdou z kapes autorů a umělců. Konkrétně se odhaduje, že v hudební branži mohou ukrojit z honorářů autorů a umělců až 30 % z digitálních

služeb jako Spotify a 22 % v rozhlasovém a televizním vysílání. V případě audiovizuálních tvůrců mohou například scenáristé přijít až o 20 % svých příjmů, režiséři o 15 % a v neposlední řadě překladatelé až o 56 %. Chci věřit, že se tyto předpovědi nenaplní.

Dnešní služby umělé inteligence umí generovat hudbu, videa a fotografie pouze proto, že bez svolení autorů a umělců začaly trénovat své algoritmy na veškerém autorsky chráněném obsahu dostupném na internetu. Netřeba dodávat, že se tak dělo i bez jakékoliv kompenzace autorům a umělcům.

Postupný rozvoj technologie také umožňuje *čím dál lepší možnosti kopírování a šíření autorské tvorby. Každá mince má dvě strany.* Na jednu stranu se díky tomu podstatně více autorům a umělcům daří prosadit. Na druhou stranu to vytváří obrovský přetlak autorského obsahu, přičemž neustále se zrychlující konzumace takového obsahu koncovými uživateli vede k vzrůstající devalvaci hodnoty autorské tvorby.

Je zde i další aspekt a tím je neustálá lidská touha po určité formě plagiátorství. Ano, v rámci tvůrčí činnosti se nikdy nelze zcela vyhnout nezamýšlené podvědomé inspiraci vycházející z nějaké dřívější zkušenosti, kdy jste například zaslechli *líbivou melodii* v kavárně na druhém konci světa. Já mám na mysli cílenou, zamýšlenou snahu o napodobeninu původního díla. Takové choutky lze spatřovat ve snaze o zaměnitelnost s původní autorskou tvorbou či její nahraditelnost. A co víc, tato zesilující tendence vede k riziku ztráty spojení původního autora s jeho dílem. Vidíme to dnes a denně, kdy se velmi často opomíjí uvádění skladatelů či autorů textové složky. Narušování spojení autor – jeho dílo zákonitě vede k prohlubování devalvace tvůrčí činnosti a v konečném výsledku ke snižování respektu k autorskému právu.

Já však věřím, že umělá inteligence má i ve svém generativním apetitu limity. Aby byla schopná generovat neustále nový, neoposlouchaný obsah, bude potřebovat novou tvorbu, rozumějme data, respektive spoustu dat

k dalšímu trénování svých algoritmů. Do těchto tréninkových procesů se začne dostávat i to, co již sama vytvořila. A zde by mohl nastat zásadní zvrat, kdy umělá inteligence začne hloupnout a generovat čím dál podobnější a nezajímavý obsah.

Jsem pozitivista, a na všem se snažím hledat kladné stránky. Bude potřeba ruku v ruce vytvořit funkční právní rámec, který do budoucna zamezí bezostyšnému vykrádání autorského obsahu na internetu pro trénování algoritmů. Současně ukotví i kompenzační nárok pro autory a umělce v podobě náhradní autorské odměny za data již natrénovaná na jejich úspěšné tvorbě a kariéře. Může to mít podobu odměny z každého předplatitele služby, jako když si měsíčně platíme za licenci k softwaru. *A umělá inteligence je software, na kterém se spolupodíleli všichni autoři a umělci.*

Přes výše uvedené může umělá inteligence zůstat velmi kvalitním nástrojem pro autorskou tvorbu člověka. Již dnes ji řada autorů využívá v rámci své tvůrčí činnosti. *Jsem přesvědčen o tom, že v této symbióze může autorům otevřít novou tvůrčí dimenzi, obohatit autorskou tvorbu a ve výsledku i nás, samotné posluchače hudby.*

Reklamní agentury si zprvu také kladly otázku, zda bude o jejich služby ještě zájem. Klientelu neztratily a nástroje umělé inteligence zakomponovaly do svých kreativních procesů, čímž se jim otevřely nové obzory. Díky umělé inteligenci dostaly reklamní kampaně nový rozměr v podobě lepší lokalizace na jednotlivé trhy nebo nabídky služeb, které oslovují přímo konkrétního koncového zákazníka. A stejně tomu bude i v hudbě.

Užijme si adventní čas v lidské společnosti s úsměvy na tváři i v srdci. Přeji nám všem požehnaný rok 2025.

Roman Strejček
předseda představenstva OSA

Expertí řeší problémy, akryl na plátně, 200 × 300 cm, 2023

Panacea – ULTRASUPERTOTALFORTE, dřevo,
Panacea I, 140 × 140 × 180 cm, Panacea II, 120 × 120 × 330 cm, 2023

MILAN CAÍS

(* 1974)

Vizuální umělec, performer, hudebník a spoluzakladatel skupiny Tata Bojs. Vystudoval sochu na pražské AVU a umění se věnuje souběžně s muzikou. Vedle projekcí, animací, videoklipů a scénických řešení koncertů kapely rozvíjí i svébytnou výtvarnou tvorbu zahrnující multimediální formáty, sochu, malbu, akvarel, ilustraci a instalaci ve veřejném prostoru. Účastnil se řady společných

výstav u nás i ve světě a jeho práce jsou zastoupeny v několika soukromých i státních sbírkách. V jeho portfoliu se vizuálním objektem a nositelem nových významů často stávají věci z hlediska svého použití již překonané, díky hravým formám zpracování, ironii a nadhledu však představující zajímavý „přirozený“ svět, který nás nutí pátrat ve vrstvách vlastní paměti.

SERIÁL...

HUDEBNÍCI-
VÝTVARNÍCI

myslíme na hudbu

JIŽ OD ROKU 1919

Anna Vaverková

D.Kop

Bratři

Vlasta Třešňák

Michael Kocáb

WWW.OSA.CZ/AUTOR-IN